

Tilinpäätös 1.1.–31.12.2020

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

Sisällys

TOIMINTAKERTOMUS	3	8. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	66
1. Johdon katsaus	3	9. Arviointien tulokset	68
2. Tuloksellisuus	4	10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	69
3. Vaikuttavuus	18	10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot	69
3.1 Toiminnan vaikuttavuus	18	10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	69
3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	25	TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA	70
4. Toiminnallinen tehokkuus	30	TUOTTO- JA KULULASKELMA	74
4.1 Toiminnan tuottavuus	30	TASE	76
4.2 Toiminnan taloudellisuus	32	LIITETIEDOT	78
4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	32	ALLEKIRJOITUKSET	88
4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuus	40	TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	89
5. Tuotokset ja laadunhallinta	46		
5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	46		
5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	56		
6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	58		
7. Tilinpäätösanalyysi	62		
7.1 Rahoitusrakenne	62		
7.2 Talousarvion toteutuminen	63		
7.3 Tuotto- ja kululaskelma	65		
7.4 Tase	65		

1. Johdon katsaus

Toimintavuosi 2020 käynnistyi toimintasuunnitelman ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa solmitun tulossopimuksen mukaisesti. Kuitenkin jo tammikuun aikana uusi koronavirus vaati merkittävää panostusta erityisesti talon terveysturvallisuusasiantuntijoilta. Maaliskuuhun mennessä talon kaikkea toimintaa leimasi voimakkaasti COVID-19-pandemian hoito, kun maan hallitus ja tasavallan presidentti totesivat maan olevan poikkeusoloissa. Kesäkuussa poikkeusolot päättyivät, mutta COVID-19-pandemia vaikutti merkittävästi laitoksen toimintaan ja resurssien käyttöön aina vuoden loppuun asti.

Näistä erityisistä olosuhteista huolimatta myös perustoiminta ja -tehtävät kyettiin pitämään pääsääntöisesti suunniteltujen sisältöjen mukaisesti käynnissä, joskin monin osin supistettuna ja viiveellä suunniteltuihin aikatauluihin nähden.

COVID-19-pandemiatilanteen hoitaminen on vaatinut erityisesti laitoksen terveysturvallisuusasiantuntijuuden lisäksi myös viestintä- ja tietoresurssien voimakasta vahvistamista pandemiatilanteen pitkittyessä. Lisäksi pandemian välillisten yhteiskunnallisten vaikutusten seuranta ja arviointia on tehty laajasti keväästä lähtien laitoksen tutkimus- ja asiantuntijatyönä. Vuoden edetessä rokotuksiin valmistautuminen nousi yhdeksi merkittäväksi aiheeksi muiden rinnalle.

Poikkeuksellisesta tilanteesta huolimatta maaliskuussa aloitettu laitoksen muutosohjelma THL2021 kyettiin pitämään käynnissä ja valmistelemaan asetetun aikataulun ja tavoitteiden mukaisesti. Muutosohjelman tavoitteena on ollut varmistaa strategisten tavoitteiden saavuttaminen sekä arvojen mukaisen toimintakulttuurin vahvistaminen. Muutosohjelman aikana koko henkilöstön kanssa pohdittiin mm. seuraavia kysymyksiä: Millaiset toimintatavat tukevat parhaiten strategisten tavoitteiden ja arvojen toteutumista? Miten strategialla

johdetaan toimintaa supistuvan talouden tilanteessa? Mitkä toiminnot tukevat ja tarvitsevat toisiaan tavoitteiden saavuttamiseksi? Millainen organisointi ja johtamisjärjestelmä tukevat parhaiten strategian toteutumista? Muutosohjelmaa valmisteltiin ja toteutetaan edelleen yhteistoiminnallisesti henkilöstön kanssa useilla erilaisilla tavoilla henkilöstön osallistuminen mahdollistaen. Vuoden aikana on muutosohjelman tavoitteita toteutettu sekä laitoksen johtamiskyvykkyyttä kasvatettu Johtajana THL:ssä valmennuskokonaisuudessa.

Laitoksen toimintaa ja rakennetta uudistettiin suunnitellusti niin, että kevään aikana valmisteltiin yhteisten palveluiden uusi rakenne, joka astui voimaan 1.9.2020 alkaen, sekä käynnistettiin toimintatapojen uudistukseen tähtäävät keskustelu ja vuoropuhelu laitoksen sisällä. Syksyn aikana valmisteltiin nk. substanssiosastojen ja horisontaalitoimintojen uusi organisoituminen. Uudistunut organisaatio aloitti kokonaisuutena 1.1.2021.

Toimintavuoden aikana edettiin koskien mm. STM:n erillistoimeksiantojen mukaisesti Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelmaa ja Työkyky-ohjelmaa. Laitos julkaisi mm. Tiekartan systemaattiselle tiedonkeruulle vammaispalveluissa ja on koordinoitunut vammaisten henkilöiden henkilökohtaisen budjetoinnin kokeiluhanketta.

Tietolupaviranomainen Findatan kaikki palvelut (lupatoiminta, aineiston käsittely ja etäkäyttöympäristö) käynnistettiin vaiheittain lain säätämässä aikataulussa.

Taloudelliseen tulokseen, joka talousarviovuoden osalta täytti terveen talouden tunnusmerkit, vaikutti voimakkaasti COVID-19-tehtävien hoito ja niihin osoitetut lisärahoitukset.

Markku Tervahauta
pääjohtaja, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

2. Tuloksellisuus

Tulostavoitteiden toteutumisen arvosana-asteikko:

5 = **Erinomainen** | Tulostavoite saavutettu ja ylitetty huomattavasti

4 = **Hyvä** | Tulostavoite saavutettu tavoitteen mukaisesti

3 = **Tyydyttävä** | Tulostavoite toteutunut lähes tavoitteen mukaisesti

2 = **Välttävä** | Tulostavoite toteutunut osittain

1 = **Heikko** | Tulostavoitetta ei ole saavutettu tulossopimusvuonna

PALVELUT

Tavoite 2023	Tulostavoite 2020	Arvosana	Toteutuminen
Vaikuttavat palvelut ja toimeentuloturva muodostavat yhteen toimivan kokonaisuuden			
THL hakee aktiivisesti ratkaisuja palvelu- ja etuusjärjestelmän yhteensovittamiseksi vaativaan tiedontuotantoon ja analyysiin perustuen. THL tuottaa tietoa palveluiden ja etuuksien yhteensovittamisesta ja sen vaikuttavuudesta eri elämänvaiheissa ja -tilanteissa.	1) THL tuottaa tietoa sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä muiden palvelujen ja etuuksien yhteisvaikutuksista tavoitteena eri väestöryhmien palvelujen ja sosiaaliturvan yhteentoimivuuden parantaminen. 2) THL analysoi palveluiden ja etuuksien yhteensovittamista huomioiden eri väestöryhmiä ja alueita sekä ennakoii eriarvoisuuden kehitystä. 3) THL tukee työllisyysasteen nostamista tuottamalla tietoa palvelujen ja etuuksien yhteisvaikutuksista ja analysoimalla niiden yhteensovittamista. 4) THL täydentää tietopohjaa tutkitulla tiedolla, jotta paljon palveluita käyttävien ja haavoittuvien ryhmien palvelujen vaikuttavuus paranee.	4 4 4 4	1) Aktiivinen toiminta INVEST-hankkeessa, esim. The Unequal Impact of Ill Health: Earnings, Employment, and Mental Health among Breast Cancer Survivors in Finland 2) On julkaistu raportti kotitalouksien terveysmenojen vaikutuksista köyhyyteen Suomessa; Tuotettu mm. FInSote-aineistosta artikkeli palvelujen käytön esteistä. 3) Tunnistettu monialaisia palvelutarpeita sosiaali-, terveys- ja työvoimapalveluissa. 4) Esim. Monialaisen palvelutarpeen tunnistaminen sosiaali-, terveys- ja työvoimapalveluissa.
THL tiivistää tutkimusyhteistyötään KELA:n kanssa etuuksien ja palvelujen yhteensovittamisen sekä kokeilujen arvioinnin parantamiseksi.	THL käynnistää pienituloisten väestöryhmien hyvinvointia ja terveyttä koskevan tutkimusyhteistyön Kelan kanssa. (Muuttoliike ja sosiaalipolitiikka lähiöiden väestörakenteen ja sosiaalisten ongelmien muokkaajina)	4	Käynnistetty yhteistyöhanke Lähiöohjelman rahoituksella.

PALVELUT

Tavoite 2023	Tulostavoite 2020	Arvosana	Toteutuminen
Oikea-aikaiset palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin			
THL ylläpitää analysoitua tilannekuvaa väestön hyvinvoinnista ja terveydestä sekä laatii ennusteita väestön ja eri väestöryhmien palvelutarpeista ja niiden muutoksista sekä palvelujen ja palvelujärjestelmän toimivuudesta mikro- ja makrotasolla.	1) THL tunnistaa ja ennakoii eri väestöryhmien toimintakykyä ja palvelutarpeita sekä niiden muutoksia sekä arvioi palvelujärjestelmän kykyä vastata muuttuviin tarpeisiin. 2) THL tukee asiakasosallisuuden ja asiakaspalautteen menetelmien käyttöönottoa palvelujen ja niiden yhteensovittamisen kehittämisessä ja arvioinnissa. 3) THL tukee hoito- ja palveluketjujen/-kokonaisuuksien, vaikuttavuuden ja laadun monipuolista kehittämistä ja analysointia eri väestöryhmien palveluiden yhteensovittamisen tukemiseksi. THL ja TTL tiivistävät yhteistyötä työikäisten palvelukokonaisuuksien kehittämisessä.	4 4 4	1) Sote-rahoituksen korvauskriteerien ja SOME-mallin kehittäminen. Palvelujärjestelmä-painotteisen FinSote-kyselyn ainestonkeruun toteuttaminen. Väestön terveyden ja hyvinvoinnin tilannekuvassa keskitytty koronapandemian etenemisen (vasta-ainepositiivisten osuus) sekä pandemian ja sen rajaamistoimien heijastevaikutusten (vaikutukset laajemmin väestön terveyteen ja hyvinvointiin) arviointiin (kyselytiedonkeruut). 2) Osallistuttu OECD ParRIS -hankkeen valmisteluun. THL:n ja TTL:n yhteistyöhankkeessa Sote-ammattilaiset asiakasosallisuuden osajikiksi on onnistuneesti kehitetty asiakasosallisuutta tukevia yhteiskehittämisen toimintatapoja. 3) Palveluketjut/palvelukokonaisuudet -verkoston toimintaa pidetty onnistuneesti yllä koronasta huolimatta. THL ja TTL tehneet onnistuneesti yhteistyötä mm. Työkykyohjelman suunnittelussa ja toimeenpanon tuessa.
THL kokoaa keskeiset ratkaisut ja parhaat käytännöt palveluiden uudistamisen ja integraation tueksi sekä koordinoi ja tekee kehittämissyhteistyötä keskeisten kansallisten, alueellisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.	1) THL varmistaa tulevaisuuden sote -keskusohjelman toimeenpanon (erillisen puitesopimuksen mukaisesti). 2) THL osallistuu sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten kehittämissuunnitelmien valmisteluun ja toimeenpanoon. 3) THL ylläpitää kansallisia asiantuntijaverkostoja ja tarjoaa tukea ja työkaluja vaikuttavien toimintamallien levittämiseen, käyttöönottoon ja kehittämiseen.	4 4 4	1) Puitesopimuksessa kuvattu toiminta on käynnistetty ja sopimuksessa kuvattu THL:n toiminta on alkanut. 2) Sosiaaliturvan kokonaisuudistus: puheenjohtaja ja tukiryhmä THL:ssä. Tuettu perhekeskuksen kehittämistä, kasvatus- ja perheneuvontaa ja lastensuojelun systemaattisen mallin kehittämistä, ja saatu hyvää palautetta sidosryhmiltä. 3) Innokylä on järjestänyt uudistuneen Innokylän ABC koulutuksia 3/2020 – 12/2020 (13 kpl). Tulevaisuuden sote -keskusohjelmaan liittyvät asiantuntijaverkostot THL:n sisällä kartoitettu ja sote-uudistuksen sisällöllistä uudistusta on viety eteenpäin uusien hanketoimijaverkoston lisäksi muissa olemassa olevissa THL verkostoissa. Hyte-verkostot ovat kokoontuneet säännöllisesti, hyte-toimintakäytäntöjen arviointi -pilottivaihe saatiin päätökseen ja toiminta on vakiinnuttamaisvaiheessa.

PALVELUT

Tavoite 2023	Tulostavoite 2020	Arvosana	Toteutuminen
Hyvinvointiala luo liiketoimintamahdollisuuksia ja vientiä			
THL edistää keräämänsä ja analysoimansa tiedon hyödynnettävyyttä eri toimijoiden ja yritysten TKI-toiminnassa.	1) THL hakee yritysyritysteistyöstä mahdollisuuksia, joissa THL:n tieto ja tulkinta tukevat tuotekehitystä, jolla suomalaisten kyky huolehtia omasta ja läheistensä hyvinvoinnista paranee. 2) THL hakee yritysyritysteistyön mahdollisuuksia, jossa kehitetään sosiaali- ja terveydenhuollon tietojohdamisen palveluita. 3) THL hakee yritysyritysteistyön mahdollisuuksia, joissa THL:n asiantunte- musta ja analyysiä hyödynnetään laajasti TKI:n toiminnan tukena.	3 1	1) Yritysyritysteistyön mahdollisuuksia haettu aktiivisesti, pienempiä yhteistyö- hankkeita käynnissä mutta osa hankkeita ei ole edennyt toivotusti osin koronapandemiasta johtuen. Yritysyritysteistyötä tekoaäly hankkeessa, jossa käytetään RAI-aineistoa sekä yhteistyötä Business Finlandin kanssa KATI/ HYTE Airon kautta. 2-3) Suunnitellut yhteistyöhankkeet Business Finlandin kanssa eivät toteutuneet.
THL:n toiminta lisää merkittävästi genomi- ja rekisteritietoon perustuvaa tutkimusta ja innovatiivista terveysteknologiaa Suomessa.	1) THL toteuttaa kumppaniensa kanssa merkittäviä terveysteknologiaa edistäviä ja suomalaiselle liiketoiminnalle mahdollisuuksia avaavia tutkimushankkeita. 2) THL käynnistää yhteistyöhankkeen terveyttä ja hyvinvointia edistävien teknologiasovellusten kehittämiseksi yhdessä alan yritysten kanssa. 3) STM ja THL selvittävät yhdessä edellytyksiä THL:n yhteydessä toimivan hyvinvointialan osakeyhtiön perustamiseen.	3 2 4	1) Suurelle genomi- ja rekisteritietoon nojaavalla hankkeelle on haettu rahoitusta mutta toistaiseksi siinä on onnistuttu vain pienimuotoisesti. 2) Alkuvuodesta hyvin käynnistynyt yhteistyön suunnittelu pysähtyi korona- pandemiaan. 3) THL:n kaupallisen rokotetutkimuksen yhtiöittäminen on mahdollistettu lailla ja valmistelu edennyt suunnitellusti.

TOIMINTAKYKY

Tavoite 2023	Tulostavoite 2020	Arvosana	Toteutuminen
Hyvinvointi ja terveyserot ovat kaventuneet			
THL uudistaa hyvinvoinnin ja terveyden seurantaan ja tuottaa riittävän ja luotettavan tietopohjan ja toimintamalleja päättäjiä, asiantuntijoiden ja asukkaiden käyttöön.	1) THL ottaa käyttöön yhdenmukaisen hyvinvointia ja terveyttä edistävien toimintamallien arvioinnin ja julkaisee ensimmäiset arvioinnit vuonna 2020. 2) THL tuottaa ehdotuksen indikaattoreista ja indekseistä väestöryhmittäisten ja alueellisten hyvinvointi- ja terveyserojen kehityksen nykyistä systemaattisempaan seurantaan ja arviointiin.	4 4	1) Toimintamallien arviointijärjestelmä luotu, ensimmäiset arvioinnit julkaistu. Toiminta siirtymässä kehittämissivaiheesta jatkuvaksi toiminnaksi. 2) Tuotettu indikaattoriehdotus osana EU JAHEE -projektia. Laaja raportti Terveyden eriarvoisuus Suomessa - ehdotus seurantajärjestelmän kehittämiseen julkaistaan alkuvuodesta 2021.
THL osallistuu hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien ohjelmien ja muiden toimenpiteiden laadintaan, tukee tai toimeenpanee ohjelmia sekä arvioi niiden vaikuttavuutta hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisessa.	1) THL kehittää menetelmiä hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien ohjelmien kustannusvaikuttavuuden arviointiin. 2) THL käynnistää ihmisiin kohdistuvien vaikutusten ennakoarvioinnin keskeisissä toimeenpanemissaan ohjelmissa. 3) THL tukee väkivallan ja tapaturmien ehkäisyn ohjelmien toimeenpanoa ja johtaa kansallista itsemurhien ehkäisytyötä koordinoivaa verkostoa.	3 4 4	1) On kehitetty kustannusvaikuttavuuden arviointia. 2) Työkykyohjelman, tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman sekä mielenterveysstrategian hankehenkilöstölle toteutettu IVA-koulutus. 3) Julkaistu Väkivallaton lapsuus -ohjelma ja toimenpidesuunnitelma sekä käynnistetty toimeenpano. Suoritettu Turvallisesti kaiken ikää 2030 – Koti ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn ohjelman väliarviointi ja jatkettu toimeenpanoa päivitetyn ohjelmasuunnitelman mukaisesti. Valmisteltu ja järjestetty itsemurhien ehkäisytyötä koordinoivan verkoston kokoukset.

TOIMINTAKYKY

Tavoite 2023	Tulostavoite 2020	Arvosana	Toteutuminen
Toiminta- ja työkyky ovat parantuneet			
THL osallistuu terveyttä ja toiminta- ja työkykyä edistävien ohjelmien ja muiden toimenpiteiden laadintaan, tukee tai toimeenpanee ohjelmia sekä arvioi niiden vaikuttavuutta toiminta- ja työkyvyn paranemisessa.	1) THL tukee työkyky- ja ikäohjelmien, sosiaalihuollon kehittämissohjelman, mielenterveysstrategian ja päihde- ja riippuvuusstrategian, asumisen tuen yhteistyömallien (mm. tukimuotojen vakiinnuttaminen asunnotomuuden ehkäisemiseksi, toimintakykyä tukevien asumismuotojen kehittäminen) sekä kansansairauksien ehkäisyohjelmien (mm. lihavuus, diabetes, muistisairaudet) laadintaa, toimeenpanoa ja arviointia ohjelmakohtaisesti sovitulla tavalla (huomioiden yhteys tulevaisuuden sote-keskusohjelmaan). 2) THL edistää ja tukee toimintakykytiedon rakenteista kirjaamista, mikä mahdollistaa toiminta- ja työkykytietojen paremman hyödyntämisen hoidossa, seurannassa ja arvioinnissa. 3) THL arvioi TOIMIA-verkostossa päteviä toimintakykymittareita, laatii suositukset niiden käytöstä ja luo toimintakykytiedosta vaikutus- ja vertailutiedon indikaattoreita	4 4 4	1) Osallistuttu Työkykyohjelman suunnitteluun ja tuettu toimeenpanoa, osallistuttu valtionavustusten arviointiin ja käynnistetty hankekoordinaatio sekä viestintätoimet. On valmisteltu Työkykyohjelman seuranta- ja arviointitutkimuksen suunnitelma yhteistyössä TTL:n kanssa. Mielenterveysstrategia; tuettu laadintaa ja toimeenpanoa, osallistuttu valtionavustushankemusten arviointiin ja käynnistetty hankekoordinaatio ja tuki. 2) Toimintakykytiedon toiminnalliset määrittelyt yhteisille palveluille on julkaistu. 3) THL:n koordinoimassa TOIMIA-verkostossa on laadittu toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin suosituksia ja toimintakykymittareiden arvioiteja, jotka on julkaistu TOIMIA-tietokannassa. Tietokannassa julkaistiin viisi uutta suositusta sekä kuusi mittariarviota ja kolmen mittarin perustiedot.
THL tuottaa asiakaslähtöisesti viranomaisten ja päättäjien käyttöön tietoa haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien työ- ja toimintakyvystä, osallisuudesta ja palvelujen käytöstä. THL antaa ehdotuksia osallistavien työmarkkinoiden kehittämiseksi ja työllistymisen parantamiseksi.	1) THL määrittää rakenteisen tietosisällön työttömien terveystarkastukseen osana tietorakenteita ja kouluttaa sote-ammattilaisia rakenteiseen kirjaamiseen. 2) THL edistää tuetun työllistymisen uusien menetelmien toimeenpanoa.	2 4	1) Määrittelytyö käynnistyi joulukuussa 2020. Tavoitteena yleinen terveystarkastuksen tietosisältö, jossa työttömien terveystarkastus on mukana. 2) IPS – Sijoita ja valmenna -valtionavustushankkeiden koordinaatio ja tuki sekä arviointitutkimus on käynnistynyt suunnitellusti. Julkaistut toimintamallit: SIEPP-hanke, Iisisti töihin -hanke, Tule töihin -hanke.

TOIMINTAKYKY

Tavoite 2023	Tulostavoite 2020	Arvosana	Toteutuminen
Elin- ja työympäristön terveellisyys on lisääntynyt			
THL arvioi ilmastomuutoksen vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin ja tehnyt ehdotuksia ratkaisuksi.	1) THL vahvistaa ilmastomuutoksen hyvinvointi- ja terveysvaikutuksiin liittyvää asiantuntijuutta käynnistämällä tutkijaverkoston toiminnan ja valmistelee ilmastomuutos ja terveys -ohjelman. 2) THL arvioi tartuntatautiin tautitaakan muutoksia ja yleistyvien helleaaltojen terveyshaittoja sekä tuottaa ja päivittää ohjeita hyvinvoinnin ylläpitämiseksi ja sairauksien torjumiseksi. 3) THL tukee STM:ää ilmastomuutokseen sopeutumisen toiminta-ohjelman laatimisessa. 4) THL selvittää edellytykset ilmastopolitiikan sukupuolivaikutusten arviointiin ja julkaisee tutkimuskatsauksen ilmastomuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen keinojen sosiaalisista vaikutuksista.	4 4 4 4	1) Ohjelman toimintasuunnitelma 2020–2025 sekä seurantatyökalu tehty. 2) Julkaistu kv-artikkeli helleaaltojen sairastuvuusvaikutuksista ja submittoitu kv-artikkeli helleaaltojen kuolleisuusvaikutuksista. 3) Toimintaohjelma komentoitavana. 4) HeatClim-hankkeen katsaus viimeistelyvaiheessa, julkaistaan alkuvuodesta 2021.
THL tuottaa ehdotuksia elin-, asuin- ja työympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden parantamiseksi.	1) THL edistää varautumista kansallisiin ja rajat ylittäviin terveysuhkiin sekä kehittää Kansainvälisen terveys-säännösten (IHR 2005) osa-alueiden mukaista kansallista toimintavalmiutta. 2) THL koordinoi ja toteuttaa Kansallista sisäilma ja terveys -ohjelmaa ja osallistuu Terveet tilat 2028 -ohjelman toteutukseen. 3) THL tuottaa väestölle, sisäilmasta oireileville ja oireilevia auttaville ammattilaisille tietoa ja ohjeita sekä osallistuu sisäilmaohjelmien hallintaprosessien kehittämiseen. 4) THL vahvistaa elin- ja työympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden edistämiseksi yhteistyötä Valviran ja aluehallintovirastojen kanssa.	4 4 4 4	1) Koronatyö kehittää kokonaisvaltaisesti varautumista ja toimintavalmiutta. 2) On koordinoitunut ohjelmaa, jonka kaikki osa-alueet ovat edenneet mukaisesti. Ohjelman sihteeristö kokoontunut keskenään ja yhdessä TT28 sihteeristön kanssa säännöllisesti. On osallistuttu TT28 kuntayhteistyöhön ja sen toimintamallin tekemiseen. 3) Tuotettu mm. tietoa verkkosivuille, katsauksia, blogeja, kannanotto asiantuntijan ryhmän kanssa sisäilmasairaudesta, ohje rehtoreille, useita tiedotteita ja kuvattu koulujen hallintaprosesseja ja osallistuttu TT28 toimintamallin tekemiseen. 4) Yhteistyökokouksia 4 x /vuosi, sovittu aihealueet ja henkilöt, jotka tukevat Valviraa.

TOIMEENTULO

Tavoite 2023	Tulostavoite 2020	Arvosana	Toteutuminen
Sosiaaliturva kannustaa työhön			
THL tuottaa ehdotuksia sosiaaliturvan kannustavuuden lisäämiseksi sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.	1) THL kehittää mikrosimulointimalleja palvelujen ja etuuksien yhteisvaikutusten arvioimiseksi ja politiikkavaihtoehtojen tuottamiseksi. 2) THL suunnittelee kohdennettuja kokeiluja, joissa tutkitaan kannustin- ja byrokraloukkujen purkamista ja esitetään vaihtoehtoisia ratkaisuja.	4 4	1) SISU-mallia kehitetty ja hyödynnetty suunnitellusti. 2) Tehty ehdotus lapsiperheiden pienituloisuuden vähentämisen kokeilusta.
THL tuottaa ehdotuksia toimeentulokiriippuvuuden vähentämiseksi sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.	1) THL tutkii millaiset tekijät aiheuttavat pitkäaikaista toimeentulotuen tarvetta ja miten tarvetta voisi vähentää. 2) THL tuottaa tutkimustietoa toimeentulotuen uudistamisen tueksi. 3) THL tutkii millaiset aikuissosiaalityön palvelut vähentävät toimeentulotuen käyttöä.	4 4 4	1) Julkaistu raportti huono-osaisuuden jatkumisesta sukupolvelta toiselle ja julkaistu raportti nuorten terveydestä ja sen suhteesta toimeentulotuen tarpeeseen. 2) Julkaistu raportti perustoimeentulotuen käytöstä, koetusta tarpeesta ja riittävydestä. 3) Julkaistu raportti Sosiaalityön asemasta ja odotuksista Kela-siirron jälkeen.
Köyhyyden ja syrjäytyneiden määrä on vähentynyt			
THL tuottaa ehdotuksia ja toimintamalleja köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämiseksi sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.	1) THL tuottaa tutkimustietoa vaikuttavista politiikkatoimista köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseksi. 2) THL:n yhteiskunnallisen eriarvoisuuden tutkimusohjelma tukee tutkimuksen ja asiantuntijatyön vaikuttavuutta ja yhteistyön rakentamista. 3) THL tutkii köyhyyden ja eriarvoisuuden yhteyksiä terveyteen ja hyvinvointiin ja osallisuuteen sekä politiikkatoimien vaikutuksia.	4 4 4	1) Julkaistu Policy Brief koulutuksen ylisukupolvisesta eriarvoisuudesta. 2) Tutkimusohjelma kannustamana osallistuttu rahoitushakuihin ja ruokittu yhteistyötä. 3) Tuotettu arviointi Marinin hallituksen talouspolitiikan vaikutuksista.
THL uudistaa ja kehittää köyhyyden ja syrjäytymisen tietopohjaa sekä politiikkatoimien arviointia.	1) Perusturvan riittävyyden arvioinnin vaatimaa tietopohjaa ja osaamista kehitetään. 2) THL kehittää köyhyyden ja syrjäytymisen tutkimuksen vaativaa monipuolista tietopohjaa (esim. pitkittäisrekisterit ja väestökyselyaineistot)	4 4	1) Sisu-mallia on kehitetty ja hyödynnetty suunnitelmallisesti. 2) Tietopohjan käyttöä on laajennettu mm. EU-SILC-aineiston osalta.

HORISONTAAISET TULOSTAVOITTEET

Tavoite 2023	Tulostavoite 2020	Tulosmittari	Arvosana	Toteutuminen
Digitaalinen ja turvallinen THL	1) Toiminnan kehittäminen turvallisten digitaalisten ratkaisujen avulla 2) Vahvistetaan laitoksen tietoturva- ja tietosuojan toimintamalleja sekä henkilöstön osaamista.	ICT 2025 -ohjelman suunnittelu ja arviointi tiedonhallintalain arviointimenettelyn mukaisesti Vuonna 2020 toteutetaan Kunto-ohjelman erillisen suunnitelman mukaiset toimet.	3 4	1) Strategiset kehityssuunnat, mittarit ja JTS-rahoitushakemukset tuotettu. Tarkennettu hankesuunnitelma kevät 2021 Q1 toteuttavien design sprint pohjalta. 2) Kunto-ohjelma saatiin loppuun v. 2020 ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Substansseissa tehtävät työt saivat lisäaikaa 31.5.2021 asti. Vuoden 2020 aikana tietoturva on kehitetty. Toteutettu mm. digitaalisen tietoturvallisuuden koulutusohjelmaa, ja yhteistyötä on lisätty.
Asiakaslähtöiset ratkaisut	1) THL:n palvelut tuottavat asiakashyötyä ja vahvistavat hyvän kasvun kierrettä. Tämä perustuu syventyvään asiakasymmärrykseen. 2) Vuoden 2020 aikana otetaan käyttöön asiakkuudentoimintamalli sekä pilotoidaan systemaattista asiakaskuuntelua.	On otettu käyttöön asiakkuustoimintamalli. On pilotoitu asiakaskuuntelua.	4	1–2) Asiakkuustoimintamalli on kuvattu ja löytyy intranetistä. Sen mukaisesti on pilotoitu asiakaskuuntelua ja kerätty asiakaspalautetta. Asiakkuustoiminto siirtynyt Mahdollistajapalveluihin Asiakkuudet ja toimintamallit tiimiin.
Tutkimus, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan kehittäminen	1) THL:ssä vahvistetaan kokonaisuutena tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa ja siihen liittyvää tukea. 2) Vuonna 2020 otetaan käyttöön sisäiset toimintamallit, käynnistetään verkostoyhteistyö sekä laaditaan jatkokehittämissuunnitelma.	On otettu käyttöön toimintamalli, käynnistetty verkostoyhteistyö sekä laadittu kehittämissuunnitelma.	4 2	1) Vastuutettu tuki uuden yksikön perustamisen yhteydessä, asetettu tavoiteaikataulu ja aloitettu ensimmäiset toimet, jatkuu 2021. 2) Tavoitteen toteutus jatkuu 2021.
Strateginen henkilöstösuunnittelu	Vuoden 2020 aikana otetaan käyttöön strategisen henkilöstösuunnittelun ja seurannan toimintamalli.	Toimintamalli on käytössä. Vakinaiset ja pitkäaikaiset rekrytoinnit kohdentuvat pääosin priorisoiuihin osaamisiin.	3	Toimintamalli käytössä, rekrytoinnit osaksi ei-strategisia.
Osaamisen kehittäminen – strategian edellyttämien osaamisten määrittely ja kehittäminen	THL määrittelee uuden strategian edellyttämät keskeiset osaamiset, laatii niitä koskevan kehittämissuunnitelman ja käynnistää kehittämistoimet.	Osaamiset määriteltä, vuodelle 2020 suunnitellut kehittämistoimet toteutettu.	3	Ensimmäiset osaamiset määritetty ja strategisen henkilöstösuunnittelun toimintamalli otettu käyttöön kehittämistoimena sekä lisätty säännöllistä vuoropuhelua päälliköiden kanssa.

HORISONTAALISET TULOSTAVOITTEET

Tavoite 2023	Tulostavoite 2020	Tulosmittari	Arvosana	Toteutuminen
Liikkuvuuden edistäminen: – sisäisen ja ulkoisen liikkuvuuden lisääminen	Käynnistetään toimia liikkuvuuden edistämiseksi aiemmin luodun toimintatavan mukaisesti. Liikkuvuus käsittää työkierron ja ns. minityökierron edistämisen toimintatapoja. Liikkuvuutta edistetään THL:n sisällä sekä THL:n yhteistyökumppani- ja asiakasorganisaatioiden kesken mm. STM hallinnonalalla.	Kaikilla osastoilla on kannustettu liikkuvuuteen ja toteutettu sisäistä työkiertoa tai muuta osaamisen jakamista. Minityökiertoa ulkoisten asiakkaiden tai yhteistyökumppanien suuntaan on toteutettu kaikilla ao. osastoilla.	3	Ulkoista liikkuvuutta ja työkiertoa tapahtunut jonkin verran, ei kuitenkaan kattavasti koko laitoksessa. Organisaatiomuutos tuotti paljon sisäistä liikkuvuutta. Lisäksi jonkin verran syyskaudella edistettiin sisäistä liikkuvuutta laitoksen sisällä tehtäväjärjestelyillä.
Valtion työnantajakuvan uudistaminen: (virasto voi tarkentaa tavoitetta)	Kehitetään suunnitellusti rekrytointia tukevaa työnantajakuvan viestintää. Käynnistetään harjoittelija-ohjelma (oppilaitosyhteistyö) sekä toteutetaan rekrytointiohjelma tutkimustehtävistä kiinnostuneille.	Rekrytointiin liittyvää ja sitä tukevaa viestintää on kehitetty suunnitelman mukaan. Toteutettu harjoittelijaohjelma ja aloittelevien tutkijoiden rekrytointiohjelma.	2	Harjoittelijarekryyn panostettu, tutkijoiden rekrytointiohjelma ei toteudu v. 2020 – siirretty organisaatiomuutoksen jälkeiseen aikaan.
HANDI-palvelun käytön tehostaminen	Ostolaskujen automaatio lisääntynyt ja laskuautomaatioaste kasvanut vuodesta 2019 (lähtötaso 4,53 prosenttia).	Automaatioaste on kasvanut 10 prosenttiin.	4	Automaatioaste on noussut 7,9 prosenttiin.
Tiedonhallintalain toimeenpano	Lain vaatimusten toteuttaminen siirtymäsäännösten mukaisesti.	THL kuvaa n. 70 % tiedonhallintamallistaan.	3	Tiedonhallintalain mukaiset kuvaukset toteutettu osittain, mutta ei tavoitteen mukaisessa laajuudessa johtuen henkilömuutoksista sekä koronatilanteeseen liittyvistä priorisoinneista. THL:n tiedonhallintamallin liittyvää tietoturvaprosesseja on tarkennettu Helmessä. Tiedonhallintalain toteuttamista on vahvistettu kunto-ohjelmalla.
Julkisten palveluiden digitaalinen saatavuus kansalaisille ja yrityksille vuoteen 2023 mennessä.	THL kuvaa tuote- ja palveluvalikoimansa, jotta voidaan seurata ja varmistaa digitaalisten palveluiden tarjoamisesta annetun lain toimeenpano.	Tuote- ja palveluvalikoima on kuvattu.	4	Tuote- ja palveluvalikoiman kartoitus tehty ja käsitelty THL:n johtoryhmässä 13.1.2021.

TIETOLUPAVIRANOMAISEN TAVOITTEET

PALVELUT

Hyvinvointiala luo liiketoimintamahdollisuuksia ja vientiä

Tavoite 2023	Tulostavoite 2020	Arvosana	Toteutuminen
Tietolupaviranomainen tarjoaa sen vastuulle määritellyt palvelut TKI-toimintaan.	Tietolupaviranomainen käynnistää asiakkaiden neuvontapalvelun, tietopyyntöjen ja tietolupahakemusten käsittelyn sekä aineistojen kokoamis-, yhdistämis- ja esikäsittelypalvelun.	4	Kaikki Findatan toisilain mukaiset palvelut saatu käynnistettyä lain asettamassa aikataulussa.

Strategian toteutuminen

THL:n arvot tulevat todeksi laitoksen toiminnassa. Osana vuoden 2019 strategiauudistusta THL asetti itselleen joukon koko laitoksen kattavia tavoitteita, joiden avulla varmistetaan strategian toteutuminen.

Tässä kappaleessa esitellään tärkeitä nostoja siitä työstä, jolla strategiaa toteutettiin toimintavuoden aikana. Jokainen kappale on otsikoitu strategisen tavoitteen mukaisesti. Seuraavassa kuvattujen aiheiden lisäksi toimintavuotta määrittivät erityisesti kolme teemaa: COVID-19-pandemian hoito, sosiaali- ja terveydenhuollon ja sosiaaliturvan uudistukset sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen. Näitä aiheita käsitellään laajemmin luvussa 3.1 Toiminnan vaikuttavuus.

Ylläpidämme tilannekuvaa ja ennakoimme tulevaa

Ilmastonmuutos-ohjelma käynnistyi alkukartoituksella ja toimintasuunnitelman laatimisella vuosille 2020–2025.

Toimintasuunnitelmassa on neljä päämäärää:

1. Tuottaa tietoa ilmastonmuutoksen ja sen torjuntatoimien terveydellisistä ja sosioekonomisista vaikutuksista
2. Lisätä yleistä tietoisuutta ilmastonmuutokseen sekä sen hillintä- ja sopeutumistoimiin liittyvistä terveydellisistä ja sosioekonomisista vaikutuksista
3. Edistää tutkittuun tietoon perustuen ilmastonmuutokseen sopeutumista
4. Edistää tutkittuun tietoon perustuen ilmastonmuutoksen hillintää

Sisäilma-aiheissa THL on näkyvä vaikuttaja sosiaalisessa mediassa.

Tutkimusta on tehty erityisesti helteen terveysvaikutuksiin liittyen, johon rahoitusta saatiin niin ohjelmasta kuin Suomen Akatemialta. Suomen Akatemian rahoituksella alettiin tutkia myös ilmastonmuutoksen mielenterveysvaikutuksia ja vektorivälitteisten tautien leviämistä. Ruokajärjestelmiin liittyvät STN:n rahoittamat tutkimukset jatkuivat. Vuoden aikana järjestettiin mm. 2 THL:n sisäistä seminaaria ja aiheesta pidettiin esitys THL:n järjestämässä Kansanterveyspäivässä. Lausuntoja annettiin mm. liittyen EU:n Green Deal -ohjelmaan sekä Hiilineutraali Uusimaa 2035 -tavoitteisiin. THL on tuottanut myös tietoa ilmasto-opas.fi sivustolle. THL oli myös mukana kirjoittamassa Suomen ilmastopaneelin raporttia *Sopeutumisen suuntaviivat ilmastopolitiikassa*. THL oli mukana arvioimassa Sosiaali- ja terveydenhuollon ilmastopäästöjä sekä Sote-sektorin mahdollisia hillintätoimia. Ilmastonmuutokseen liittyviä rahoitushakemuksia on tehty useita. Rahoituksen saaneissa hankkeissa tutkitaan ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista järjestelmätasolla.

Kiteytämme näkemyksemme muutoksen voimaksi

THL on aktiivisesti mukana kehittämässä Kansallista sisäilma ja terveys -ohjelmaa. Yksi ohjelman painopisteitä on ollut tuottaa ja välittää tietoa terveydenhuollon ammattilaisille yhteistyössä FILHAN ja TTL:n kanssa. Ohjelman yhteydessä on mm. tuotettu selvitys *Sisäilman epäpuhtauksille altistumista Pohjoismaissa*, ohjelman asiantuntijanryhmän kannanotto aiheesta *Sisäilmasairaus-termin käytölle ei ole lääketieteellisiä perusteita*, viestitty sisäilmaan liittyvistä riskikäsityksistä ja tehty blogikirjoituksia mm. sädesienten haitallisuudesta ja muista sisäilmaoireiluun vaikuttavista tekijöistä kuin sisäilman epäpuhtauksista.

Ohjelman viestintäverkosto koordinoi ja tukee yhteinäisen viestin leviämistä ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Sisäilma-aiheissa THL:n on näkyvä vaikuttaja sosiaalisessa mediassa.

Tuotamme selkeitä toimintamalleja ja suosituksia väestön, toimijoiden ja päätöksentekijöiden käyttöön

HPV-rokotusten laajennus poikiin käynnistyi syksyllä. THL hankki ja jakeli HPV-rokotteet, tuki rokotusten käynnistämistä sekä tuotti ohjeistuksen ja viestintämateriaalit terveydenhoitajien ja rokotustoiminnasta vastuussa olevien työn tukemiseksi.

THL tuki perhekeskustoimintaa, opiskeluhoollon palveluita sekä äitiys- ja lastenneuvolan palveluita yhteistyössä Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman kanssa. Kehittämisverkostot ovat kokoontuneet suunnitellusti ja etätoteutus lisäsi osallistujamääriä. THL:lla on merkittävä rooli kansallisen toimintamallin luomisessa ja maakuntien luotsaamisessa ja tukemisessa.

THL on vastannut asiantuntijatuesta STM:lle Kansanterveyden neuvottelukunnan toiminnan käynnistämiseksi ja periaatepäätöksen toimeenpanon suunnittelusta. Kesäkuussa 2020 valtioneuvosto asetti Kansanterveyden neuvottelukunnan ja hyväksyi Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen periaatepäätöksen.

Väkivallaton lapsuus toimenpideohjelma julkaistiin ja toimeenpano käynnistyi 2020. Turvallisesti kaiken ikää – koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisy ohjelma vuosille 2021–2030 julkaistiin. Molempien ohjelmien laadinnassa sekä vuonna 2020 käynnistyneessä toimeenpanovaiheessa hyvinvointiosaston asiantuntijoiden työpanos oli merkittävä.

THL vastaa Työkykyohjelman operatiivisesta toimeenpanosta. Ohjelman koordinaatio, työkyvyn tuki palvelukokonaisuuden mallinnus sekä seuranta- ja arviointitutkimus suunniteltiin THL:n asiantuntijoiden johdolla. Valmistettu tehtiin yhteistyössä sidosryhmien kanssa. THL vastasi Työkykyohjelman valtionavustusten hakuprosessista. Haun markkinoinnissa onnistuttiin erinomaisesti, ja hakemusten määrä (25) ylitti odotukset haasteellisessa koronatilanteessa. THL toteutti hakemusten arvioinnin kesällä 2020 yhteistyössä TTL:n ja STM:n kanssa. Rahoituksen sai 22 kuntien ja kuntayhtymien toteuttamaa hanketta.

THL osallistui Mielenterveysstrategiaa ja itsemurhien ehkäisyohjelmaa koskevien hankehakujen valmisteluun, niistä järjestettyyn tiedotustilaisuuteen ja saapuneiden hankehakemusten arviointiin. Hankehaut käynnistyivät 5.5. ja rahoituspäätökset annettiin 22. joulukuuta.

Mielenterveystiimin asiantuntijat ovat tukeneet nuorten vaikuttavien psykososiaalisten interventioiden levittämistä. He ovat osallistuneet sote-johtajien toimeenpanokoulutuksen suunnitteluun, menetelmäosaajille suunnattujen, kirjaamiseen liittyvien tilaisuuksien järjestämiseen ja ohjeiden laadintaan sekä hanketoimijoille ja esimiehille toimeenpanon seurantaan liittyviin kuulemistilaisuuksiin.

THL on toiminut aktiivisesti Itsemurhien ehkäisyohjelmassa. THL avasi kaikille asiasta kiinnostuneille avoimen itsemurhien ehkäisy verkkokoulun syksyllä. Sen tarkoituksena on lisätä erityisesti perustason sote-ammattilaisten osaamista itsetuhoisen potilaan kohtaamisessa, itsemurhavaaran tunnistamisessa ja puheeksi otossa sekä jatkohoidon suunnittelussa. THL on jatkanut kansallisen itsemurhien ehkäisytyötä koordinoivan verkoston toiminnan koordinoimista.

Päihde- ja riippuvuusstrategian laatiminen on viivästynyt koronaepidemian myötä, mutta THL on osallistunut aktiivisesti strategian tuottamiseen. Laitos on myös tuottanut tilannekatsauksen ja taustapaperin strategialle. Ehkäisevän päihdetyön ohjelma on päivitetty tukemaan strategiatavoitteita. Lisäksi on sovittu osallistumisesta strategian jalkauttamiseen. THL on myös tuottanut ja julkaissut taustaselvityksiä valtioneuvoston periaatepäätöksen huume politiikasta valmisteluun.

Vauhditamme hyvän kasvun kierrettä

THL julkaisi 31.8 Koronavilkku-mobiilisovelluksen, jonka avulla sen käyttäjät pystyvät ilmoittamaan koronavirustartunnasta muille sovelluksen käyttäjille sekä saada ilmoituksia mahdollisista altistumisista. Sovellus ladattiin ensimmäisen vuorokauden aikana lähes miljoonaa kertaa ja sovelluksella oli vuoden 2020 päätteeksi noin 2,5 miljoonaa käyttäjää. Suomessa saatuja oppeja ja toimintatapoja on jaettu eri maiden terveystieteiden kesken. Sovelluksen käyttöönoton myötä tuettiin Omaolo.fi -palvelun käyttöönottoa kunnissa ja sairaanhoitopiireissä koronavirusoirearvion ja sähköisen ajanvarauksen saatavuuden parantamiseksi.

Findata panosti voimakkaasti IT-järjestelmien pystytykseen ja parantamiseen. Lisäksi Findata teki useita linjauksia uuden lainsäädännön soveltamisesta, järjesti kaikille avoimia infotilaisuuksia sekä muita koulutus- ja sidosryhmätilaisuuksia ja piti puheenvuoroja useissa kymmenissä eri tapahtumissa ja paneelikeskusteluissa niin Suomessa kuin maailmallakin. Henkilökunnan koko lähes kaksinkertaisui kahdeksasta 15:een henkilöön, eli vuosi sisälsi myös paljon rekrytointia ja perehdytystä.

Laajennamme tietotuotantoamme olennaisille katvealueille

Kansallisten laaturekisterien pilottihankkeessa suunniteltiin ohjaus- ja toimintamalli laaturekisteritoiminnalle sekä pilotoitu laaturekisteritoimintaa 7 eri pilottirekisterissä. Pilottirekistereissä on tehty keskeisiä havaintoja liittyen mm. riittävän aikaiseen hoidon aloittamiseen (HIV-rekisteri), hoidon jatkuvuuteen (psykoosien hoito) sekä eri toimintayksiköiden välisiin toimintatapaeroihin.

Vuoden 2020 aikana sote-tiedolla ohjaamista ja tietojohtamista tukevan Toivo-ohjelman hankkeet käynnistyivät. Hankkeissa kehitetään tietotuotantoa, tietosisältöjä ja teknisiä ratkaisuja erityisesti tiedon hyödyntämiseksi. Keskeisinä kehityskohteina on sosiaalihuollon, ensihoidon, vanhuspalvelujen sekä talous- ja henkilöstötietojen uudet tai muuttuvat tiedonkeruut.

Koronavilkulla oli vuoden 2020 päätteeksi noin 2,5 miljoonaa käyttäjää.

Vuoden 2020 aikana on tehty päätökset tehohoitotiedoista, Kelan etuus- ja reseptitiedoista, Valviran ammattioikeustiedoista, Digi- ja väestötietoviraston väestö- ja rakennustiedoista sekä Tilastokeskuksen kuolemansyytiedoista. Hallintopäätöksillä on vastattu COVID-19-pandemian hoitamisessa korostuneisiin tietotarpeisiin. THL on asettanut koordinaatio-ryhmän ohjaamaan THL-lakiin perustuvien velvoittavien tiedonkeruiden tietosisältöjen kehittämistä yhteisten periaatteiden ja toimintatapojen mukaisesti.

Vuonna 2020 käynnistettiin uusi kliinisen oikeuslääketieteen päivystys, joka tuottaa tutkivien ja valvovien viranomaisen pyynnöstä tutkimuksia (liikennepäihdetutkimukset, vammaututkimukset, seksuaalirikosepäilyjen tutkimukset, kehon sisäisestä salakuljetuksesta epäiltyjen tutkimukset, tapahtumapaikkakäynnit) oikeudellisten prosessien tueksi. Vuoden aikana toiminta-alueetta laajennettiin Helsingin, Espoon ja Vantaan lisäksi Kirkkonummelle. Uuden toiminnon yhteydessä kerätään tutkimukseen ja tutkimuskäynteihin liittyviä tietoja hyödynnettäväksi mm. tarjottavien palvelujen kehittämiseen, muille palveluntuottajille ja viranomaisille suunnattuun koulutukseen sekä alan kehittämistyöhön.

Vuonna 2020 tietotuotantoa laajennettiin myös seuraavasti:

- Käynnistettiin ihmiskaupan uhrien tuettua ja turvallista asumista koskeva selvitystyö.
- Saatettiin loppuun Suojassa-hanke (iRisk), jossa pilotoitiin yhdeksässä turvakodissa yhtenäistä tutkittuun tietoon perustuvaa menetelmää arvioida turvakodeissa olevien lasten turva- ja riskitekijöitä.
- Tuotettiin lähisuhdeväkivaltaa kokeneille tarkoitetun ympärivuorokautisen Nollalinjapuhelinpalvelun saavutettavuutta, käyttöä ja toiminnan tuloksia koskeva arviointiraportti.
- Vankien terveystutkimuksen (WATTU IV) tiedonkeruu käynnistettiin marraskuussa. Tiedonkeruu toteutetaan FinTerveys-yhteensopivasti, jotta tuloksia voidaan vertailla muun populaation terveyteen.

Vastaamme tietotarpeisiin laadukkaasti ja oikea-aikaisesti

COVID-19-pandemia on asettanut THL:n ylläpitämälle tietopohjalla aikaisempaa tiukemmat vaatimukset tiedon oikea-aikaisuuden ja kattavuuden näkökulmasta. Kuntien, sairaanhoitopiirien ja yksityisten terveydenhuollon palvelunantajien kanssa on yhteistyössä kyetty laajentamaan ja nopeuttamaan olemassa olevia tiedonkeruita ja täydentämään tietopohjaa joustavasti. Keskeistä yhteisen tietopohjan synnyttämisessä on myös yhteisten tietorakenteiden ja luokitusten käyttö, jotta tieto on vertailukelpoista. Uusia rakenteita, luokituksia sekä niiden koulutusta on tuotettu tietotarpeen ja pandemian kehittyessä läpi vuoden.

FinSote-tiedonkeruu palvelee alueita ja kuntia hyvinvoinnin ja terveyden tilan monitoroinnissa sekä palvelutarpeen ja palvelukokemuksen arvioinnissa. Aineistoa hyödynnetään laajalti kuntien ja alueiden hyvinvointisuunnitelmissa ja -kertomuksissa sekä alan tutkimuksissa.

Vanhuspalvelujen tilan seurannassa toteutettiin v. 2020 laajoja kyselyjä. Alkuvuonna 2021 raportoidaan toimintayksikköjen tiedot mm. ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksesta, kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon riittävydestä, laadusta ja johtamisesta ml. elämän loppuvaiheen hoito. V. 2020 toteutettiin myös kuntakysely, jonka tuloksista on raportoitu palliatiivisen hoidon ja saattohoidon tila.

Ulkomailla syntyneiden hyvinvointitutkimuksen (FinMonik) perusraportti julkaistiin 14.2.2020. Median ja päätöksentekijöiden lisäksi myös tutkijat ovat löytäneet FinMonik-aineiston, ja aineistosta tuotettiin vuoden 2020 aikana yhteensä viisi kotimaista artikkelia ja useita tieteellisiä kansainvälisiä artikkeleita on tekeillä. Maakuntatietoja ulkomailla syntyneiden terveydestä ja hyvinvoinnista on esitelty viranomaisille ja kuntapäätäjille useissa alueseminaareissa.

Korona on hidastanut useiden tiedonkeruidemme toteuttamista. Mm. Kysy ja kuuntele -lastensuojelun sijoitettujen lasten tiedonkeruu on viivästynyt. Myös äitiys- ja lastenneuvolan sekä kouluterveydenhuollon tiedonkeruu on viivästynyt ja toteutetaan alkuvuonna 2021.

Muut lapsia ja nuoria koskevat tiedonkeruut ovat toteutuneet suunnitellusti: Lasteri-hankkeen tiedonkeruu, opiskeluhuollon tiedonkeruun pilotti sekä perhekeskusselvitys. Fin-Lapset tiedonkeruu on edennyt hyvin, mutta kyselyn ja rekisteritietojen raportointi toteutuu vasta 2021. Koronan vaikutukset lastensuojeluun on kerätty kuntien lastensuojelun johdolta v. 2020 sekä raportoitu. Lisäksi on raportoitu Kouluterveyskyselyn sijoitettujen lasten moduuli, perhekeskusselvitys sekä raportti Systeemisen toimintamallin konsultoitujen sosiaalityöntekijöiden kokemuksista.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteyteen vuonna 2019 perustettu uusi Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomainen Findata käynnisti palvelunsa, ja THL siirsi lupatoimivaltansa tietyin ehdoin Findatalle. Findata on vastaanottanut tietopyyntöjä tilastotaseeseen aineistoon 1.1.2020 lähtien ja tietolupahakemuksia yksilötaseeseen aineistoon 1.4.2020 lähtien. Lupakäsittelyn lisäksi Findata mm. kokoaa ja yhdistelee eri rekistereistä poimitut tiedot, tarjoaa tietoturvallisen etäkäyttöympäristön tietojen analysointiin ja antaa neuvontaa sekä asiakkaille että rekisterinpitäjille. Ensimmäisenä toimintavuotena hakemuksia saapui yhteensä 319 kpl, joista 177:een tehtiin päätös. Lisäksi Findata antoi toisilain mukaisen määräyksen muiden palvelutarjoajien tietoturvallisten käyttöympäristöjen vaatimuksista ja valmisti aineistokuvauksia koskevaa määräystä työpajoilla ja lausuntokierroksella. Findatan toiminta perustuu toisilakiin eli lakiin sosiaali- ja terveystietojen toisijaisesta käytöstä.

Tuemme sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmäuudistusta

FinSote-väestökyselyn ennakkotietojen perusteella on tuotettu tutkittua tietoa väestön palvelutarpeista sote-uudistuksen tueksi. Olemme ylläpitäneet palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien verkoston (STM erillisrahoitus) toimintaa koronasta riippumatta. Loppuvuodesta julkaistiin verkostotyön tuloksena Palvelukokonaisuuksien ja -ketjujen määrittelyn, ohjauksen ja seurannan käsikirja palvelukokonaisuuksia hankkeissa suunnittelevien ja kehittävien avuksi. Perfect-hoitokokonaisuuksien vaikuttavuusarviointi on tuottanut indikaattoreita vertaiskehittämisen tueksi; korvauskriteerit ja maakuntien arviointi-hankkeessa on kehitetty palvelutarpeen arviointia koneoppimista hyödyntäen. Olemme myös tuottaneet tutkimus- ja seurantatietoa digitaalisten palveluiden väestöryhmittäisistä eroista sekä tietojärjestelmien kehityksestä (DigiIN ja STePS-hankkeet).

Uudistunut Innokylä.fi on toiminnassa ja hyvät käytännöt löytyvät kootusti; tuki hankkeille on käynnissä.

Toimimme kansallisena asiantuntijana ja merkittävänä osana sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää ja tuotamme reaaliaikaista tietoa eri ilmiöistä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muiden hallinnonalojen käyttöön.

Julkaistiin selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon ja oikeuslääketieteen tehtävistä ja palveluista Valtion palvelut -osastossa. Osana selvitystyötä kartoitettiin toimintojen yhdyspinnaat muuhun palvelujärjestelmään sekä yhteistyö viranomaisten ja muiden tahojen kanssa. Myös toimintojen suhdetta parhaillaan käynnissä olevaan sote-uudistukseen selvitettiin. Selvitys laadittiin THL:n järjestämis- ja tuottamisvastuulla olevien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä oikeuslääketieteellisten palvelujen tunnettavuuden lisäämiseksi.

3. Vaikuttavuus

3.1 Toiminnan vaikuttavuus

COVID-19-pandemian hallinta

THL:n Terveysturvallisuus-osasto yhdessä viestinnän ja tietohallinnon kanssa on vuoden aikana osallistunut erittäin aktiivisesti COVID-19-pandemian torjuntaan ja hallintaan Suomessa.

Pandemian tilannekuvaa on seurattu Suomessa THL:n ylläpitämän tartuntatautirekisterin, muiden terveydenhuollon rekisterien sekä sairaanhoitopiireille ja laboratorioille suunnattujen erilliskyselyjen avulla sekä maailman tilannetta ECDC:n ja WHO:n seurantatyökalujen avulla.

COVID-19-pandemiaan liittyen on tehty yli sata virallisia lausuntoa ml. eduskuntakuulemiset. THL:n asiantuntijat ovat osallistuneet päivittäin ja viikoittain useisiin kokouksiin ja työryhmiin yhdessä muiden kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa. Sairaanhoitopiirien sekä laboratorioiden edustajille on järjestetty viikoittaiset yhteistyökokoukset. THL:n asiantuntijat ovat olleet aktiivisesti mukana myös alueellisissa koordinaatioryhmissä, joita

on yhteensä 21. Konsultaatioita on annettu myös lukuisille eri alojen toimijoille ja yksityisille kansalaisille puhelinneuvonnan avulla sekä koulutettu kansalaisneuvonnan henkilökuntaa.

Kansallista laboratoriojärjestelmää on tuettu käynnistämällä SARS-CoV2-laboratorio-diagnostiikka Suomessa sekä Helsingin että Kuopion toimipisteissä. Samaan aikaan on toimitettu koronan referenssilaboratoriona uusille aloittaville laboratorioille. THL:ssä on kehitetty koronavasta-aineiden määrittymenetelmiä ja satunnaisotostutkimuksella on seurattu vasta-ainetasoja väestössä. Lisäksi käynnistettiin koronaviruksen seuranta jätevesistä, minkä avulla on voitu ennakoida koronavirustapausten leviämistä eri alueilla. Vuoden lopussa aloitettiin myös koronavirusten sekvensointi uusien varianttien havaitsemisen tueksi. Kliinisen mikrobiologian toimilupatyöryhmä on antanut noin 150 lausuntoa koronadiagnostiikasta Aluehallintovirastoille.

Koko väestön pandemiarokotusten toteuttaminen on käynnistetty suunnitelmalla rokotusten valtakunnallinen varastointi ja jakelu sekä terveydenhuollon toimijoiden neuvonta ja koulutus rokotuksiin liittyen yhteistyössä erityisvastuualueiden kanssa.

21

säännöllisesti kokoontuvaa
asiantuntijatyöryhmää ja kokousta

102

lausuntoa

3 000

muuta konsultaatiota
ja haastattelua

25 000

koronaboratorio-
diagnostiikan näytettä

THL on ollut mukana useiden yhteistyökumppaneiden tutkimusprojekteissa COVID-19-taudin diagnostiikkaan ja epidemiologiaan sekä kansalaisten asenteisiin liittyen. Tutkimusten tuloksia on käytetty epidemian seurannan ja torjunnan tukena ja ammattilaisten toimintaohjeiden laadinnassa.

Koronaviruksen yhteiskunnalliset vaikutukset

THL toteutti koronaviruksen yhteiskunnallista vaikutusten arviointia STM:n toimeksiannosta. Arvioinnit käsittelivät koronavirustaudin ja sen rajoitustoimien vaikutuksia väestön mielialaan, palvelutarpeeseen ja palvelujen saatavuuteen. Lisäksi siinä ennakoitiin epidemian jatkumisen vaikutuksia sosiaalihuollon ja terveyspalvelujen tarpeeseen ja saatavuuteen sekä mahdollisiin hoito- tai palveluelänpitkääikäisiin vaikutuksiin eri asiakasryhmissä. Arviointeja on käytetty mm. STM:n ja Valtioneuvoston kanslian tilannekuvatyössä. Raportteja on uutisoitu ja käytetty toimituksellisena materiaalina laajasti eri medioissa.

Epidemian ajantasainen seuranta ja arviointi on toteutettu viikosta 21/2020 alkaen. Siinä on seurattu väestön mielialojen ja elintapojen kehitystä, epidemiaan liittyvien tiedontarpeiden muutoksia, väestön toimeentuloa kuvaavia tietoja, palvelujen käyttöä sekä hoito- ja palveluelänpitkääikäisten tilannetta. Tiedot on koottu lukuisista tietolähteistä. Viikoittainen seuranta muutettiin toteutettavaksi kahden viikon välein kesäkuun puolivälistä alkaen. Seurantatietoja raportoidaan Julkarissa julkaistuissa tiiviissä raporteissa ja THL:n verkkosivuilla, joita katseltiin 32 065 kertaa ajalla 24.4.2020–31.12.2020. Raportteja kertyi viime vuonna yhteensä 17.

Epidemian vaikutusten tutkimus kattaa yhteensä 32 THL:n ja korkeakoulujen yhteistyöhanketta (mm. seitsemän eri yliopiston sekä useiden muiden yhteistyökumppanien kanssa), joissa selvitetään korona-epidemian ja rajoitustoimien vaikutuksia eri väestönsiihin monien erilaisten tekijöiden suhteen. Hankkeiden tuloksia on jo raportoitu eri foorumeilla, mm. THL:n ajantasaseurannan osana.

Tutkimuksissa arvioidaan COVID-19-pandemian ja sen torjuntatoimien vaikutuksia eri väestöryhmien tilanteeseen monipuolisesti. Tutkimuksissa selvitetään mm. vaikutuksia elintapoihin, elinoloihin, terveyteen, toimintakykyyn, elämänlaatuun, palvelujen ja etuuk-sien tarpeeseen ja käyttöön. Lisäksi selvitetään perimän vaikutuksia koronavirustaudin kulkuun ja varautumista epidemioihin.

THL on koonnut ja raportoinut STM:n toimeksiannosta tilannekuva-aineistoa sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuudesta sekä henkilökunnan riittävydestä maan eri osissa. Keskeiset tiedot on raportoitu lähes reaaliaikaisesti STM:lle.

Serologinen väestötutkimus

Huhtikuussa käynnistetyn serologisen väestötutkimuksen päätarkoitus on ollut selvittää ajantasaisesti, kuinka suurella osuudella eri ikäryhmien ja alueiden väestöstä on uuden koronaviruksen (SARS-CoV-2) vasta-aineita merkinä viruksen kohtaamisesta, eli koronaviruksen sairastamisesta oireisena tai läpikäymisestä oireettomana. Satunnaisotannalla eri puolilta Suomea valittujen tutkittavien verinäytteiden perusteella SARS-CoV-2-viruksen kohdanneiden osuus pysyi 1–4 viikon välein toistetuissa otantatutkimuksissa koko vuoden matalana. Neutraloivia vasta-aineita todettiin elokuusta 2020 alkaen noin 1 prosentilla tutkimuksiin osallistuneista.

Koko väestöön kohdistuvan seurannan lisäksi selvitettiin myös SARS-CoV-2-virustartunnan saaneiden vasta-aineiden säilymistä. Tartuntatautirekisterin tietojen perusteella valituista tutkittavista peräti 91 prosentilta löytyi neutraloivia vasta-aineita vielä puolen vuoden kuluttua tartunnasta. Havainto vasta-aineiden säilymisestä lisäsi optimismia myös rokotusten antaman suojan kestosta.

Koronaviestintä

Viestinnän rooli on ollut koronatilanteen hoitamisessa kriittinen. Viestintä on tuottanut koko epidemian ajan päivittäin ajantasaista, tutkittuun tietoon ja asiantuntija-arvioihin pohjautuvaa sisältöä koronaviruksesta, epidemiatilanteesta ja koronan yhteiskunnallisista vaikutuksista medialle, kansalaisille ja muille sidosryhmille useissa eri kanavissa.

Tilannetietoja on raportoitu päivittäin mm. koronakartan avulla kansalaisille, päättäjille ja medialle. Jokaisena arkipäivänä THL:n verkkosivuilla on julkaistu epidemian tilannekatsaus ja viikoittain yhdessä STM:n kanssa hybridistrategian seurantaraportti. Tietoa, toimintaohjeita ja suosituksia päätöksenteon tueksi on julkaistu myös terveydenhuollon ammattilaisille ja kansalaisille lukuisilla uusilla verkkosivuilla, joita päivitetään jatkuvasti.

Koronaepidemian aikana THL:n näkyvyys ja tunnettuus ovat kasvaneet räjähdysmäisesti. Ajankohtaista tietoa on välitetty myös viikoittain järjestettävissä THL:n ja STM:n yhteisissä tiedotustilaisuuksissa sekä eri aiheisiin syventyvissä webinaareissa. Lisäksi THL:n asiantuntijat ovat olleet käytettävissä hallituksen tiedotustilaisuuksissa, median haastatteluissa ja ajankohtaisohjelmissä.

Koronatilanteesta on laadittu satoja verkkouutisia ja tiedotteita. Viestintä on myös tehnyt sadoittain postauksia Facebookiin, Twitteriin ja Instagramiin. Lisäksi viestintä on välittänyt tietoa uusista suosituksista ja laatinut eri kanavissa hyödynnettäviä ohjeita, joiden avulla kansalaiset, yritykset ja yhteisöt ovat kyenneet osaltaan ehkäisemään viruksen leviämistä.

Vuoden aikana toteutettiin useita valtakunnallisia viestintäkampanjoita koronan ehkäisytoimiin ja Koronavilkkuun liittyen. Kampanjat ovat saaneet mittauksissa poikkeuksellisen hyvät huomioarvot. Myös sisällöt arvioitiin informatiivisiksi, motivoiviksi ja miellyttäviksi.

THL:n somepäivystyksessä ja mediapäivystyksessä viestijämme ovat vastanneet kymmeniin tuhansiin median ja kansalaisten koronaa koskeviin yhteydenottoihin. THL:n Facebookin, Twitterin ja Instagramin seuraajamäärät kasvoivat vuonna 2020 kymmenillä tuhansilla. Thl.fi-verkkosivustolla oli puolestaan 1.1.–1.12.2020 yhteensä reilut 64 miljoonaa yksilöityä sivukatselua, kun vastaava luku vuonna 2019 oli noin 15 miljoonaa. Koronakartalla oli joulukuun alkuun mennessä lähes 12 miljoonaa katselukertaa.

Koronaepidemian osalta viestintä on tukenut kansallisen ja alueellisen tilannekuvan ylläpitoa sekä tulevan ennakointia ja siihen varautumista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja sosiaaliturvan uudistukset

THL:ssä tehtiin viime vuoden aikana sote-uudistukseen liittyvää työtä useiden eri asia-kokonaisuuksien ympärillä. Keskeistä palvelujärjestelmän toiminnan muutosta edustaa Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelma ja sen toimeenpanon tuki.

Lisäksi sote-uudistukseen liittyy valmistautuminen hyvinvointialueiden rahoitukseen sekä jo useamman vuoden toimineeseen tulevien hyvinvointialueiden arviointitoimintaan. Myös sosiaaliturvan kokonaisuudistustyö jatkuu laitoksessa.

Tulevaisuuden sote-keskus -hanke

Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelmassa edesautettiin kansallisella tasolla uudistuvien sote-palveluiden kehittämistä kattavasti koko Suomessa. Digitaalisten palveluiden kehittämis-työssä panostettiin julkisen sektorin digiloikkaa peruspalveluissa kaikilla hankealueilla. THL:n sisälle luotiin toimintamalli asiantuntijatyön aiempaa parempaan koordinaatioon ja yhteistyöhön ja siihen, että THL:n toiminta näyttäytyi alueiden suuntaan yhtenäisem-mältä. Sote-uudistuksen tavoitteita, keinoja ja vertaiskehittämistä ja hyvien käytänteiden jakamista on tuettu aktiivisella viestinnällä.

Hyvinvointialueiden rahoitus

Marinin hallituksen esityksessä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuu siirrettäisiin kuntia väkiluvultaan suurempien hyvinvointialueiden vastuulle. Lakiesityk-sessä hyvinvointialueiden rahoituksesta valtaosa, lähes 80 prosenttia, asetetaan määräyty-mään sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen perusteella. Vuoden 2020 aikana kehi-tettiin palvelutarpeena ennustemalleja, joihin lakiesityksen rahoitusmalli suoraan perustuu. Hankkeessa on hyödynnetty laajan yhteistyöverkoston monitieteellistä osaamista.

Samalla kehitettiin sosiaali- ja terveysministeriön ja valtiovarainministeriön kanssa toiminta-tapoja tietojen toimittamiseen, sekä rakennettiin yhteistä näkemystä tulevaisuuden kehitystar-peista. THL on myös osallistunut aiheen ympärillä käytyyn yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Hallituksen esityksessä rahoituksen kansalliseen tasoon vaikuttaa tärkeänä osana THL:n pitkän aikavälin sosiaalimenojen ennustemalli eli ns. SOME-malli. SOME-mallia käytet-tiin rahoituksen tason arvioimisessa kesän ja syksyn aikana. Mallin tuottama arvio oli poh-jana kommenttikierrolle lähtenyt rahoitusesitystä. THL esitteli arviota työryhmän lisäksi ministeriryhmälle.

Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen lukuja:

15 000

käyntiä Innokylän
Tulevaisuuden sote-keskus
-ohjelman alueellisten
hankesuunnitelmien sivustoilla

750

tilaajaa ohjelman
ajankohtaiskirjeellä

70

kansallisen tason
seminaaripuheenvuoroa
sidosryhmien tapahtumissa

200

jäsentä tutkijaverkostossa,
joka kokoontui vuoden
aikana 4 kertaa

Hyvinvointialueiden arviointi

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos arvioi vuosittain sote-palvelujen järjestämistä maan eri alueilla. Vuonna 2020 toteutetun arvioinnin kohteena olivat Manner-Suomen sairaanhoitopiirien alueilla toimivat kunnat ja kuntayhtymät, jotka järjestävät sosiaali- ja terveystalouksia. Arviointi kohdentui vuoden 2019 toimintaan ja talouteen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alueelliset arviot toimivat sosiaali- ja terveysministeriön sekä tulevien hyvinvointi- ja yhteistyöalueiden kanssa käytyjen ohjausneuvottelujen taustaineistona. Alueelliset arvioinnit koottiin viiteen erityisvastuualuekohtaiseen raporttikokonaaisuuteen, jotka julkistettiin viidessä eri tiedotustilaisuudessa loka-marraskuussa. Tiedotustilaisuuksiin osallistui etäyhteyksin kaikkiaan noin 360 osallistujaa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alueellisista arvioinneista tehtyjä nostoja julkaistiin eri medioissa ympäri Suomea vähintään 34 kappaletta. Alueellisia raportteja on luettu Julkarissa 1119 kertaa.

Sosiaali- ja terveysministeriön ja tulevien hyvinvointialueiden välisiin ohjausneuvotteluihin, joita oli kaikkiaan 22 tilaisuutta, osallistui kaikkiaan noin 280 eri alueiden edustajaa ministeriöiden ja THL:n edustajien lisäksi (noin 10 henkilöä/ohjausneuvottelu). THL:n arviointipäälliköillä oli neuvotteluissa aktiivinen rooli alueiden tilannekuvan esittelijänä.

Sosiaaliturvan kokonaisuudistus

Sosiaaliturvakomitea aloitti työnsä keväällä 2020, ja työ on edennyt sosiaaliturvan keskeisten ongelmien määrittelyyn ja uudistuksen suunnitelman valmisteluun. THL:llä on vahva edustus komiteassa ja sen jaostoissa: Pasi Moisio on komitean puheenjohtaja, Heikki Hiihamo on komitean pysyvä asiantuntija, Eeva Nykänen, Jussi Tervola ja Paula Saikkonen ovat jaostojen jäseniä. Pääjohtaja on asettanut THL:n sisäisen Sotu-uudistuksen tukiryhmän. Tukiryhmän tehtävänä on tukea uudistuksen valmistelua THL:ssä sekä koordinoita tutkimusyhteistyötä komitean kanssa.

Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen

THL on tutkinut ja tutkii köyhyden ja eriarvoisuuden yhteyksiä terveyteen, hyvinvointiin ja osallisuuteen. THL on tuottanut ehdotuksen indikaattoreista väestöryhmittäisten hyvinvointi- ja terveyserojen kehityksen nykyistä systemaattisempaan seurantaan ja arviointiin. THL on tuottanut tutkimustietoa vaikuttavista politiikkatoimista eriarvoisuuden vähentämiseksi. THL on käynnistänyt ihmisiin kohdistuvien vaikutusten ennakoarvioinnin keskeisissä toimenpanemissaan ohjelmissa. Vuonna 2020 tiedontarve maahanmuuttoon ja kulttuuriseen moninaisuuteen jatkaa kasvuaan, ja tähän laajaan tarpeeseen THL on pystynyt vastaamaan.

Tutkimustietoa ja ehdotus eriarvoisuuden seurantamittareista

Suomalaisten terveys on yleisesti kehittynyt melko myönteisesti viime vuosikymmenten aikana eri mittarein tarkasteltuna, mutta väestöryhmien välillä edelleen suuriakin terveyseroja. Väestön terveys vaihtelee erityisesti sosioekonomisten ryhmien välillä, eli kun tarkastellaan terveyden vaihtelua esimerkiksi koulutuksen, ammattiaseman tai tulojen mukaisesti. Systemaattisia terveyseroja sosioekonomisten ryhmien välillä ilmenee esimerkiksi terveydentilassa, sairastavuudessa ja kuolleisuudessa. Sosioekonomisten ryhmien mukaiset terveyserot ovat merkittävä kansanterveyshaaste sekä Suomessa että muissa Euroopan maissa.

Väestötutkimusaineistoihin perustuvien analyysien valossa näyttää siltä, ettei sosioekonomiset terveys- ja hyvinvointierot ole kaventuneet Suomessa. Tärkeää on, että meillä on jatkossakin ajantasainen ja kattava tietopohja, jotta voidaan arvioida tehtyjen toimenpiteiden tehokkuutta.

THL on mukana Joint Action Health Equity Europe (JAHEE) -hankkeessa, jossa muun muassa yhtenä Suomen toimenpiteenä valmistuu 03/2021 *Ehdotus terveyden eriarvoisuuden seurantajärjestelmän kehittämiseksi Suomessa*. Tämä THL:n raporttina ilmestyvä ehdotus kuvaa terveyden eriarvoisuuden seurannan kansallisen nykytilan, ehdottaa kehitysaskelaita, ja antaa ehdotuksen keskeisistä eriarvoisuuden seurantamittareista.

Koronan vaikutukset eriarvoisuuteen

Väestön terveys- ja hyvinvointivaikutukset näyttävät olevan suurimpia alueilla, joilla koronaepidemia on ollut keväällä pahin. Ikäryhmittäin tarkasteltuna erityisesti ikääntyneillä ja toisaalta nuorilla aikuisilla negatiiviset vaikutukset ovat suurimpia. Myös toimintarajoitteisilla negatiiviset vaikutukset suurempia kuin niillä, joilla ei toiminnan rajoitteita.

THL:n toimet vaikuttavat eriarvoisuuden vähentämiseen

THL:ssä on käynnistetty ilmiötyöskentely, jossa valituissa asiakokonaisuuksissa työskennellään eri näkökulmista usealla eri osastolla. THL:ssä päätetty suunnata toimintaa vuonna 2020 alkaen erityisesti seuraaviin neljään ilmiöön:

1. Väestörakenteen muutos
2. Ilmastonmuutos
3. Eriarvoisuus ja erivertaisuus
4. Hyvinvointitalous

Saman aiheen ympärille organisoitumisen tavoitteena on vahvistaa laitoksessa tehtävää sisäistä ja ulkoista yhteistyötä sekä yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Ilmiötyöskentely on käynnistynyt vuonna 2020 kaikkien ilmiöiden koordinaatioryhmien perustamisella, toiminnan kartoittamisella sekä THL:n sisäisellä avoimella seminaarilla.

Marinin hallitus linjasi kesäkuussa 2020 periaatepäätöksellä pitkän aikavälin toimia, joilla suomalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden eriarvoisuus vähenee vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on turvata ihmisille kestävä hyvinvointi kaikissa elämänvaiheissa. Samaan aikaan nimetyn Kansanterveyden neuvottelukunnan tehtävänä on tukea hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kehittämiseen tähtävien toimenpiteiden toteuttamista yhteiskunnan eri lohkoilla ja seurata kyseisen periaatepäätöksen toimeenpanoa. THL on Kansanterveyden neuvottelukunnan sihteeristössä suunnittelemassa ja tukemassa näiden toimien aikaansaamista.

THL on vetovastuussa JAHEE-hankkeen terveyden eriarvoisuuden huomioon ottamisesta kaikissa politiikoissa (mukana 17 Euroopan maata). Kaikissa näissä maissa toteutetaan poikkihallinnollista yhteistyötä eriarvoisuuden vähentämiseksi. Suomessa on tuettu ja arvioitu kahden maakunnan valmiuksia toimeenpanna eriarvoisuutta vähentäviä toimia. Hyvinvointi- ja terveyserot -verkkosivustolla käytiin vuoden aikana 230 051 kertaa.

Näyttöä vaikuttavista politiikkatoimista

THL tuotti vuonna 2020 kolme policy brief -julkaisua suomeksi tutkimusnäyttöön perustuvista politiikkatoimista eriarvoisuuden vähentämiseksi. Julkaisut pohjautuivat Pohjoismaisen Ministerineuvoston rahoittamaan hankkeeseen *Nordic Policy briefs to increase equality in health* (2018).

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten ennakoarviointi

THL on kouluttanut vuonna 2020 oman henkilöstön avainhenkilöitä ihmisiin kohdistuvien vaikutusten ennakoarviointiin keskeisissä toimeenpanemissaan ohjelmissa. Nämä ohjelmat olivat Työkyky-ohjelma, Mielenterveysstrategia ja Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hanke. Lisäksi THL tuotti eOppiva-verkkokoulutuksen *Ennakoarviointi – Tunnistusta työsi vaikutukset ihmisten hyvinvointiin*. Vaikutusten ennakoarvioinnin käyttö lisää tietoisia päätöksiä, jotka edistävät hyvinvointia ja terveyttä, sekä vähentävät eriarvoisuutta. Koulutus on tarkoitettu valtionhallinnon toimijoille oman työn tueksi ja tähtää vaikuttavampiin ja kustannustietoisempiin päätöksiin.

Eriarvoisuus ja etniset vähemmistöt

Suomessa asuu noin 400 000 ulkomaalaistaustaista, arviolta 10 000–12 000 Suomen romanian ja saman verran saamelaisia. Tietoa eri väestöryhmien terveydestä ja hyvinvoinnista on kerätty useissa eri THL:n toteuttamissa väestötutkimuksissa. Näissä tutkimuksissa on tunnistettu merkittäviä terveyseroja ulkomaalaistaustaisessa ja romaniväestössä koko väestöön verrattuna.

Ulkomaalaistaustaisiin kohdistuvissa tutkimuksissa on toistuvasti osoitettu, että maahanmuuttajat eivät ole yhtenäinen ryhmä, vaan terveyserot eri maahanmuuttajaryhmien välillä voivat olla suuria.

Ulkomaalaistaustaisten sekä romanien kokema syrjintä on yleistä ja se on yhteydessä heidän terveyteensä ja hyvinvointiinsa, mikä kasvattaa väestöryhmien välisiä terveyseroja.

Ulkomaalaistaustaiset kertovat muun muassa kokevansa epäoikeudenmukaista kohtelua palveluissa, joka saattaa vaikuttaa terveyspalveluihin hakeutumiseen. Turvapaikanhakijoiden ja paperittoman väestön pääsy palveluihin vaikuttaisi tutkimusten valossa kangertelevan monin paikoin. THL on pyrkinyt kaventamaan havaittuja väestöryhmittäisiä terveyseroja monipuolisilla kehittämishankkeilla toimilla, kuten STM-THL-TEM Monikielinen ja monikanavainen koronaviestintä.

Kulttuurinen moninaisuus ja sen yhtymäkohdat terveyteen ja hyvinvointiin on sekä tietotarpeena että THL:n osaamisalueena voimistunut merkittävästi 2010-luvulla. Tarve kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiselle ja huomioinnille näkyy myös esimerkiksi räjähtäneesti kasvaneessa määrässä erilaisia puhujapyyntöjä, työryhmä- ja yhteistyöpyyntöjä, lausunto- ja kommenttipyyntöjä, mediayhteistyöpyyntöjä ja vastaavia. Vuonna 2020 tiedontarve maahanmuuttoon ja kulttuuriseen moninaisuuteen jatkaa kasvuaan, ja tähän laajaan tarpeeseen THL on pystynyt vastaamaan aktiivisen toiminnan, yhä kasvavan monikulttuurisuus tiimin sekä horisontaalisesti rakentuvan THL:n monikulttuurisuuden asiantuntijaryhmä MONET:in kautta.

Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus -tiimin viestintää vuonna 2020:

22

tieteellistä
julkaisua

15

konferenssi-
esitystä

8

verkko-
uutista

50+

media-
esiintymistä

3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Terveiden edistämisen määräraha

Terveiden edistämisen määräraha perustuu lakiin terveyden edistämisen määrärahasta ja valtioneuvoston asetukseen terveyden edistämisen määrärahasta. Määrärahasta myönnetään valtionavustuksia 1–3 vuotta kestäviin terveyden edistämisen kokeilu- ja kehittämishankkeisiin sekä terveyden edistämistä tukeviin tutkimushankkeisiin ja ohjelmiin vuosittain vaihtuvien painopisteiden mukaisesti. Määrärahan mitoituksessa otetaan huomioon väestön terveyskäyttäytyminen, päihteidenkäytön ja tupakoinnin yleisyys sekä niistä aiheutuneet haitat.

Valtionavustusten valmistelu- ja toimeenpanotehtävistä vastaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Avustuksia voidaan myöntää järjestöille, säätiöille, kunnille ja muille toimijoille, kuten yliopistoille, ammattikorkeakouluille, oppilaitoksille ja sairaanhoitopiireille. Vuonna 2020 aloitti 7 uutta hanketta, joille THL myönsi valtionavustusta yhteensä 1 965 000 euroa. Vuonna 2020 oli kaiken kaikkiaan käynnissä 23 hanketta.

Turvakotitoiminta

Turvakotipalvelut ovat suoraan valtion rahoittamia ja keskitetysti koordinoituja erityispalveluja. Laissa valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle säädetään THL:n tehtäväksi palveluiden järjestämisvastuu sekä palveluiden valtakunnallinen koordinaatio ja kehittäminen. Turvakodit tarjoavat välitöntä kriisiapua, ympäri vuorokautista turvattua asumista sekä akuuttiin tilanteeseen liittyvää psykososiaalista tukea, neuvontaa ja ohjausta lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille henkilöille ja perheille.

Vuonna 2020 turvakotipalveluiden palveluntuottajille myönnettiin valtionavustusta 21 586 000 euroa. Valtion talousarvio korotetulla määrärahalla saatiin lisättyä turvakotien perhepaikkamäärää 9 perhepaikalla. Turvakotiverkoston kapasiteettia lisättiin alueilla, joissa on ollut tarpeeseen nähden liian vähän turvakotipaikkoja sekä alueilla, joista turvakotipalvelut ovat kokonaan puuttuneet.

Vuonna 2020 oli 29 turvakotia, joissa oli yhteensä 211 perhepaikkaa. Turvakodeista 22 kpl on järjestöjen ja 7 kpl kuntien tuottamia. Vuonna 2020 turvakodeissa oli ennakkotietojen mukaan 5 178 asiakasta, joista 2 921 aikuisia ja lapsia 2 257. Asumispäiviä turvakodeissa kertyi 87 955. Turvakotien asiakasmäärässä näkyi pientä laskua ensimmäistä kertaa sen jälkeen, kun turvakotien järjestämisvastuu siirtyi turvakotilain myötä THL:lle vuonna 2015. Asiakasmäärien lasku johtuu koronaepidemiasta. Turvakodeista muodostuva turvakotiverkosto pysyi epidemiasta huolimatta hyvin toimintakykyisenä koko vuoden 2020.

Rikos- ja riita-asioiden sovittelu

Rikos- ja riita-asioiden sovittelu on lailla säädelty maksuton palvelu, jossa rikoksen tai riita-asian osapuolet voivat kohdata toisensa luottamuksellisesti puolueettomien, tehtävään koulutettujen sovittelijoiden välityksellä. Sovittelu on rikosprosessille rinnakkainen tai sille vaihtoehtoinen menettely. Asian käsittely ja ratkaisu poliisi- tai syyttäjäviranomaisessa tai tuomioistuimessa eivät estä sovittelua. THL on velvollinen järjestämään sovittelutoiminnan siten, että palvelua on saatavissa asianmukaisesti toteutettuna koko maassa.

Vuonna 2020 sovittelutoimintaan varattu määräraha oli 6 950 000 euroa. Toiminnan järjestämisvastuussa olevalla THL:llä on palvelun tuottamisesta puitesopimukset yhdentoista kuntapalveluntuottajan ja seitsemän järjestön tai yhdistyksen kanssa. Vuonna 2020 Suomen sovittelutoimistoissa toimi noin 100 sovittelun ammattihenkilöä sekä heidän ohjauksessaan ja tuellaan noin 1 300 tehtävään koulutettua vapaaehtoissovittelijaa. Ennakkotietojen mukaan vuonna 2020 rikos- ja riita-asioiden sovitteluun ohjattiin noin 10 000 sovittelualoitetta, jotka sisälsivät noin 13 700 rikos- tai riita-asiaa. Rikoksia koskevista sovittelualoitteista noin 90 % tuli poliisilta ja 8 % syyttäjältä. Lisäksi aloitteita tuli muilta viranomaisilta ja osapuolilta itseltään tai heidän huoltajiltaan. Yhden sovitteluun ohjatun rikos- tai riita-asian käsitelyn hinta oli keskimäärin noin 500 euroa.

Nollalinja – auttava puhelin

Nollalinja on auttava puhelin lähisuhdeväkivaltaa ja naiseen kohdistuvaa väkivaltaa kokeenille. Nollalinjan taustalla on Suomessa 2015 voimaan tullut Euroopan neuvoston sopimus naiseen kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisystä ja torjumisesta. THL vastaa Nollalinjan toiminnan järjestämisestä ja tekee tutkimusta Nollalinjan toiminnasta ja vaikutuksista. THL myönsi vuonna 2020 palvelun tuottajana toimivalle Setlementti Tampereelle valtionavustusta 725 000 euroa.

Nollalinjalla oli käytössä päivisin kaksi puhelinlinjaa ja öisin yksi puhelinlinja. Nollalinjassa päivystäjät auttavat suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Vuonna 2020 otettiin lisäksi käyttöön myös ympärivuorokautinen tulkkauspalvelu kuudella kielellä. Palveluun soitettiin viime vuonna yli 19000 puhelua määrän kasvaessa 31 % edellisvuodesta. Noin kahteen puheluu kolmesta vastattiin. Soittajista suurin osa oli parisuhdeväkivaltaa kokeneita naisia.

Koronan vaikutus näkyi myös Nollalinjan puheluissa. Avun tarve vaikuttaa kasaantuneen keväällä, sillä valmiuslain voimassaolon aikana avun hakeminen oli hieman vähäisempää. Tämän jälkeen puhelujen määrä vaikuttaa jääneen korkeammalle tasolle. Huhtikuussa koronavirukseen liittyviä asioita nousi esille 68 puhelussa. Tämän jälkeen koronavirus nousi esille puheluissa huomattavasti vähemmän.

87 955

asumispäivää turvakodeissa

noin

10 000

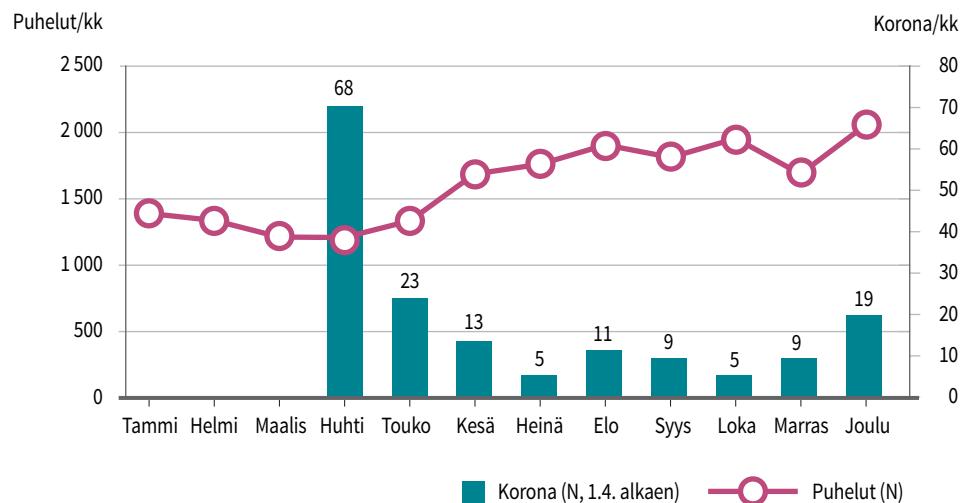
sovittelualoitetta ohjattu rikos- ja riita-asioiden sovitteluun

31 %

kasvu Nollalinjalle soitetuissa puheluissa

15

Käypä hoito -suositusta julkaistiin

Kuvio 1. Koronan vaikutus Nollalinjaan soitetuissa puheluissa.

Päihteitä käyttävien äitien palvelut

Palvelun kohderyhmänä ovat raskaana olevat, vastasyntyneet sekä vauvaperheen päihteitä käyttävät äidit, heidän mahdolliset kumppaninsa sekä perheen mahdolliset muut lapset. Palveluissa on kyse päihdekuntoutuksesta, joka kattaa kokonaisvaltaisen hoidon ja kuntoutuksen.

Valtion talousarvioesitykseen vuodelle 2020 sekä julkisen talouden suunnitelmaan vuodelle 2021 on esitetty yhteensä kuusi miljoonaa euroa turvaamaan päihteitä käyttävien äitien palvelut vuosiksi 2020–2021, siirtymäkauden ajaksi ennen sote-uudistuksen voimaantuloa. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) myöntää määrärahan valtionavustuksina palvelujen toteuttajille.

STM myönsi valtionavustusta seitsemälle avo- ja laitosmallisia palveluita tuottavalle kunta- tai järjestötoimijalle. Vuosittaisesta kolmesta miljoonasta eurosta 100 000 euroa myönnettiin Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) valtionavustusten hallinnointiin (maksatus ja käytön valvonta) sekä palvelujen selvitys- ja kehittämistyöhön.

Valtionavustuksella on saatu varmistettua olemassa olevien palvelujen toiminta merkittävien rakenteellisten muutosten, kuten sote-uudistuksen ja koronaviruspandemian aikana. Avustuksilla on vahvistettu paikallisella tasolla toimintaa, joka liittyy asiakkaiden tunnistamiseen, palveluihin ohjaamiseen, palvelujen saatavuuteen ja palvelujen saavutettavuuteen. Tämän lisäksi paikallisia palvelurakenteita ja palveluketjuja on saatu vahvistettua.

Käypä hoito

THL myönsi vuonna 2020 valtionavustusta 720 000 euroa Suomalainen Lääkärisseura Duodecimille Käypä hoito -suositusten laadintaan sekä vuosina 2020–2021 käytettäväksi Käypä hoito -suositusten ruotsinnoksiin yhteensä 600 000 euroa. Avustuksella tuotetaan ja ylläpidetään riippumattomia, näyttöön perustuvia kansallisia Käypä hoito -suosituksia, erityisesti kansanterveydellisesti merkittävistä ja/tai hoitokäytännöiltään vaihtelevista aiheista sekä edistetään suositusten toimeenpanoa. Suosituksilla edistetään suomalaisen terveydenhuollon vaikuttavuutta, kustannusvaikuttavuutta ja tasa-arvoisuutta.

Käypä hoito -työryhmät, joiden työskentelyyn osallistuu huomattava määrä vapaaehtoisia terveydenhuollon ammattilaista, laativat suosituksia yhdessä menetelmäasiantuntijoina toimivien Käypä hoito -toimittajien kanssa. Vuosittain aloitetaan 5–10 uuden Käypä hoito -suositusten laatiminen sekä 8–10 suosituksen päivittäminen. Lisäksi vanhentuneet suositukset poistetaan. Vuonna 2020 julkaistiin 15 suositusta, joista 3 oli kokonaan uusia ja 12 päivityksiä. Lisäksi 12 suositukseen tehtiin suppeita päivityksiä. Lisäksi vuonna 2020 julkaistiin 18 suomenkielistä ja 25 ruotsinkielistä Käypä hoito -suositusten potilasversiota. Vuoden 2020 lopussa oli julkaistuna 19 kpl God Medicinsk Praxis Käypä hoito -suositusten ruotsinkielistä versiota.

Vuonna 2020 käynnistettiin Potilaat mukaan -hanke, jossa lisätään potilaiden osallisuutta Käypä hoito -suositusten laadinnassa ja implementoinnissa. Vuoden 2020 aikana hankkeessa tunnistettiin kansainvälisiä malleja sekä käynnistettiin yhteistyö potilasjärjestöjen kanssa. Hanke jatkuu kuvattujen toimintamallien pilotin omaisina käyttöönottoina vuonna 2021 ja toiminnan vakiinnuttamisena vuonna 2022.

Käypä hoito on myös mukana Strategisen tutkimusneuvoston rahoittamassa Proshade-tutkimuskonsortiossa 1.10.2020–31.9.2023. Käypä hoidon rooli hankkeessa on tutkia taloudellisen tiedon liittämistä Käypä hoito -suosituksiin sekä sen vaikuttavuutta terveydenhuollon päätöksenteossa ja vaikuttamattomien terveydenhuollon toimien (low-value care) deimplementointia palvelujärjestelmästä hoitosuosituksen avulla.

Hoitosuosituksilla ja näyttövinkeillä yhtenäistetään hoitotyön käytänteitä tutkimusperustaisesti

THL myönsi vuonna 2020 Hoitotyön tutkimussäätiö Hotukselle valtionavustusta 388 000 euroa näyttöön perustuvan hoitotyön menetelmien edistämiseen sekä hoitosuosituksen laadittamiseen ja niiden levittämiseen, sekä lisäksi yhteensä 100 000 euroa (josta 56 000 euroa vuodelle 2020 ja 44 000 euroa vuodelle 2021) hoitotyön suositusten kääntämiseen ruotsin kielelle ja ruotsinkielisen materiaalin tuottamiseen.

Hotuksen toiminta keskittyy näytön tuottamiseen, joka on keskeistä hyvän hoidon, tasarvoisen kohtelun toteutumisen ja sosiaali- ja terveydenhuollon resurssien oikeanlaisen kohdentamisen toteutumiseksi. Hoitosuosituksilla ja näyttövinkeillä yhtenäistetään hoitotyön käytänteitä tutkimusperustaisesti ja tavoitteena on parantaa hoidon vaikuttavuutta, vahvistaa tutkimusperustaisia hoitokäytänteitä sekä karsia tutkimusnäytöllä todennetut virheelliset, kustannustehottomat ja potilaan kannalta merkityksettömät käytännöt. Ajantasaisen ruotsinkielisten käännösten katsotaan tukevan hoitotyötä ja perusterveydenhuoltoa.

Hotus julkaisi vuonna 2020 neljä hoitosuositusta ja hoitosuosituksia käännettiin ruotsinkielelle yhteensä yhdeksän kappaletta. Näyttövinkkejä julkaistiin yhteensä 15 kpl ja yhteensä 11 kpl käännettiin ruotsinkielelle. Myös Hotuksen kotisivujen ruotsintaminen käynnistettiin. Lisäksi Hotus edisti näyttöön perustuvuutta erilaisilla muilla katsauksilla ja raporteilla, sekä järjesti Suomen JBI:n yhteistyökeskuksen kautta webinaarin ”Luotettava tieto päätöksenteossa”.

Syöpärekisteri

Syöpärekisteri on THL:n rekisteri. Rekisterin pitäminen ja tilaston laatiminen perustuvat lakiin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta, lakiin terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä, asetukseen terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä muutoksineen ja henkilötietolakiin. Yhdistys ylläpitää teknisesti syöpärekisteriä, jonka osana ovat rintasyövän ja kohdunkaulansyövän joukkotarkastusrekisterit. Tekniseen ylläpitoon kuuluu terveydenhuollon valtakunnallisista rekistereistä annetun asetuksen (774/89) 7 §:ssä tarkoitettujen tietojen kerääminen ja vastaanotto, tarkastus, koodaus ja tallentaminen, säilyttäminen ja laadun varmistaminen. Lisäksi yhdistys tuottaa rekisteristä erikseen sovittavat raportit ja tilastojulkaisut.

Vuonna 2020 THL myönsi rekisterin tekniseen ylläpitämiseen yhdistykselle valtionavustusta 899 000 euroa.

Näkövammarekisteri

Näkövammarekisteri on THL:n rekisteri. Rekisterin pitäminen ja tilaston laatiminen perustuvat lakiin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta, lakiin terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä, asetukseen terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä muutoksineen ja henkilötietolakiin. Tekniseen ylläpitoon kuuluu terveydenhuollon valtakunnallisista rekistereistä annetun asetuksen mukaisesti tietojen kerääminen ja vastaanotto, tarkastus, koodaus ja tallentaminen, säilyttäminen ja arkistointi, laadun varmistaminen sekä virallisten tilastojen tuottaminen. Lisäksi NKL tuottaa rekisteristä erikseen sovittavat raportit ja tilastojulkaisut. THL on tuottanut NKL:lle rekisterin tietotekniseen ylläpitoon liittyvät IT-palvelut.

Vuonna 2020 THL myönsi rekisterin tekniseen ylläpitämiseen NKL:lle valtionavustusta 133 000 euroa.

Alkoholitutkimussäätiö

Alkoholitutkimussäätiö edistää ja tukee alkoholi- ja muuta päihdetutkimusta jakamalla apurahoja ja tekemällä tai teettämällä tutkimusta sekä harjoittamalla tutkimukseen liittyvää julkaisu- ja toimintaa. Vuonna 2020 THL myönsi Alkoholitutkimussäätiön toimintaan yleisavustusta 343 000 euroa.

Vuonna 2020 Alkoholitutkimussäätiö myönsi alkoholi- ja huume- ja huumetutkimukseen uusia apurahoja yhteensä 321 348 euroa. Säätiön tukea saaneita väitöskirjoja julkaistiin vuoden 2020 aikana kaksi kappaletta. Vertaisarviointimenettelyn läpikäyneitä uusia artikkeleita ilmestyi kansainvälisissä julkaisusarjoissa 39 kpl ja kansallisissa julkaisusarjoissa 5 kpl. Lisäksi ilmestyi 9 kpl muita julkaisuja.

Sotasiirtolaiskorvaukset

Valtion vuoden 2020 talousarviossa on ollut varattuna 1 050 000 euron arviomääräraha valtion korvaukseen sodista kärsineiden huoltoon. Määrärahaa saa käyttää siirtoväen huollon järjestämisestä annetun lain nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen. Vuonna 2020 THL myönsi tähän tarkoitukseen 8 kunnan hakemuksen perusteella korvauksia yhteensä 583 216 euroa.

UKK-instituutti

Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi vuonna 2020 Urho Kekkosen Kuntoinstituuttisäätiölle 928 000 euroa valtionavustusta säätiön ylläpitämän UKK-instituutin toimintaan. THL:n tehtäviin kuuluu huolehtia valtionavusta Urho Kekkosen kuntoinstituuttisäätiölle annetun lain mukaisesti valtionavustuksen maksatuksesta ja käytön valvonnasta.

4. Toiminnallinen tehokkuus

4.1 Toiminnan tuottavuus

THL:n tuotot ja kustannukset jakautuvat osastoittain alla olevan taulukon mukaisesti.

Taulukko 1. THL:n tuotot ja kustannukset osastoittain vuonna 2020

	Hyvinvointi 1 000 €	Kansanterveys- ratkaisut 1 000 €	Järjestelmät 1 000 €	Valtion palvelut 1 000 €	Terveys- turvallisuus 1 000 €	Yhteensä 2020 1 000 €	Yhteensä 2019 1 000 €
TUOTOT							
Maksullisen toiminnan tuotot	316	519	91	7 530	1 218	9 673	9 863
Yhteistoiminnan tuotot	6 599	13 268	3 902	3 188	4 164	31 120	26 441
Muut tuotot	106	122	-0	791	101	1 119	297
Tuotot yhteensä	7 020	13 908	3 992	11 510	5 482	41 912	37 197
KUSTANNUKSET							
Aineet, tarvikkeet, tavarat ¹⁾	29	176	34	1 511	30 658	32 408	29 373
Henkilöstökustannukset	9 453	11 910	6 378	12 826	10 774	51 340	45 704
Vuokrat	4	40	0	1 623	6	1 673	1 390
Palvelujen ostot	1 676	7 772	772	4 803	1 776	16 799	13 034
Muut erilliskustannukset	72	175	55	135	15 861	16 298	7 546
Poistot	0	73	0	165	134	372	262
Vähennetään toimialojen sisäisen hallinnon kustannukset	-228	-196	-314	-532	-909	-2 179	-2 157
Erilliskustannukset yhteensä	11 006	19 950	6 925	20 531	58 300	116 711	95 152

Taulukko 1. jatkuu seuraavalla sivulla >>

	Hyvinvointi 1 000 €	Kansanterveys- ratkaisut 1 000 €	Järjestelmät 1 000 €	Valtion palvelut 1 000 €	Terveys- turvallisuus 1 000 €	Yhteensä 2020 1 000 €	Yhteensä 2019 1 000 €
Osuus yhteiskustannuksista							
Osastojen sisäinen hallinto	228	196	314	532	909	2 179	2 157
Johto ml. viestintä ja kansainvälinen toiminta	1 587	2 017	948	2 183	1 819	8 555	6 717
Tietopalvelut	3 286	4 176	1 962	4 518	3 765	17 708	14 075
Hallinto ja kehittäminen	1 961	2 492	1 171	2 696	2 246	10 565	9 498
Vuokrat	1 130	1 435	675	1 553	1 294	6 087	6 366
Poistot	17	21	10	23	19	89	194
Korot	0	0	0	0	0	0	58
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	8 208	10 337	5 080	11 505	10 053	45 183	39 065
Kokonaiskustannukset yhteensä	19 214	30 287	12 005	32 036	68 353	161 894	134 216
Henkilötyövuodet	194	247	116	267	222	1 046	961

1) Terveysturvallisuus-osaston aine-, tarvike- ja tavarahankinnat sisältävät rokotevaraston arvon kasvun 98 tuhatta euroa.

Osastokohtaiset tuotot ja kustannukset -laskelma on laadittu THL:n 1.1.2017 voimaan tulleen organisaation mukaisesti. Tukitoiminnoille kirjatut tuotot ja kustannukset on vyörytetty osastoille henkilötyövuosien suhteessa.

Laskelma sisältää THL:n yhteydessä toimivan sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomainen Findatan maksullisen toiminnan tuottoja 105 tuhatta euroa sekä maksullisesta ja muusta toiminnasta aiheutuvia menoja yhteensä 1 516 tuhatta euroa. Organisatorisesti Findata on sijoittunut osastolle Johto. Findatan tietolupaviranomaistoiminta käynnistyi vaiheittain vuoden 2020 aikana.

Laskelma ei sisällä horisontaaliseen, pääasiassa tukipalveluja tuottavaan Tietopalvelut-osastoon kuuluvan Operatiivisen toiminnan ohjaus -yksikön tuottoja ja kustannuksia. Yksikön toiminta (16 htv) liittyy pääasiassa kansallisten Kanta-palvelujen käyttöönottoon. Yksikön toiminnan menot, jotka on rahoitettu THL:n toimintamenojärärahasta, olivat 1 510 tuhatta euroa.

THL:n henkilötyövuodet rahoituslähteittäin ja osastoittain

Taulukko 2. THL:n henkilötyövuodet rahoituslähteittäin ja osastoittain

	Budjettirahoitus	Yhteisrahoitteinen toiminta	Maksullinen palvelutoiminta	Tukitoiminnot	Yhteensä 2020
Hyvinvointi	85	55	1	2	144
Järjestelmät	58	26	0	2	86
Kansanterveysratkaisut	99	79	2	2	183
Terveysturvallisuus	123	27	7	9	165
Valtion sosiaali- ja terveyspalvelut	155	12	27	3	198
Tietopalvelut	101	23	3	3	130
Mahdollistapalvelut	95	4	1	95	100
Ylin johto, viestintä	38	13	1	3	55
Yhteensä	754	240	43	119	1 061

Yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan omarahoitusosuudella kustannetut henkilötyövuoden sisältyvät kohtaan budjettirahoitus.

4.2 Toiminnan taloudellisuus

THL:lla ei ole sellaisia ei-maksullisia suoritteita tai toimintaa, joille voisi laskea taloudellisuuden tunnuslukuja. THL on ilmoittanut sijaisuureiden avulla kustannusten jakautumisen tehtäväalueittain (osastot) kohdassa 4.1 Toiminnan tuottavuus.

4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

THL:n kirjanpitoyksikön maksullisten suoritteiden hinnoittelusta säädetään asetuksissa 1549/2019, 1132/2001, 833/2014, 1748/2015 ja 1500/2019. Suoritteet hinnoitellaan liikeluodellisin perustein siten, että maksullinen toiminta on kannattavaa. Suoritteita hinnoiteltaessa kaikki kustannukset kohdennetaan suoritteille aiheuttamisperiaatteen mukaisesti.

Vuonna 2020 THL:n kirjanpitoyksikön maksuperustelain mukaisten muiden suoritteiden kustannusvastaavuus oli 103 % (101 % vuonna 2019). Euromääräisesti kustannusvastaavuus oli ylijäämäinen 2 847 tuhatta euroa (788 tuhatta euroa ylijäämäinen vuonna 2019). Oikeusgeneettisten isyystutkimusten (laki oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta, 378/2005) kustannusvastaavuus oli 105 % (114 % vuonna 2019). Isyystutkimusten euromääräinen kustannusvastaavuus oli ylijäämäinen 51 tuhatta euroa (122 tuhatta euroa ylijäämäinen vuonna 2019).

Taulukko 3. Yhteenveto THL:n kirjanpitoyksikön maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudesta vuosina 2018–2020

Maksullinen toiminta	Maksuperustelun mukaiset muut suoritteet	Oikeusgeneettinen isyystutkimus	Maksuperustelun mukaiset muut suoritteet	Oikeusgeneettinen isyystutkimus	Maksuperustelun mukaiset muut suoritteet	Oikeusgeneettinen isyystutkimus
	2020 1 000 €	2020 1 000 €	2019 1 000 €	2019 1 000 €	2018 1 000 €	2018 1 000 €
TUOTOT						
- maksullisen toiminnan tuotot	92 577	1 040	90 174	1 000	86 474	1 061
- muut tuotot	3 372		3 450		3 438	
= tuotot yhteensä	95 949	1 040	93 624	1 000	89 912	1 061
KOKONAISKUSTANNUKSET						
Erilliskustannukset						
- aineet, tarvikkeet, tavarat	5 995	75	5 829	75	6 094	84
- henkilöstökustannukset	69 061	527	67 555	448	62 929	426
- vuokrat	7 027	4	7 233	9	6 898	18
- palvelujen ostot	6 351	25	6 818	41	6 777	28
- muut erilliskustannukset	808	0	1 925	4	1 661	0
= erilliskustannukset yhteensä	89 242	631	89 360	577	84 359	556
KÄYTTÖJÄÄMÄ	6 707	409	4 264	423	5 553	505
Osuus yhteiskustannuksista						
- tukitoimintojen kustannukset	3 723	358	3 379	300	3 262	298
- poistot	137	0	105		133	
- korot	0	0	2		0	
- muut yhteiskustannukset	0		-10			
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	3 860	358	3 476	300	3 395	298
Kokonaiskustannukset yhteensä	93 102	989	92 836	877	87 754	854
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	2 847	51	788	123	2 158	207
Kustannusvastaavuus, % (tuotot-kustannukset)	103 %	105 %	101 %	114 %	102 %	124 %
Henkilötyövuodet	1 201	11	1 192	8	1 176	8

THL:n maksuperustelain mukaisten muiden suoritteiden kustannusvastaavuus oli 141 % (131 % vuonna 2019). Euromääräisesti kustannusvastaavuus oli ylijäämäinen 2 349 tuhatta euroa (1 969 tuhatta euroa ylijäämäinen vuonna 2019). Oikeusgeneettisten isyystutkimusten (laki oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta, 378/2005) kustannusvastaavuus oli 105 % (114 % vuonna 2019). Isyystutkimusten euromääräinen kustannusvastaavuus oli ylijäämäinen 51 tuhatta euroa (122 tuhatta euroa ylijäämäinen vuonna 2019).

Taulukko 4. THL:n maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuosina 2018–2020

Maksullinen toiminta	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	Oikeusgeneettinen isyystutkimus	Maksullinen toiminta yhteensä	Maksullinen toiminta Tavoite	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	Oikeusgeneettinen isyystutkimus	Maksullinen toiminta yhteensä	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	Oikeusgeneettinen isyystutkimus	Maksullinen toiminta yhteensä
	2020 1 000 €	2020 1 000 €	2020 1 000 €	2020 1 000 €	2019 1 000 €	2019 1 000 €	2019 1 000 €	2018 1 000 €	2018 1 000 €	2018 1 000 €
TUOTOT										
- maksullisen toiminnan myyntituotot	8 115	1 040	9 673	9 000	8 349	1 000	9 866	8 366	1 061	9 869
- maksullisen toiminnan muut tuotot										
= tuotot yhteensä	8 115	1 040	9 673	9 000	8 349	1 000	9 866	8 366	1 061	9 869
KOKONAISKUSTANNUKSET										
Erilliskustannukset										
- aineet, tarvikkeet, tavarat	645	75	733		778	75	877	813	84	919
- henkilöstökustannukset	2 754	527	3 508		2 362	448	3 144	2 215	426	2 885
- vuokrat	2	4	6		68	9	79	66	18	89
- palvelujen ostot	437	25	480		872	41	944	859	28	922
- muut erilliskustannukset	56		56		717	4	721	570		570
= erilliskustannukset yhteensä	3 894	631	4 783	5 300	4 797	577	5 765	4 523	556	5 385
KÄYTTÖJÄÄMÄ	4 221	409	4 890	3 700	3 552	423	4 101	3 843	505	4 484

Taulukko 4. jatkuu seuraavalla sivulla >>

Maksullinen toiminta	Maksu- perustelain mukaiset muut suoritteet	Oikeus- geneettinen isyys- tutkimus	Maksullinen toiminta yhteensä	Maksullinen toiminta Tavoite	Maksu- perustelain mukaiset muut suoritteet	Oikeus- geneettinen isyys- tutkimus	Maksullinen toiminta yhteensä	Maksu- perustelain mukaiset muut suoritteet	Oikeus- geneettinen isyys- tutkimus	Maksullinen toiminta yhteensä
	2020 1 000 €	2020 1 000 €	2020 1 000 €	2020 1 000 €	2019 1 000 €	2019 1 000 €	2019 1 000 €	2018 1 000 €	2018 1 000 €	2018 1 000 €
Osuus yhteiskustannuksista										
- tukitoimintojen kustannukset	1 872	358	2 386	2 200	1 583	300	2 107	1 550	298	2 019
- poistot										
- korot										
- muut yhteiskustannukset										
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 872	358	2 386	2 200	1 583	300	2 107	1 550	298	2 019
Kokonaiskustannukset yhteensä	5 766	989	7 169	7 500	6 380	878	7 872	6 073	854	7 404
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	2 349	51	2 504	1 500	1 969	122	1 994	2 293	207	2 465
Kustannusvastaavuus, %	141 %	105 %	135 %	120 %	131 %	114 %	125 %	138 %	124 %	133 %
Henkilötyövuodet	32	11	43		33	8	46	31	8	44

Oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta on säädetty oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetussa laissa (378/2005).

Vuoden 2020 Yhteensä-sarakkeeseen sisältyvät STM:n asetuksessa THL:n maksullisista suoritteista säädettyt julkisoikeudelliset suoritteet (tuotot 213 tuhatta euroa), ulkomaalaislaissa (301/2004) säädetty perhesiteiden selvittäminen (tuotot 191 tuhatta euroa) ja oikeuslääketieteellinen tutkimus (tuotot 7 tuhatta euroa) sekä Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen tietoluvat ja tietopyyntöihin liittyvät päätökset (tuotot 103 tuhatta euroa).

Valtion mielisairaalat

Valtion mielisairaalat harjoittavat maksullista toimintaa perimällä kunnilta hoitopäivämaksuja. Mielisairaaloiden tuomioistuimen määräyksestä rikoksesta epäilylle tekemät mielen-tilatutkimukset ovat myös niiden maksullista toimintaa. Valtion talousarviossa on mielisairaaloiden kannattavuustavoitteeksi asetettu, että tuotoilla katetaan toiminnasta aiheutu-

vat kustannukset ilman voitontavoittelua. Valtion mielisairaaloiden ylijäämä vuodelta 2020 on yhteensä 286 tuhatta euroa, joka alittaa tavoitteen (221 tuhatta euroa). Lisäksi mielisairaalat ovat saaneet määrärahaa, jolla he kattavat niiden henkilöiden kustannukset, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa.

Taulukko 5. Valtion mielisairaaloiden maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma sairaaloittain vuosina 2018–2020

Maksullinen toiminta	Niuvanniemen sairaala	Vanhan Vaasan sairaala	Mielisairaalat yhteensä	Mielisairaalat yhteensä	Mielisairaalat yhteensä	Mielisairaalat yhteensä
	Toteuma 2020 1 000 €	Toteuma 2020 1 000 €	Toteuma 2020 1 000 €	Tavoite 2020 1 000 €	Toteuma 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €
TUOTOT						
- maksullisen toiminnan myyntituotot	38 591	22 608	61 199	61 544	60 276	57 357
- maksullisen toiminnan muut tuotot	843	206	1 049	1 054	1 090	1 047
Tuotot yhteensä	39 434	22 814	62 248	62 598	61 366	58 404
KOKONAISKUSTANNUKSET			0			
Erilliskustannukset			0			
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 196	1 741	3 937	4 005	3 839	3 899
- henkilöstökustannukset	30 979	17 372	48 351	48 492	47 768	44 612
- vuokrat	2 924	1 696	4 620	4 641	4 905	4 721
- palvelujen ostot	2 935	1 531	4 466	4 520	4 518	4 244
- muut erilliskustannukset	212	140	352	591	605	560
Erilliskustannukset yhteensä	39 246	22 480	61 726	62 249	61 635	58 036
KÄYTTÖJÄÄMÄ	188	334	522	349	-269	368
Osuus yhteiskustannuksista			0			
- tukitoimintojen kustannukset	86	49	135	142	135	135
- poistot	67	34	101	141	95	123
- korot	0	0	0	1	2	0
- siirto maksuttomaan	0	0	0	0	-10	-10
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	153	83	236	284	222	248
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	39 399	22 563	61 962	62 533	61 857	58 284
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	35	251	286	65	-491	120
Kustannusvastaavuus, %	100 %	101 %	100 %	100 %	99 %	100 %
Henkilötyövuodet	527	304	831	838	845	821

Valtion koulukodit

Valtion koulukotien toiminta rahoitetaan pääasiassa kuntien maksamalla hoitopäivämaksuilla ja koulukodeissa annettavan perusopetuksen ja muuhun opetukseen saatavalla Opetusministeriön rahoituksella. Opetushallituksen maksamat korvaukset perustuvat laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetusministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa vuosittain. Opetushallitukselta saatavan rahoituksen määrä perustuu laskentapäivinä (20.1. ja 20.9.) olevaan oppilaslukumäärään. Laskentapäivien välillä tapahtuva vaihtelu vaikeuttaa koulukotien talouden suunnittelua. Valtion talousarviossa on koulukotien kannattavuustavoitteeksi asetettu 100 % kustannusvastaavuus. Kustannusvastaavuuslaskelma sisältää koulukotien lisäksi myös Vankilan perheosaston tuotot ja kulut.

Taulukko 6. Valtion koulukotien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat vuosina 2018–2020

Maksullinen toiminta	Toteuma 2020 1 000 €	Tavoite 2020 1 000 €	Toteuma 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	23 077	21 980	21 425	20 574
- maksullisen toiminnan muut tuotot				
- Opetushallituksen osuus tuotoista	1 253	1 300	1 239	1 307
- Valtiovarainministeriön osuus tuotoista	981	1 100	1 023	911
- muut tuotot	89	100	98	173
Tuotot yhteensä	25 400	24 480	23 785	22 965
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 413	1 300	1 212	1 382
- henkilöstökustannukset	17 830	17 500	17 329	15 975
- vuokrat	2 405	2 450	2 260	2 111
- palvelujen ostot	1 445	1 372	1 423	1 666
- muut erilliskustannukset	400	500	603	531
Erilliskustannukset yhteensä	23 493	23 122	22 827	21 665
KÄYTTÖJÄÄMÄ	1 907	1 358	958	1 300
Osuus yhteiskustannuksista				
- osuus tukitoimintojen kustannuksista	1 687	1 471	1 641	1 558
- poistot	36	0	10	10
- korot	0	0	0	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 723	1 471	1 651	1 568
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTENSÄ	25 216	24 593	24 478	23 233
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	184	-113	-693	-268
Kustannusvastaavuus, %	101 %	100 %	97 %	99 %
Henkilötyövuodet	336	331	330	320

Vankiterveydenhuollon yksikkö

Vankiterveydenhuollon yksikön (VTH) maksullisen toiminnan muodostuvat vankien mielentilatutkimuksista ja vaarallisuusarvioista.

Taulukko 7. Vankiterveydenhuollon yksikön maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat vuosina 2018–2020

Maksullinen toiminta	Toteuma 2020 1 000 €	Toteuma 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €
TUOTOT			
- maksullisen toiminnan myyntituotot	186	124	177
- maksullisen toiminnan muut tuotot			
= tuotot yhteensä	186	124	177
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Erilliskustannukset			
- aineet, tarvikkeet, tavarat			
- henkilöstökustannukset	126	96	127
- vuokrat			
- palvelujen ostot	3	5	8
- muut erilliskustannukset	0	0	0
= erilliskustannukset yhteensä	129	101	135
KÄYTTÖJÄÄMÄ	57	23	42
Osuus yhteiskustannuksista			
- tukitoimintojen kustannukset	29	20	29
- poistot			
- korot			
- poistot			
- korot			
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	29	20	29
Kokonaiskustannukset yhteensä	158	121	164
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	28	3	13
Kustannusvastaavuus, %	118 %	102 %	108 %
Henkilötyövuodet	2	2	4

THL-kirjanpitoyksikön kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma vuodelta 2020

Seuraavassa laskelmassa esitetään THL-kirjanpitoyksikön tuloslaskelma Kilpailulain 30 d §:ssä tarkoitettua kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvasta taloudellisesta toiminnasta. Laskelmassa esitetty toiminta on hinnoiteltu siten, että toiminta on kannattavaa. Suoritteita hinnoiteltaessa kaikki kustannukset kohdennetaan suoritteille valtiolla yleisesti sovellettavan kokonaiskustannusmallin periaatteita noudattaen aiheuttamisperiaatteen mukaisesti, kuten THL:n muunkin maksullisen toiminnan osalta.

Taulukko 8. THL-kirjanpitoyksikön tuloslaskelma Kilpailulain 30 d §:ssä viitatussa toiminnasta vuodelta 2020

Kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuva taloudellinen toiminta	Toteuma 2020
	1 000 €
TUOTOT	
Kilpailullisen toiminnan tuotot	
- kilpailullisen toiminnan myyntituotot	30 897
- kilpailullisen toiminnan muut tuotot	2 323
= tuotot yhteensä	33 220
KOKONAISKUSTANNUKSET	
Erilliskustannukset	
- aineet, tarvikkeet, tavarat	1 877
- henkilöstökustannukset	20 149
- vuokrat	2 445
- palvelujen ostot	3 875
- muut erilliskustannukset	469
= erilliskustannukset yhteensä	28 815
KÄYTTÖJÄÄMÄ	4 405
Osuus yhteiskustannuksista	
- tukitoimintojen kustannukset	3 262
- poistot	36
- korot	
- muut yhteiskustannukset	
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	3 298
Kokonaiskustannukset yhteensä	32 113
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	1 107
Kustannusvastaavuus, %	103 %
Henkilötyövuodet	366

4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteiseen toimintaan saadaan rahoitusta joko valtion ulkopuolelta tai toiselta virastolta tai laitokselta ilman veloitetta luovuttaa rahoittajalle välitöntä vastiketta, kun taas valtion sisäiseen yhteistoiminnan kustannusten korvauksiin liittyy yleensä vastike, työpanos, tavara, palvelu tai muu tuotannon tekijä, jonka loppukäyttäjänä on korvauksen maksaja.

Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset sisältävät toisilta virastoilta ja laitoksilta saadut yhteistoiminnan ja yhteisten hankkeiden kustannusten korvaukset. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi viranomaistoimintaa, johon on toiselta virastolta saatu kustannusten korvausta.

Yhteisrahoitteinen toiminta eroaa maksullisesta toiminnasta siten, että yhteisrahoitteisessa toiminnassa rahoittaja ei saa rahoituspanostaan vastaan välitöntä vastiketta (suoritetta). Toiminnan tulokset, esim. tutkimustulokset ovat näin ollen lähtökohtaisesti julkisia. Yhteisrahoitetun hankkeen tulokset kuuluvat lähtökohtaisesti THL:lle, eikä rahoittaja yleensä saa niihin edes rajoitettuja oikeuksia.

THL-kirjanpitoyksikön yhteisrahoitteinen toiminta muodostuu THL:n ja valtion mielisairaaloitten yhteisrahoitteisesta toiminnasta. Yhteistoimintaa on vain THL:llä. Seuraavassa taulukossa on esitetty THL-kirjanpitoyksikön yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat vuosilta 2018–2020.

Taulukko 9. THL-kirjanpitoyksikön yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan tuotot ja kustannukset rahoituslähteittäin vuosina 2018–2020

	Yhteisrahoitteinen toiminta			Yhteistoiminta			Yhteisrahoitteinen toiminta ja yhteistoiminta yhteensä		
	Toteuma 2020 1 000 €	Toteuma 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €	Toteuma 2020 1 000 €	Toteuma 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €	Toteuma 2020 1 000 €	Toteuma 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €
TUOTOT									
Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan tuotot									
- muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	14 049	25 005	24 093	6 215	7 180	7 029	20 264	32 185	31 122
- EU:lta saatu rahoitus	2 232	2 614	3 371				2 232	2 614	3 371
- muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	525	389	890				525	389	890
- yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	8 502	8 208	6 552				8 502	8 208	6 552
Tuotot yhteensä	25 308	36 216	34 906	6 215	7 180	7 029	31 523	43 396	41 935

Taulukko 9. jatkuu seuraavalla sivulla >>

	Yhteisrahoitteinen toiminta			Yhteistoiminta			Yhteisrahoitteinen toiminta ja yhteistoiminta yhteensä		
	Toteuma 2020	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Toteuma 2020	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Toteuma 2020	Toteuma 2019	Toteuma 2018
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
KUSTANNUKSET									
Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan erilliskustannukset									
- aineet, tarvikkeet, tavarat	437	527	541	6	17	26	443	544	567
- henkilöstökustannukset	15 348	15 481	15 844	3 915	3 283	4 539	19 263	18 764	20 383
- vuokrat	53	194	249	2	5	15	55	199	264
- palveluiden ostot	7 032	17 085	14 237	1 397	1 708	1 586	8 429	18 793	15 823
- muut erilliskustannukset	986	1 659	2 321	139	1 363	707	1 125	3 022	3 028
Erilliskustannukset yhteensä	23 855	34 946	33 192	5 459	6 376	6 873	29 314	41 322	40 065
Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan osuus yhteiskustannuksista									
- tukitoimintojen kustannukset	10 107	10 007	11 101	2 798	2 200	3 178	12 905	12 207	14 279
- poistot									
- korot									
- muut yhteiskustannukset									
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	10 107	10 007	11 101	2 798	2 200	3 178	12 905	12 207	14 279
Kokonaiskustannukset yhteensä	33 962	44 953	44 293	8 257	8 576	10 051	42 219	53 529	54 344
OMARAHOITUSOSUUS (tuotot-kustannukset)	-8 654	-8 737	-9 387	-2 042	-1 396	-3 022	-10 696	-10 133	-12 409
Kustannusvastaavuus, %	74,5	80,6	78,8	75,3	83,7	69,9	74,7	81,1	77,2
Omarahoitusosuus, %	25,5	19,4	21,2	24,7	16,3	30,1	25,3	18,9	22,8
Henkilötyövuodet	203	220	227	49	44	62	252	264	289

THL on saanut yhteistoiminnan kustannusten korvauksiin rahoitusta lähes yksinomaan STM:ltä. Seuraavassa taulukossa on esitetty THL:n yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma sekä yhteistoiminnan kustannusten korvaukset ja kustannukset sekä yhteisrahoitteisen ja yhteistoiminnan yhdistelmä laskelma vuosina 2018–2020.

Taulukko 10. THL:n yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan tuotot ja kustannukset rahoituslähteittäin vuosina 2018–2020 (ei sisällä valtion mielisairaaloita)

	Yhteisrahoitteinen toiminta				Yhteistoiminta			Yhteisrahoitteinen toiminta ja yhteistoiminta yhteensä		
	Toteuma 2020 1 000 €	Tavoite 2020 1 000 €	Toteuma 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €	Toteuma 2020 1 000 €	Toteuma 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €	Toteuma 2020 1 000 €	Toteuma 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €
TUOTOT										
Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan tuotot										
- muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	13 794	13 000	24 635	24 093	6 215	7 180	7 029	20 009	31 815	31 122
- EU:lta saatu rahoitus	2 232	3 500	2 614	3 371				2 232	2 614	3 371
- muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	525	700	389	402				525	389	402
- yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	8 502	6 000	8 208	6 552				8 502	8 208	6 552
Tuotot yhteensä	25 053	23 200	35 846	34 418	6 215	7 180	7 029	31 268	43 026	41 447
KUSTANNUKSET										
Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan erilliskustannukset										
- aineet, tarvikkeet, tavarat	433		520	518	6	17	26	439	537	544
- henkilöstökustannukset	14 849		14 921	15 338	3 915	3 283	4 539	18 763	18 204	19 877
- vuokrat	49		189	218	2	5	15	51	194	233
- palveluiden ostot	7 017		17 080	14 202	1 397	1 708	1 586	8 414	18 788	15 788
- muut erilliskustannukset	976		1 624	2 240	139	1 363	707	1 115	2 987	2 947
Erilliskustannukset yhteensä	23 324		34 334	32 516	5 459	6 376	6 873	28 782	40 710	39 389

Taulukko 10. jatkuu seuraavalla sivulla >>

	Yhteisrahoitteinen toiminta				Yhteistoiminta			Yhteisrahoitteinen toiminta ja yhteistoiminta yhteensä		
	Toteuma 2020	Tavoite 2020	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Toteuma 2020	Toteuma 2019	Toteuma 2018	Toteuma 2020	Toteuma 2019	Toteuma 2018
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan osuus yhteiskustannuksista										
- tukitoimintojen kustannukset	10 097		9 997	10 737	2 662	2 200	3 178	12 759	12 197	13 914
- poistot										
- korot										
- muut yhteiskustannukset										
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	10 097		9 997	10 737	2 662	2 200	3 178	12 759	12 197	13 914
Kokonaiskustannukset yhteensä	33 421	40 700	44 331	43 253	8 121	8 576	10 051	41 541	52 907	53 303
OMARAHOITUSOSUUS (tuotot-kustannukset)	-8 368	-17 500	-8 485	-8 835	-1 906	-1 396	-3 022	-10 273	-9 881	-11 856
Kustannusvastaavuus, %	75,0		80,9	79,6	76,5	83,7	69,9	75,3	81,3	77,8
Omarahoitusosuus, %	25,0	43,0	19,1	20,4	23,5	16,3	30,1	24,7	18,7	22,2
Henkilötyövuodet	194		210	218	49	44	62	243	254	280

Yhteisrahoitteiseen toimintaan ja yhteistoimintaan käytettiin vuonna 2020 yhteensä 243 henkilötyövuotta (254 henkilötyövuotta vuonna 2019).

Valtion mielisairaalat

Sairaaloiden tieteellistä tutkimustoimintaa on rahoitettu yhteisrahoitteisena ja omarahoituksena seuraavan taulukon mukaisesti.

Taulukko 11. Valtion mielisairaaloiden yhteisrahoitteinen toiminta vuosina 2018–2020

	Niuvanniemen sairaala	Vanhan Vaasan sairaala	Mielisairaalat yhteensä	Mielisairaalat yhteensä	Mielisairaalat yhteensä	Mielisairaalat yhteensä
	Toteuma 2020 1 000 €	Toteuma 2020 1 000 €	Toteuma 2020 1 000 €	Tavoite 2020 1 000 €	Toteuma 2019 1 000 €	Toteuma 2018 1 000 €
YHTEISRAHOITTEISEN TOIMINNAN TUOTOT						
- yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot	237	19	256	247	370	488
Tuotot yhteensä	237	19	256	247	370	488
KUSTANNUKSET						
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset						
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	3	1	4	3	7	23
- henkilöstökustannukset	237	262	499	537	560	506
- vuokrat	0	4	4	0	5	31
- palvelujen ostot	11	4	15	11	5	35
- muut erilliskustannukset	10	0	10	10	35	81
Erilliskustannukset yhteensä	261	270	531	561	612	676
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannusosuus						
- Tukitoimintojen kustannukset	0	10	10	0	10	10
- Poistot	0	0	0	0	0	0
- Korot	0	0	0	0	0	0
- Muut yhteiskustannukset	0	0	0	0	0	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	0	10	10	0	10	10
Kokonaiskustannukset yhteensä	261	280	541	561	622	686
OMARAHOITUSOSUUS (tuotot-kustannukset)	-24	-261	-285	-314	-252	-198
Kustannusvastaavuus, %	91 %	7 %	47 %	44 %	59 %	71 %
Omarahoitusosuus, %	9 %	93 %	53 %	56 %	41 %	29 %
Henkilötyövuodet	4,0	4,6	9,2	7,2	7,3	9,3

Suurimmat yhteisrahoittajat

Seuraavassa taulukossa on esitetty THL:n suurimmat yhteisrahoitteisen toiminnan (sis. yhteistoiminta) rahoittajat. Luvut sisältävät momenttien käytöt.

Taulukko 12. THL:n 20 suurinta yhteisrahoittajaa

Yhteisrahoittaja	2020	2019	Muutos 2019–2020	2018
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Sosiaali- ja terveysministeriö	11 750	25 894	-14 144	22 000
Suomen Akatemia	3 736	2 963	773	4 386
Sanofi Pasteur MSD	3 466	2 693	773	0
Euroopan Unioni	2 232	2 615	-383	3 371
Helsingin yliopisto	1 681	1 168	513	798
Kunnat, kaupungit ja kuntayhtymät	1 066	1 495	-429	1 015
Hämeen ELY-keskus	317	421	-104	142
Valtioneuvoston kanslia	224	263	-39	179
Sisäasiainministeriö	215	56	159	0
Pohjoismaiden ministerineuvosto/ Nordisk ministerrådet	182	244	-62	368
University of South Florida	166	174	-8	185
Opetus ja kulttuuriministeriö	124	432	-308	425
Suomen ympäristökeskus, SYKE	124	37	87	19
Pfizer Oy	123	0	123	0
Puolustusvoimat	117	239	-122	201
GlaxoSmithKline GSK	106	432	-326	425
AMGEN GmbH	84	0	84	0
Fimea, lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus	79	68	11	89
Huoltovarmuuskeskus HVK	76	50	26	0
NORFACE Research Program Welfare	68	0	68	0
Yhteensä	25 936	(39 244)	-13 308	(33 603)
Kolmen suurimman %-osuus	73	80		79

5. Tuotokset ja laadunhallinta

5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

THL:n olennaisena tehtävänä on kerätä tutkimukseen ja tietoaistoihin perustuvaa luotettavaa tietoa, tehdä tulintoja ja kiteyttää näkemykset muutoksen voimaksi. THL tuottaa toimintamalleja, suosituksia ja ratkaisuja monenlaisten asiakkaidemme tarpeisiin.

Vaikuttamisen tavat ovat moninaiset THL:n laaja-alaisista tehtävistä johtuen. THL vaikuttaa mm. tietointensiivisellä asiantuntijatyöllään, viestinnällisillä tuotteilla ja palveluilla, tietojen keräämiseen ja hyödyntämiseen liittyvillä ratkaisuilla, lausunnoilla ja arvioinneilla, tuottamalla tieteellistä tutkimustietoa, kehittämällä ja jalkauttamalla toimintamalleja, osallistumalla lainsäädännön valmisteluun sekä vuorovaikutuksessa monipuolisen sidosryhmäjoukon kanssa.

Lainsäädännöllinen ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

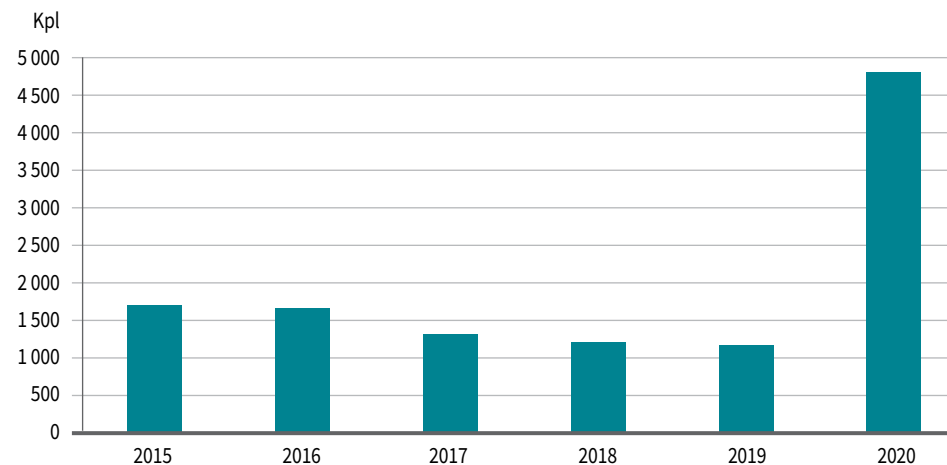
THL tukee päätöksentekoa osallistumalla lainsäädännön valmisteluun sen eri vaiheissa. THL:n asiantuntijat olivat kuultavana vuonna 2020 eduskunnassa 75 kertaa (48). Tilaisuuksiin valmisteltiin myös lausunnot. THL antoi myös muita lausuntoja ministeriöille, virastoille ja muille tahoille. Näitä oli kaikkiaan 164 (117) kun lausuntopyyntöjä saapui 212 (161).

THL:n asiantuntijoilla on vuosittain kansallisissa ja kansainvälisissä työryhmissä puheenjohtajuuksia, jäsenyyksiä ja sihteeritehtäviä huomattava määrä. Vuonna 2020 THL nimesi

virallisen nimeämisprosessin kautta asiantuntijoita 142:teen talon ulkopuolisten tahojen perustamiin elimiin, kuten työryhmiin ja neuvottelukuntiin.

Ulkoisille asiakkaille tarjotut viestinnälliset tuotteet ja palvelut

Koronapandemian seurauksena paine ajankohtaiseen ja jatkuvaan viestintään eri asiakasryhmille kasvoi merkittävästi. Median merkitys keskeisenä viestintä- ja vaikuttamiskanavana kasvoi entisestään. THL julkaisi 885 (326) tiedotetta ja uutista. Median käyttöön tarkoitettussa päivystyspuhelinpalvelussa puheluiden määrä kasvoi yli 300 prosenttia edellisvuodesta. Näistä puheluista noin puolet tuli muilta kuin median edustajilta sekä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisilta. Puheluiden määrä kuvaa jäävuoren huipun tavoin yhteydenottojen määrää THL:ään vallitsevassa pandemiatilanteessa. Viestinnän päivystyspuhelinpalvelujen lisäksi suuri joukko THL:n asiantuntijoita vastasi eri kanavista tullessiin yhteydenottoihin.

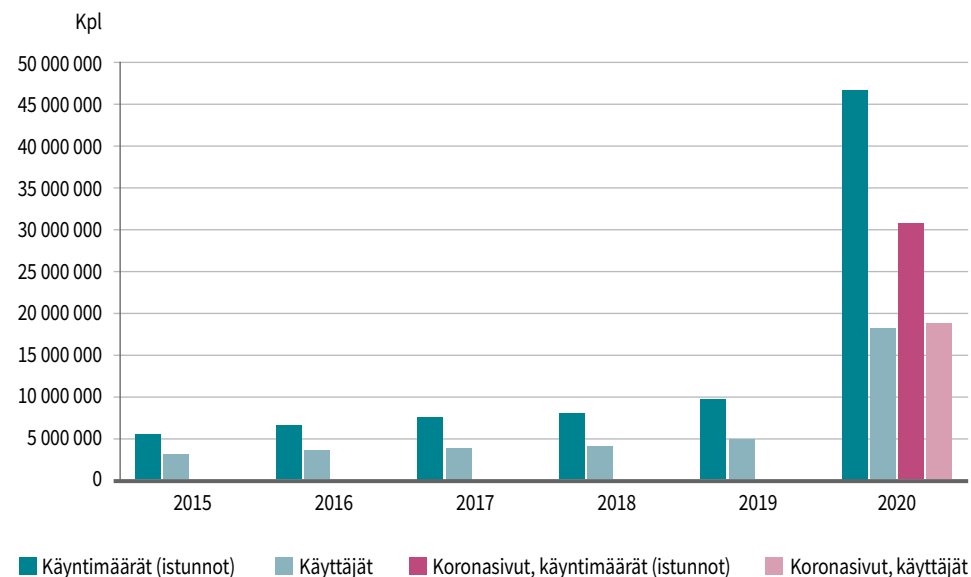
Kuvio 2. Viestinnän päivystyspuhelimet

Sosiaalisen median kanavissa kaikkien kanavien (Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter, YouTube) seuraajamäärät, näyttökerrat, kattavuudet ja reaktiomäärät kasvoivat räjähdysmäisesti edellisvuoteen nähden. Facebook oli kanavana kaikkein tehokkain ihmisten tavoittamisessa, oikean tiedon levittämisessä sekä vuorovaikutuksessa. Kevästä alkaen THL on tehnyt yhteistyötä Facebookin kanssa ja on osa Facebookin COVID-19-keskusta. Maksullisia mainoskampanjoita tehtiin Facebookiin, Instagramiin ja Twitteriin yhteensä 89, joista 65 kampanjaa liittyi koronaan.

Sosiaalisen median kanavien kasvua hyödynnettiin myös ohjaamaan liikennettä thl.fi-verkkopalveluun, joka on yhä tärkein kohtaamispisteemme asiakkaidemme kanssa. Sosiaalisen median kautta thl.fi-verkkopalveluun päätyi lähes 1,7 miljoonaa käyttäjää, kun viime vuonna vastaava luku oli niukasti yli 200 000.

Thl.fi on portti laitoksen tuottamiin tietoihin, tulkintoihin ja ratkaisuihin. Thl.fi:n käynti- ja käyttäjämäärät kasvoivat huomattavasti edellisiin vuosiin verrattuna: käyttäjien määrä kasvoi 260 prosenttia ja istuntojen 390 prosenttia. Koronaan liittyvien sivujen sisältö oli suurimman kiinnostuksen kohteena sekä ajankohtais- ja tilannetietoja välittävien sivujen käyttö korostui. Tietojen jatkuva päivittyminen ja pandemiatilanteen eläminen näkyi myös siten, että thl.fi-verkkopalvelua käytettiin enemmän mobiililaitteilla kuin tietokoneella. Varsinkin yksittäisinä huippupäivinä, jolloin päivittäisiä istuntoja oli lähes miljoona, mobiilikäytön osuus nousi merkittävästi.

Tapahtumat ja seminaarit ovat THL:ssä vakiintuneita sidosryhmävaikuttamisen tapoja. Suurempia tapahtumia ja seminaareja oli 138 ja niissä oli osallistujia lähes 50 000. Aiempiä vuosina (2017–2019) vuosittainen osallistujamäärä on ollut noin 20 000. Pandemian myötä perinteisten tapahtumien järjestäminen jäi tauolle, mutta virtuaalisesti järjestetyt tapahtumat keräsivät runsaasti osallistujia.

Kuvio 3. Thl.fi ja sen koronaan liittyvät sivut

Kohderyhmänä laitoksen tilaisuuksissa ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, asiantuntijat, tutkijat, johtajat ja päättäjät. Koko väestölle tarkoitettuja koronaan liittyviä tilaisuuksia järjestettiin viisi. Tapahtumien yleisimmät aiheet olivat: lapset, nuoret, perheet (15 %), korona (12 %), hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen (10 %) ja tiedonhallinta sosiaali- ja terveysalalla (10 %).

Tieteellinen tutkimus ja julkaisut ovat keskeisessä roolissa laitoksen tietopohjan muodostumisessa, asiantuntijatyössä sekä yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa. Kansainvälisissä vertaisarvioituissa lehdissä ilmestyneiden artikkeleiden, jotka on indeksoitu Web of Science-tietokantaan, julkaisumäärät ovat pysyneet suuruusluokaltaan samanlaisina viime vuosina, noin 700 julkaisua vuodessa. THL:n tutkijoiden artikkeleista noin kaksi kolmasosaa ilmestyy alansa huippulehdissä.

Laitoksen julkaisusarjoissa julkaistiin 138 nimikettä (134) ja yksi tilastollinen vuosikirja (1). Kirjoja myytiin THL:n verkkokirjakaupassa 3 849 kappaletta ja veroton myynnin arvo oli 98 200 euroa. Suurin osa THL:n julkaisuista on vapaasti saatavilla pdf-muodossa avoimessa julkaisuarkistossa, Julkarissa. Julkarista tehtyjä tiedostolatauksia oli yhteensä 1,5 miljoonaa (1,4 milj.). Latauksista yli 250 000 on Yhteiskuntapolitiikka-lehden artikkeleita. Lehti on THL:n, Eläketurvakeskuksen, Kelan ja Helsingin ja Tampereen yliopistojen yhdessä kustantama vertaisarvioitu tieteellinen aikakauskirja.

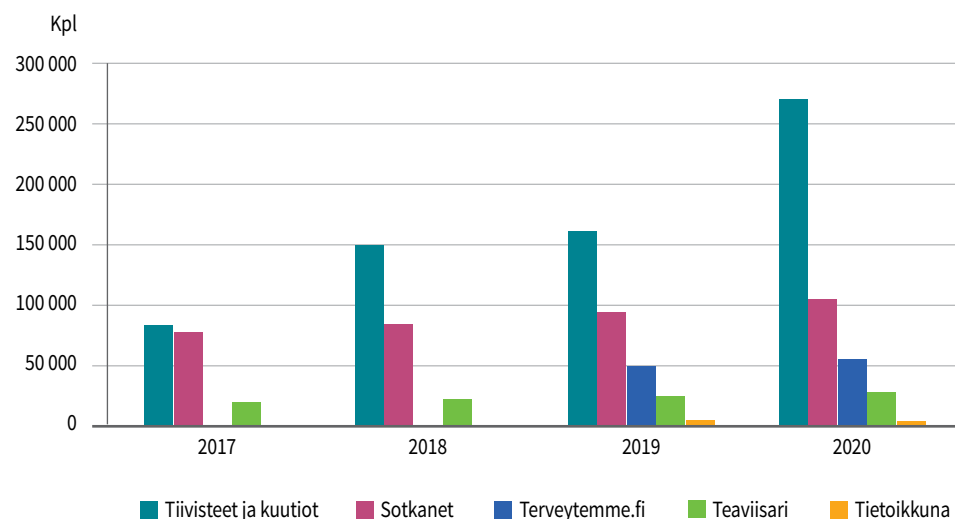
OKM-luokituksen ja vuoden mukaan	2015	2016	2017	2018	2019
Vertaisarvioidut tieteelliset artikkelit (A1)	937	744	680	714	696
Katsausartikkeli tieteellisessä lehdessä (A2)	32	22	22	31	15
Vertaisarvioimattomat tieteelliset kirjoitukset (B1-3)	126	129	126	121	92
Tieteelliset kirjat (monografiat) (sis. Tilastoraportit)	57	61	61	46	55
Ammattiyhteisölle suunnatut julkaisut (D)	208	202	205	260	184
Suurelle yleisölle suunnatut julkaisut (E)	28	38	56	33	33
Yhteensä	1 388	1 196	1 150	1 205	1 075

Ulkoisille asiakkaille näkyvät tiedon hyödyntämiseen liittyvät tuotteet ja palvelut

Tiedolla vaikuttaminen sisältää myös tiedon itsenäisen hyödyntämisen. THL:n tilastotieto- ja datapalvelujen käyttö oli ennätysmäistä. Rajapintakyselyssä tietoa haetaan THL:n avoimien rajapintojen kautta asiakkaan omiin tarpeisiin ja omiin palveluihin hyödynnettäväksi. Rajapintakyselyjen määrä kasvoi huomattavasti. Tiivisteisiin ja kuutioihin kohdistuvat rajapintakyselyjen määrä oli lähes 19 miljoonaa (noin 3,5 milj.). Tästä n. 16 miljoonaa rajapintakyselyä koski tartuntatautirekisteriin ilmoitettujen COVID-19-tapauksia, tapauksiin liittyvien kuolemien lukumääriä ja laboratoriodien ilmoittamia testausmääriä.

Laitoksessa on useampia raportointipalveluja, joita on kehitetty ajan saatossa asiakastarpeisiin perustuen. Kullakin näistä on oma näkökulmansa tuotettuun tietoon. Koska raportointipalvelujen analysointivälineet, sekä asiakkaat tai tietojen hyödyntäjät ovat erilaiset, ei niitä voi käyttäjämäärien osalta vertailla. Sen sijaan käyntimäärät eli istunnot ovat vertailukelpoisempia.

Tietokantaraportit, eli tiivisteet ja kuutiot, mahdollistavat käyttäjän omat valinnat rekisteriaineistoista. Näiden käyntimäärät ovat kaikista suurimmat. Vuonna 2020 yli 100 000 istunnon kasvua selittää erityisesti koronaan liittyvien tietojen hakeminen. Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanetin istuntojen määrä on kasvanut noin 10 000 istuntoa / vuosi. Muiden osalta kehitys on tasaisempaa. Siitä huolimatta että raportointipalvelut ovat toisistaan erillisiä ja eri tarpeisiin vastaavia on niissä myös jaettuja tietoja. Esimerkiksi Tietoikkuna pohjautuu ensisijassa Sotkanetin tietoihin ja se luotiin edistämään arviointitiedon käytettävyyttä arviointiprosessin eri vaiheissa ja tukemaan arvioinnin avoimuutta.

Kuvio 4. Raportointipalvelut, käyntimäärät (istunnot)

Tiedon välittämisen ja tiedon hyödyntämisen merkittävänä keinona ovat laitoksen verkkokoulut. Ne ovat tarkoitettu THL:n ulkoisille asiakkaille ja sidosryhmille. Verkkokoulujen alusta vaihtui kesäkuussa, ja uusi verkkokoulualusta tarjoaa mahdollisuuden parempiin ja käyttäjille helpommin käytettäviin oppimiskursseihin. Verkkokouluja oli vuoden lopussa seitsemän ja ne sisälsivät yhteensä 34 kurssia. Reilun puolen vuoden aikana rekisteröityneitä käyttäjiä ehti tulla 6 670 ja eri kursseille ilmoittautuneita yli 16 000.

Elintarvikkeiden kansallinen koostumustietopankki Fineli on yksi laitoksen käytetyimmistä ja asemansa vakiinnuttaneista verkkopalveluista. Käyttäjien määrä kasvoi 12 % käyntimäärien (istuntojen) pysyessä 2,6 miljoonan tasolla.

Ulkoisille asiakkaille tarjotut ajankohtaiset tuotteet ja palvelut

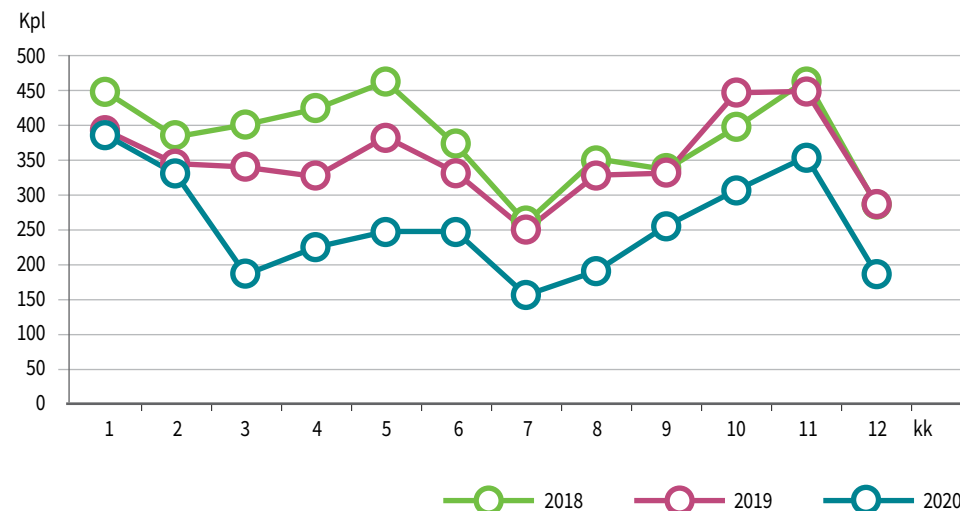
Koronan tartuntaketjujen katkaisua tehostava Koronavilkku-älypuhelinsovellus oli yksi vuoden puhutuimmista mobiilisovelluksista Suomessa. THL julkaisi sovelluksen 31.8. suomeksi ja ruotsiksi sekä hieman myöhemmin myös englanniksi. Sovellus kehitettiin tiiviissä yhteistyössä Kelan ja DigiFinland Oyn kanssa ja sovelluksen toimittajan toimi Solita Oy. Sovelluksen kehittämisen taustalla oli valtioneuvoston päätös hybridistrategiasta COVID-19-pandemian hillitsemiseksi sekä EU-komission kansainvälisen yhteistoiminnan suositukset.

Sovellus keräsi runsaasti huomiota eri medioissa ja kanavissa heti julkaisun jälkeen, ja lataustavoitteet saavutettiin nopeasti. Aktiivisen mediatyön ansiosta Koronavilkku sai positiivista julkisuutta kotimaisen median lisäksi myös ulkomailla. Muun muassa New York Times, Guardian, Le Monde ja Reuters kirjoittivat sovelluksesta. Mediajulkisuuden tavoitavuus oli yli 2,9 miljardia Meltwaterin mittauksen mukaan.

Vuoden lopussa Koronavilkkuja oli aktiivisessa käytössä noin 2,5 miljoonaa. Koronavilkku on väkilukuun suhteutettuna yksi maailman ladatuimmista koronasovelluksista.

Koronavilkun käyttäjät ilmoittivat sovelluksessa tartunnasta yhteensä 8 300 kertaa vuoden loppuun mennessä. Käyttäjä ilmoittaa tartunnastaan sovellukselle terveydenhuollon henkilökunnalta saamallaan kertakäyttöisellä avainkoodilla. Koronavirustaudin oirearvioita on tehty Koronavilkun ohjaamana yli 18 000.

Terveydenhuollon ammattilaisille tarkoitettua Rokotus- ja matkailuterveysneuvonta-puhelimessa yhteydenottojen määrä oli muista neuvonnallisista palveluista poiketen laskeva. Neuvontapuhelimessa vastataan paitsi kansalliseen rokotusohjelmaan liittyviin rokotuskysymyksiin, myös matkailuun liittyviin terveys- ja rokotusaiheisiin. Puheluiden määrä laski vuonna 2020 yli 1 000 puhelua edellisvuodesta (4 205 → 3 061). Syynä vähenemiseen oli jälleen koronapandemia: matkailu väheni selvästi ja se näkyi myös neuvontapuheluiden määrässä etenkin kevään ja kesän aikana. Poikien HPV-rokotukset käynnistyivät syksyllä, mikä näkyi jonkun verran lisääntyneinä puheluina. Samoin syksyn influenssarokotukset vaikuttivat syyskauden puheluiden määrään.

Kuvio 5. Rokotus- ja matkailuterveysneuvonnan puhelut kuukausittain ja vuosittain

Rokotteiden hankinta

Vuoden 2020 talousarviossa kansallisen rokotusohjelman rokotteiden hankintaan varattu määräraha oli 30 640 000 euroa. Kansallisen rokotusohjelman rokotteita hankittiin yhteensä 28 eri valmistetta ja 3 007 853 annosta, joiden yhteenlaskettu arvo oli 28 299 643 euroa. Puutiaisaiivotulehdusta vastaan suunnattuja TBE-rokotuksia laajennettiin vuoden 2020 kuluessa Kustaviin. Influenssapandemiarokotteen ostovaraussopimuksen kustannukset olivat 2 709 000 euroa.

COVID-19 rokotteiden hankintaan valtion lisätalousarvioissa myönnettiin 213 100 000 euroa. Edellä mainittujen lisäksi rokotehankintamäärärahaa käytettiin kansallisen rokotusohjelman tukemiseen sekä rokotteiden varastointi- ja jakelukustannuksiin. Huomioiden aiempina vuosina rokotehankintakustannuksissa saavutetun säästön, siirtyvää määrärahaa oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 13 665 505 euroa kansallisen rokotusohjelman rokotteita varten sekä 200 020 587 euroa COVID-19 rokotteen hankintaa varten. Uutena tehtävänä vuoden 2020 aikana tuli COVID-19 hoitoon tarvittavien lääkkeiden hankinta Huoltovarmuuskeskuksen varmuusvarastoihin. Toiminnan käynnistäminen maksoi 24 105 euroa.

Oikeuslääkintä

THL:n oikeuslääkintäyksikkö vastaa oikeuslääketieteellisestä ruumiinavaustoiminnasta sekä kuolemansyyn selvityksen ohjauksesta ja valvonnasta Suomessa. Oikeuslääketieteelliset ruumiinavaukset ovat vähentyneet toiminnan siirryttyä THL:n vastuulle. Vuonna 2020 tehtiin 8201 oikeuslääketieteellistä ruumiinavausta (12 340 kpl vuonna 2019). Vuonna 2020 oikeuslääketieteelliseen ruumiinavaukseen ohjautui enää 14,5 % kuolleista (24 % vuonna 2019). Vuonna 2020 THL:n oikeuslääkärit tarkastivat noin 53 000 kuolintodistusta perustuen kuolemansyyn selvittämisen valvontatehtävään. Oikeushammaslääkärit suorittavat turvapaikanhakijoiden ikäarviotutkimukset Maahanmuuttoviraston toimeksiannosta. Vuoden 2020 alusta oikeuslääkintäyksikössä aloitti uusi palvelu, Oikeuslääketieteen päivystyspiste. Päivystyspisteen tutkimukset tehdään pääkaupunkiseudulla toimivien poliisi-, Tulli-, vankeinhoito- sekä rajavartiolaitosviranomaisien pyynnöstä ja ovat osa epäillyn rikoksen esitutkintaa. Tavallisia tutkimuksia ovat esimerkiksi liikennepäihdetutkimukset, seksuaalirikos-epäiltyjen tutkimukset ja vakavasta väkivallasta epäiltyjen tutkimukset.

Oikeuslääkintäyksikössä työskenteli vuoden 2020 lopussa 125 henkilöä. THL on kouluttanut erikoistuvia lääkäreitä yhteistyössä yliopistojen kanssa. Vuoden 2020 aikana valmistui yksi uusi oikeuslääketieteen erikoislääkäri. Vuoden 2020 lopussa THL:n viroissa oli 29 oikeuslääkärinä. Oikeuslääketieteen erikoisalalla oli vuoden 2020 lopussa 10 erikoistuvaa lääkärinä. Alalla on edelleen liian vähän oikeuslääkäreitä.

28

eri rokotevalmistetta hankittiin kansalliseen rokotusohjelmaan

213 100 000 €

myönnetty COVID-19 rokotteiden hankintaan valtion lisätalousarvioissa

29

oikeuslääkärinä työskentelee THL:ssä

Oikeuslääkintäyksikön toimintajärjestelmän sertifiointi laajeni kattamaan koko yksikön toiminnan. Vuonna 2016 käyttöön otettua oikeuslääkinnän tietojärjestelmää on edelleen kehitetty laajentamalla toiminnallisuutta sekä parantaen järjestelmän käytettävyyttä ja raportointiominaisuuksia.

Oikeuspsykiatria

THL:n oikeuspsykiatrian tehtäväalue koordinoi mielentilatutkimustoimintaa. Tuomioistuimet määräävät mielentilatutkimukseen enimmäkseen vakavista tai törkeistä väkivaltarikoksista syytettyjä ja epäiltyjä. Tuomioistuimien voi lisäksi määrätä henkilölle suoritettavaksi vaarallisuudenarvioinnin mielentilatutkimuksen yhteydessä tai pyytää lausuntoa henkilön vaarallisuudesta hänen anoessaan koevapautteen pääsystä. Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunta käsittelee eri sairaaloissa laaditut mielentilatutkimuslausunnot ja antaa oikeudelle oman lausuntonsa syyntakeisuudesta. THL päättää psykiatriseen sairaalahoitoon tai kehitysvammaisten erityishuoltoon määräämisestä silloin, kun henkilön terveydentila mielentilatutkimuksen päättyessä edellyttää mielenterveyslain mukaista tahdosta riippumatonta psykiatrista sairaalahoitoa tai kehitysvammaisten erityishuoltoa. THL päättää mielenterveyslain mukaisesti lisäksi oikeuspsykiatristen potilaan valvonta-ajalle päästämistä sekä määräämänsä tahdosta riippumattoman hoidon ja erityishuollon lopettamisesta. Lisäksi THL vastaa eräistä muista lakisääteisistä tehtävistä.

Mielentilatutkimusarkisto digitoitiin, pysyvästi säilytettävät asiakirjat arkistoidaan sähköisesti ja asiakirjaliikenne ohjattiin pääasiassa sähköisessä ympäristössä tapahtuvaksi kesäkuusta 2020 alkaen. Mielentilatutkimustoiminta jatkui tartuntatautilanteen asettamissa rajoituksissa yhteistyössä sairaaloiden ja lautakunnan kanssa. Alkuvuoden viivästyksistä huolimatta mielentilatutkimuslausuntoja valmistui enemmän kuin edellisvuonna ja kaikkiaan lautakunnassa käsiteltiin enemmän asioita kuin parina edellisenä vuonna.

Mielentilatutkimusten määrään vaikuttavia syiden ja seurauksien tutkimista jatkettiin VN TEAS-hankkeessa yhteistyössä Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan rikosoikeuden, Kriminologian ja oikeuspolitiikan tutkimusinstituutin (KRIMO) sekä THL:n Vankiterveydenhuollon edustajien kanssa. Tutkimuksen loppuraportti valmistuu vuoden 2021 alussa.

Taulukko 13. Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa käsitellyt asiat 2018–2020

	2018	2019	2020
Sairaloissa laaditut mielentilatutkimuslausunnot yhteensä	83	103	107
Tutkittavat			
Mies	73	84	92
Nainen	10	19	15
Alle 18-vuotias	2	0	3
Pääsyyte			
Henkirikos	25	38	29
Muu väkivaltarikos	33	42	49
Tuhotyö	6	8	3
Seksuaalirikos	10	4	13
Omaisuusrikos	2	9	7
Muu syyte	7	2	6
Lautakunnan syyntakeisuusarvio sairaalassa tutkitun mielentilasta			
Syyntakeinen	39	46	49
Alentuneesti syyntakeinen	10	11	10
Syyntakeeton	34	46	48
Vaarallisuusarviot mielentilatutkimuksen yhteydessä	10	9	13
Helsingin hovioikeuden pyytämät vaarallisuusarviot	2	3	2
Asiakirjojen perusteella annetut lausunnot			
Mielentilalausunnot	7	6	5
MTL 21 §:n mukaiset hoidon tarpeen arviot	0	2	1
Hoitoonmääräämispäätös mielentilatutkimuksen jälkeen - yhteensä	32	45	44
Hoitoonmääräämispäätös muussa tilanteessa - yhteensä	9	9	7
Sairaalasta poistaminen sairaanhoitopiirin toimintayksikön valvonnassa	116	122	107
	249	261	265

THL:n alaiset valtion laitokset ja THL:n yhteydessä toimiva tietolupaviranomainen

THL:n alaisuudessa on kaksi valtion mielisairaala, viisi koulukotia sekä vankiterveydenhuollon yksikkö, jotka solmivat tulossopimuksen THL:n kanssa. Lisäksi THL:n yhteydessä toimii tietolupaviranomaisen tehtävien puolesta itsenäinen sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomainen Findata.

Valtion mielisairaaloiden toiminnan tarkoituksena on tuottaa oikeuspsykiatrian erikoisalan palveluja koko maata varten. Sairaaloissa hoidetaan kriminaalipotilaita, jotka on oikeudessa mielentilatutkimuksen perusteella jätetty tuomitsematta sekä erityisen vaarallisia ja/ tai vaikeahoitoisia psykiatrisia potilaita. Molemmissa sairaaloissa suoritetaan mielentilatutkimuksia ja annetaan oikeuspsykiatrian erikoisalan perus-, jatko- ja täydennyskoulutusta sekä tehdään alan tieteellistä tutkimustyötä. Tämän lisäksi Niuvanniemen sairaala toimii Itä-Suomen yliopiston oikeuspsykiatrian klinikkana.

Sairaaloiden hoitotoiminta on ollut jatkuvasti yhteiskunnallisesti merkittävää, koska se on kohdentunut pääasiassa vaikeasti psyykkisesti sairaisiin henkilöihin, jotka voivat olla sairautensa takia vaarallisia toisten hengelle, terveydelle tai turvallisuudelle. Mielenterveyslain oikeuspsykiatriaa koskevan osan muutoksia ei ole vielä valmisteltu lakiesitykseksi. Epäselvä tilanne on heijastunut myös THL:ssa toimivan oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnan työskentelyyn.

Niuvanniemen sairaalan hoitojaksoista (361) 48 % kohdentui kriminaalipotilaille, 38 % vaikeahoitoisille ja 14 % mielentilatutkittaville. Hoitopäivistä 62 % kohdentui kriminaalipotilaille ja 37 % vaikeahoitoisille sekä 1 % tutkimuspäivistä mielentilatutkimuksiin. Sairaalan vuotuinen hoitopotilaiden vaihtuvuus on ollut 40–60, toimintakertomusvuonna sairaalan otettiin 37 potilasta ja poistettiin 45 potilasta. Yhteensä sairaalassa tutkittiin tai hoidettiin 361:tä eri potilasta vuonna 2020. Potilaista lähes 40 % oli hoitoisuudeltaan (GAF-mittari) heikoimmassa kategoriassa. Kuitenkin sairaalassa pystyttiin edelleen vähentämään pak-

kotoimenpiteiden käyttöä. Sairaalassa on laadunhallintajärjestelmä, ja hoitosuosituksen toteumaa seurataan.

Vanhan Vaasan sairaalassa oli tarkasteluvuoden lopussa 77 oikeuspsykiatrista potilasta ja 68 vaikeahoitoista potilasta. Hoitopäivistä 50,4 % kohdistui oikeuspsykiatrisille ja 46,7 % vaikeahoitoisille potilaille sekä 2,9 % mielentilatutkimuksiin. Sairaalasta ulos kirjattiin 25 potilasta ja uusia potilaita tuli 19 potilasta. Käyttöaste vuonna 2020 oli 93,48, kun se vuonna 2019 oli 96,29. Sairaalassa aloitettiin yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen kanssa kiinteistön tiekartan suunnittelu sekä suunniteltiin alustavasti vuodelle 2021 ajoittuvaa uudisrakennuksen hankesuunnitelmaa. Sairaalan tavoitteena on tarjota tulevaisuudessa yhden hengen huoneet potilailleen.

Vuonna 2020 ilman kotipaikkakuntaa Suomessa olevan potilaan hoitokulut katettiin vuonna 2019 myönnetyllä kaksivuotisella lisämäärärahalta. Vuodelle 2021 talousarvioon on tehty lisäys, jonka mukaan mielisairaaloille myönnetystä budjettirahasta voidaan kattaa myös ilman kotipaikkakuntaa Suomessa olevan potilaan hoidon kustannukset. Sairaalassa on tilinpäätöshetkellä yksi potilas ilman kotipaikkakuntaa Suomessa.

Valtion koulukotien keskeinen palvelukokonaisuus muodostuu erityis- ja vaativan tason osastohoidon, erityisen huolenpidon ja näihin liittyvän perusopetuksen palveluista. Valtion koulukotien suomenkielinen palvelu tuotetaan Limingan, Sairilan, Sippolan ja Vuorelan yksiköissä, ruotsinkielistä sekä kaksikielistä palvelua Lagmansgårdenin koulukodissa Pedersöressä. Kaksikielistä palvelua kehitetään valmisteilla olevalla uudella toimitilaratkaisulla sekä turvaamalla jatkossa myös ruotsinkielinen erityisen huolenpidon palvelu. Yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen kanssa koulukotien toimitiloja kehitetään vastaamaan nykyaikaisia vaativan sijaishuollon ja erityisopetuksen tarpeita, jossa yksikön paikkaluku voi vaihdella 20 ja 40 välillä. Koulukotien asiakastarpeista lähtevää toimitilakonseptia on päivitetty Senaatti-kiinteistöjen asiantuntijaverkoston kanssa. Toimintakertomusvuoden aikana oli käynnissä Vuorelan Opistola-rakennuksen (koulu, keittiö, osasto) peruskorjaus. Lisäksi

useita eri yksiköiden hanke- ja rakennussuunnitelmia oli käynnissä. Toimitilojen kehittämistarpeet johtavat vuokratulujen nousuun ja sitä kautta palvelumaksujen korotuksiin ja haasteena on säilyttää hintataso kuntien maksukyvyyn rajoissa.

Toimintakertomusvuoden viimeisenä päivänä koulukotien laskennallinen paikkaluku oli 122. Käytettävissä olevien paikkojen vuosittaiseen vaihteluun vaikuttaa eri yksiköissä toteutettavat toimitilahankkeet ja yhteiskunnan palvelutarpeet, jonka mukaan on tehty ja tullessaan tekemään osastotarvemuutoksia. Kaksi erityistason osastoa (6 paikkaa) on muutettu erityisen huolenpidon (4 paikkaa) hoitajakso-osastoiksi.

Toimintakertomusvuoden aikana koulukodit ovat osallistuneet sekä valtakunnallisesti että yksiköiden alueilla käynnissä oleviin Lape-työn vaativimpien palveluiden Osaamis- ja tukikeskushankkeisiin sekä vaativan erityisen tuen perusopetuksen kehittämisen VIP-verkostoihin. Koulukodeilla on ollut edustus STM:n asettamassa vaativan sijaishuollon kehittämisryhmässä.

Kunnat ostavat sijaishuollon, jälkihuollon ja erityisopetuksen palveluita koulukodeilta. Koulukotien lastensuojelutoiminnasta aiheutuvat menot katetaan johtokunnan vuosittain vahvistamien hoitopäivämaksujen tuotoilla, mutta jo yli puolet palveluiden myynnistä perustuu kuntien kanssa tehtyihin puitesopimuksiin, jolloin palveluhinnat on sidottu kiinteiksi sopimuskuntien osalta usean vuoden ajaksi. Loppuvuoden aikana on valmisteltu ja linjattu, että kilpailutuksiin ei otettaisi osaa, vaan kaikille kunnille myydään tasavertaisesti samoilla hinnoilla ja ehdoilla koulukotien tuottamia erityisen vaativia sijaishuollon palveluita.

Koulukotien vaikuttavuutta pyritään mittaamaan mm. kuntien tilaaja-asiakaspalautteen ja arvioinnin avulla sekä lapsille ja heidän vanhemmilleen osoitetuilla kyselyillä sijoituksen aikana. Koulukodeilla on käytössään sähköinen IMS-laadunhallintajärjestelmä.

Vankiterveydenhuollon toiminta perustuu lakiin Vankiterveydenhuollon yksiköstä. Vankiterveydenhuollon yksikön tehtävänä on järjestää vankien ja tutkintavankien terveyden- ja sairaanhoito siten kuin laissa säädetään. Vankiterveydenhuollon yksikön (VTH) tulosohtauksesta vastaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Valtion palvelut -osasto. Vankiterveydenhuollon yksikköä ohjaa johtokunta ja työjärjestys.

Laadunhallintatyötä jatkettiin vuonna 2020 omavalvonnan keinoin hyödyntäen erilaisia arviointijärjestelmiä. Viranomaisvalvontakäynnit ja SHQS-laatuohjelmaan kuuluvat arviointimenetelmät (sisäiset auditoinnit ja johdon itsearviointi) jouduttiin siirtämään koronavirusepidemian vuoksi. Lääkehuollon ohjauskäynnit (31 kpl) toteutettiin Fimean määräyksen mukaisesti, osittain etäkäynteinä.

Henkilöstötyytyväisyyttä (VM Baro) arvioitiin loppuvuodesta 2019 ja siitä saatuja tuloksia käsiteltiin työyhteisöissä vuoden 2020 aikana. Työtyytyväisyys oli yhteensä 3,38 asteikolla 1–5. Potilaat arvioivat tyytyväisyyden hoitoon ja kohteluun kokonaisuutena keskiarvolla 2,55 asteikolla 1–3. Potilasturvallisuutta tehostettiin ottamalla käyttöön uusi vaaratapahtumailmoitusten käsittelyohjelma. Myös laatupoikkeamien ilmoittaminen aloitettiin vuoden 2020 loppupuolella, ja laatupoikkeamailmoituksia tehtiin 20 kappaletta. Vakavia vaaratapahtumien tutkintoja ei ollut vuonna 2020 lainkaan. Kaikissa toimintayksiköissä ja alueilla tehtiin riskiarvioinnit vuonna 2020. Lokakuussa aloitettiin Vankien terveystutkimus Wattu IV, jonka tavoitteena on verrata kerättyä terveystietoa aiempaan vankitutkimukseen ja horisontaalisesti yleisväestöön. Lisäksi selvitetään vankien palvelutarvetta sekä työ- ja toimintakykyä.

Koronaviruspandemia lisäsi työmäärää merkittävästi erityisesti syksyn aikana. Tuomioiden täytäntöönpanon keskeytyksen päättyessä vankimäärät nousivat ja erityisesti sakkovangit aiheuttivat lisätyötä. VTH aloitti oman koronavirusnäytteenoton lokakuussa. Avohoidossa on jatkettu lääkäreiden rekrytointia tavoitteena tuottaa lääkäripalvelut omana toimintana

ja vähentää ostopalveluiden käyttöä. Avohoidon lääkärikonsultaatiot ulkoistettiin kilpailutuksen perusteella vuonna 2019, ja yhteistyötä jatkettiin 2020. Myös etälääkäritoimintaa jatkettiin erityisesti niillä alueilla, joihin ei rekrytointityöstä tai ostopalveluidenkaan kautta saatu lääkäri työvoimaa. Vuoden 2020 aikana VTH:ssa aloitettiin pitkäaikaisvankien terveystarkastukset tehdyn suunnitelman mukaisesti. Yhteistyötä RISE:n kanssa vahvistettiin aloittamalla säännölliset tapaamiset poliklinikoiden ja vankilan johdon välillä.

Psykiatrinen vankisairaala on perustehtävänsä mukaisesti vastannut vankipotilaiden vapaaehtoisesta ja tahdosta riippumattomasta psykiatrisesta hoidosta. Tutkimustyö vankilaitsemurhista, yhteistyö Oxfordin yliopiston kanssa väkivallan uusimisriskin arvioimisesta ja psykopatiaan keskittyvä aivojen kuvantamistutkimustyö Karoliinisen Instituutin ja valtakunnallisen PET-keskuksen kanssa ovat edenneet.

Vankisairaalan potilaat hoidettiin hoitotakuun rajoissa, vaikka keväällä potilaiden kutsuamista osastohoitoon hidastettiin koronaepidemiaan varautumisen vuoksi. Hämeenlinnan uuden vankilan avautuminen marraskuussa johti vartijoiden riittämättömään määrään sairaalarakennuksessa. Tämän takia naisten osasto suljettiin ja toiminta keskeytyi 2,5 kuukauden ajaksi. Poikkeaviin olosuhteisiin reagoitiin lisäämällä ja kehittämällä etävastaanotto-toimintaa erityisesti fysioterapian ja psykiatrian toiminnoissa. C-hepatiitin hoitoja jatkettiin kansallisen strategian mukaisesti.

Lääkekeskuksen tavoitteena oli annosjakelun lisääminen ja potilaan oman lääkehoidon vastuunoton kehittäminen vuoden 2020 aikana uuden annosjakelulaitteiston myötä. IT ratkaisusuunnitelma osoittautui kuitenkin oletettua haasteellisemmaksi eikä varsinaista annosjakelutoimintaa päästy vielä aloittamaan.

Potilastietojärjestelmän uudistamisprojekti eteni vuonna 2020 ja uusi potilastietojärjestelmä on tavoitteena ottaa käyttöön maaliskuussa 2021. Vankiterveydenhuollolle myönnettiin vuoden 2020 seitsemännessä lisätalousarviossa määrärahaan lisäystä 1,019 miljoonaa euroa palkkausten tarkistuksiin, koronaepidemian aiheuttamiin suojavarusteiden, tarvikkeiden

ja välineiden hankintaan sekä hoitajaresurssien lisäämiseen, ja ulkopuolisten terveydenhuollon palveluiden ja lääkekustannusten kasvun kattamiseen. Tämän myötä VTH:n talous tasapainottui ja tulos jäi toimintavuotena niukasti ylijäämäiseksi.

Vuonna 2020 ulkopuolisten terveystalveluiden ostot olivat 3 814 tuhatta euroa, noin 200 tuhatta euroa pienemmät kuin edellisenä vuonna. Ulkopuolisten terveystalveluiden ostojen suuruus on kuitenkin vakiintunut viime vuosina 4 miljoonan euron suuruusluokkaan, vaikkakin näiden kustannusten ennustettavuus on vaikeaa ja suuresti riippuvainen potilaiden sairastavuudesta. Positiivista tulosta autoivat tuottojen lisääntyminen noin 125 tuhannella eurolla. Maksullisen toiminnan tuotot, eli mielenterveystutkimusten ja vaarallisuusarvioiden tuotot, olivat vuonna 2020 186 tuhatta euroa, joka on 63 tuhatta euroa edellisvuotta enemmän. Lisäksi tuottoja saatiin elinkautisvankien riskiarvioista ja vankien terveystutkimuksen kustannuksia pystyttiin kattamaan osin Rikosseuraamuslaitoksen rahoituksella. Potilastietojärjestelmän uudistamishankkeen kustannuksiin käytettiin edellisenä vuonna tuottavuusmäärärahamomentilta VTH:n momentille siirrettyä rahoitusosuutta, jota oli käytössä vielä 433 tuhatta euroa.

Taulukko 14. THL:n alaisten valtion laitosten toiminnan kehitystä kuvaavat seuraavat luvut vuosina 2018–2020

Alainen hallinto	Henkilötyövuodet ja suoritteet		
Mielisairaalat:	2020	2019	2018
Niuvanniemen sairaala			
Henkilötyövuosi	547	546	546
Hoitovuorokaudet	101 601	102 975	101 837
Mielentilatutkimukset	51	52	45
Vanhan Vaasan sairaala			
Henkilötyövuosi	314	308	289
Hoitovuorokaudet	53 029	54 477	52 580
Mielentilatutkimukset	21	28	21
*HTV	861	854	835
*Hoitovuorokaudet	154 630	157 452	154 417
*Mielentilatutkimukset	72	80	66
Alainen hallinto	Henkilötyövuodet ja suoritteet		
	2020	2019	2018
Koulukodit			
Henkilötyövuosi	337	318	320
Hoitovuorokaudet	41 927	46 147	48 363
Koulupäivät	18 803	20 019	20 064
Perhe-osaston vuorokaudet	1 495	1 704	2 911
Alainen hallinto	Henkilötyövuodet ja suoritteet		
	2020	2019	2018
Vankiterveydenhuollon yksikkö			
Henkilötyövuosi	201	196	194
Potilassuoritteet poliklinikoilla (kpl)	190 660	197 570	198 708
Hoitovuorokaudet	20 850	21 129	22 425
Mielentilatutkimukset (kpl)	11	7	9
Vaarallisuusarviot (kpl)	6	4	2

Valtion mielisairaaloiden yhteinen sairaansijamäärä oli kertomusvuoden lopussa 452, josta Niuvanniemen sairaalassa oli 297 ja Vanhan Vaasan sairaalassa 155 paikkaa.

Niuvanniemen sairaalassa aikuisosastojen käyttöaste oli 96,35 % (tavoite 94,73 %), ja alaikäisten hoito-osaston käyttöaste oli 97,18 % (tavoite 98,47 %). Toimintavuonna koko sairaalan käyttöaste oli 96,39 %, joten se ylitti tavoitteen (94,90 %) 1,49 %. Vanhan Vaasan sairaalan käyttöaste oli 93,48 % (tavoite 93,39 %).

Niuvanniemen sairaalan sairauspoissaolot olivat kertomusvuotena 14,74 pv/henkilötyövuosi. Vanhan Vaasan sairaalan sairauspoissaolot olivat kertomusvuotena 12,71 pv/henkilötyövuosi.

Niuvanniemessä tehtiin kertomusvuonna 51 mielentilatutkimusta, joista alaikäisten tutkimus- ja hoito-osastolla 4. VVS:ssä tehtiin 21 mielentilatutkimusta, eli sairaaloissa yhteensä 72.

Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomainen Findatan tehtävänä on edistää sosiaali- ja terveystietojen toissijaista käyttöä järjestämällä ja tuottamalla neuvonta-, käyttö lupa-, aineistonhallinta- ja tietojärjestelmäpalveluita. Tietolupaviranomaisen palvelut käynnistettiin toisiolaissa säädetyssä aikataulussa seuraavasti: neuvontapalvelu 1.11.2019, tietopyyntöjen vastaanottaminen 1.1.2020 sekä tietolupahakemusten vastaanottaminen 1.4.2020. Henkilöstön määrä vuoden 2020 lopussa oli 17.

Ensimmäisen palvelutoimintavuoden 2020 aikana pystytettiin viranomaisen palvelut ja asiakaspalvelu. Toimintavuotta kuvastavat perustyökalujen rakentamisen ohella Toisiolain toimeenpanoon liittyvät tulkintakysymykset ja Tietolupaviranomaisen aseman selkeyttäminen suhteessa rekisterinpitäjiin ja luvanhakijoihin.

Aineistokuvausten osalta valmisteltiin 1.2.2021 annettavaa Tietolupaviranomaisen määräystä kuvausten tietosisällöistä, käsitteistä ja tietorakenteista. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa 15.2.2021 asetuksen Rekisterinpitäjän ja Tietolupaviranomaisen velvollisuudesta laatia aineistokuvaus.

Tietolupaviranomaisen neuvontapalvelu oli kysyttyä. Neuvontapalvelun sähköpostin välityksellä käytiin 2 445 kirjeenvaihtoa ja neuvontapuhelimen kautta otettiin yhteyttä 717 kertaa. Vuoden 2020 loppuun mennessä Tietolupaviranomainen oli vastaanottanut 319 hakemusta: tietolupahakemuksia, tietoluvan muutoshakemuksia ja tietopyyntöjä. Hakemuksista 94 % toisilain mukainen käyttötarkoitus oli tieteellinen tutkimus. Muita hakemusten käyttötarkoituksia olivat tilastointi, viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävät, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä opetus. Hakemuksiin annettiin 177 päätöstä. Hakemusten käsittelyaika vaihteli 1–271 päivän välillä mediaanin ollessa 70 päivää.

Tietolupaviranomaisen aineistonkäsittelyyn tarjoaman tietoturvallisen etäkäyttöympäristön käyttäjäympäristöjä oli vuoden 2020 lopussa käytössä 8 kpl ja niissä oli yhteensä 46 käyttäjää. Tietolupaviranomainen antoi 5.10.2020 määräyksen muiden palveluntarjoajien tietoturvalisille käyttöympäristöille asetettavista vaatimuksista.

5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

THL tuottaa valtavasti uutta tietoa asiantuntijoiden ja asiakkaiden työn tueksi, sekä kehittää jatkuvasti toimintaansa ja palveluitaan asiakkaiden tarpeita vastaavaksi. THL tekee myös vahvaa yhteistyötä sidosryhmien sekä kumppanien kanssa, ja on myös sidosryhmien keskuudessa haluttu kumppani eri tutkimusrahoitushakemuksiin ja projekteihin.

Toiminnan kehittämiseksi THL:ssä pilotoitu mm. asiakkuustoimintamallia, jonka tavoitteena on systemaattisempi asiakkaiden kuuleminen ja sitä kautta palveluiden kehittäminen. Lisäksi asiakkuustyön tueksi on laadittu myös asiakkuuksien käsikirja, joka vahvistaa yhteisiä toimintatapoja ja luo systematiikkaa asiakkuustyöhön.

THL:ssä on tehty myös laaja palveluiden kartoitustyö, jonka tavoitteena on selkeyttää palveluvalikoimaa asiakkaiden suuntaan ja jonka pohjalta on tarkoitettu ottaa käyttöön systemaattinen palautteenkeruumalli keskeisimmissä palveluissa.

Koronakriisissä on tehty laadukasta ja luotettavaa viestintää

Vuonna 2020 kansalaisviestintään satsattiin koronapandemian vuoksi poikkeuksellisen paljon. Kampanjoiden avulla on varmistettu, että tieto koronaviruksen ehkäisytoimista on tavoittanut eri väestöryhmät kattavasti. Kampanjointi on ollut monikanavaista, sekä se on jatkunut koko toimintavuoden ajan. Kampanjoiden viestit ja sisällöt ovat kehittyneet epidemiatilanteen mukaan.

THL toteutti vuoden aikana 7 suurempaa kampanjalähtöä koronaan liittyen. Kampanjoiden onnistumista mitattiin kampanjamittausten avulla. Kampanjat saivat poikkeuksellisen hyvät huomioarvot ja vastaajat arvioivat ne myös laadullisesti erittäin onnistuneiksi. Esimerkiksi 5 valttia -kampanja tavoitti 85 % aikuisväestöstä. 98 % vastaajista osasi nimetä ainakin yhden kampanjan ydinviesteistä. 72 % vastaajista koki mainonnan sisällön tärkeäksi ja informatiiviseksi. Muiden kampanjamittausten tulokset olivat saman suuntaisia. Viestintätoimenpiteiden onnistumisen ja vaikuttavuuden perustana on ollut kansalaisten suuri luottamus THL:ää kohtaan. Luottamusta on ylläpidetty ja vahvistettu avoimella, ajantasaisella ja tieteelliseen asiantuntijuuteen perustuvalla viestinnällä.

Mediabarometrissa 2020 selvitettiin toimittajien mielikuvia hallinnonalan organisaatioista (THL, Kela, STM, TTL, STUK, Eläketurvakeskus, Työsuojeluviranomainen). Tulosten mukaan THL on organisaatioista tunnetuin, ja laitoksen saama tunnettuusluku 4.06 (asteikolla 1–5) oli THL:lle barometrin mittaushistorian paras. Vastanneista 70 prosentilla mielikuva laitoksesta oli hyvä tai erittäin hyvä, mikä oli sekin organisaatioista paras tulos.

Mediabarometrin tuloksissa lisäksi THL:n mediaviestinnän toimivuus, ajankohtaisuus sekä aktiivisuus ja oma-aloitteisuus saivat toimittajilta parhaimmat arviot. Vastauksissa kiiteltiin erityisesti viestinnän ajankohtaisuutta. Kehittämistä on asiantuntijoiden tavoitettavuudessa. Arvio oli laskenut edellisestä mittauksesta, mikä voi heijastaa sitä, että koronakriisin keskellä moni asiantuntija ei ole pystynyt vastaamaan median räjähäntäseen kysyntään. THL:n tutkimuksessa saama mediakuvaindeksiluku oli 3.89 (1–5), joka oli organisaatioista paras. Indeksillä kuvaa tunnettuuden, mielikuvan ja viestinnän toimivuutta kokonaisuutena. Mediabarometrin tulosten perusteella THL:n viestintä onnistui vastaamaan median tarpeisiin kiittävästi keväällä 2020, kun koronakriisi alkoi.

Koronan myötä myös lähes kaikki tapahtumat, koulutukset ja työpajat ovat siirtyneet verkkotapahtumiksi ja sen myötä myös osallistujamäärät ovat kasvaneet merkittävästi

lähes jokaisen tapahtuman osalta. Myös palaute on ollut positiivista ja kiitosta erityisesti on tullut monipuolisesta sisällöstä, ajantasaisuudesta ja järjestelyistä.

THL ei kerää kaikista palveluistaan systemaattista palautetta. Alla nostoja eri sidosryhmiltä kerätystä palautteesta:

- Koronavilkun käyttäjät kuvailevat sovellusta ensisijaisesti sanoilla helppokäyttöinen (76 %) ja informatiivinen (69 % kansalaiskyselyn vastaajista).
- Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen henkilöstölle teetetystä kyselyssä kokonaistyytyväisyys THL:n toimintaan ja tarjoamaan oli tasolla 3,5 (CSAT). Erityiskiitosta THL sai mm. koronaviestinnästä ja laadukkaasta asiantuntemuksesta.
- Oikeuslääkintä on saanut laajalti kiitosta asiantuntijuudesta, tavoitettavuudesta ja yhteistyön sujuvuudesta suunnitelmallisesti kerättyssä asiakaspalautteessaan.
- THL:n akkreditoituissa laboratorioissa ja sertifioidussa toiminnassa ei todettu koko laitosta koskevia merkittäviä kehittämiskohteita FINASin uudelleenarviointikäynnillä tai sertifioidun toiminnan arvioinnissa.

6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Vuosi 2020 oli THL:n henkilöstölle poikkeuksellinen vuosi. Keväällä alkanut koronapandemia toi laitoksen asiantuntijoita entistä vahvemmin tukemaan päätöksentekijöiden päivittäistä työtä.

Pandemiaan liittyvät tehtävät työllistivät henkilöstöä paljon, ja pandemiatyöhön irrotettiin resursseja priorisoimalla ja järjestelemällä muita laitoksen tehtäviä. Tästä huolimatta lisä- ja yliilityötä tehtiin laitoksessa nelinkertaisesti edelliseen vuoteen verrattuna.

Samanaikaisesti laitoksessa vietiin läpi muutosohjelmaa, jonka osana organisaatio uudistui vaiheittain syksyn 2020 aikana ja vuoden 2021 alusta. Henkilöstöä osallistettiin muutoksen suunnitteluun laajasti alusta asti. Uudistuksen jälkeen laitoksessa on viisi osastoa, jotka koostuvat yksiköistä ja tiimeistä. Muutoksessa tiimipäälliköiden toimivaltuuksia henkilöstöjohtamisessa vahvistettiin ja siten parannettiin lähijohtamisen edellytyksiä.

Henkilöstön ja johtamisen kehittäminen

Henkilöstön kehittämisen keskiössä oli vuonna 2020 kaksi suurta teemaa: laitoksen mittavan THL2021 -muutosohjelman osallistava toteuttaminen sekä korona-tilanteen ohjeiden ja tukipalvelujen tarjoaminen.

Osaava henkilöstö -tavoitteen osalta laitoksen merkittävin kehittämistyö tehtiin henkilöstösuunnittelun ja rekrytoinnin toimintatavan uudistamisessa. Rekrytointien osalta on siirrytty toimintatapaan, jossa uudet resurssit haetaan ensisijaisesti laitoksen sisältä. Toimintatavan tueksi johtoryhmä seuraa kokouksissaan suunniteltuja rekrytointeja ja päälliköt kokoontuvat ns. rekrytointifoorumiin viikoittain. Sisäistä liikkuvuutta ja tehtäväjärjestelyjä suunnitellaan osastojen johtoryhmissä.

Hyvinvoiva työyhteisö -tavoitteen toteuttamisen tärkein keino oli THL2021-uudistuksen osallistava toteuttaminen. Henkilöstön osallisuutta tuettiin sekä organisaatorakenteen suunnittelun monilukuisissa työpajoissa että yhteisten horisontaalisten teemojen työpajoissa ja teemakeskusteluissa. Keskustelut toteutettiin fasilitoitujen Teams-kokosten muodossa. Keskustelutilaisuuksien lisäksi toteutettiin useita eri teemojen tiedonkeruita ja palautekyselyjä. Henkilöstölle järjestettiin myös oman työhyvinvoinnin johtamista tukevia etävalmennuksia ja webinaareja. Henkilöstön aamukahveja ja muutosohjelman infotilaisuuksia toteutettiin säännöllisesti – niissä saattoi esittää kysymyksiä keskustelupalstalla.

Laadukas johtaminen -tavoitetta toteutettiin säännöllisesti järjestettyjen johtamisfoorumien ja muiden johdon yhteisten tilaisuuksien muodossa. THL:n yhteiseen johtamisohjelmaan sisältyivät koko päällikkökunnalle järjestetyt valmennustilaisuudet sekä niiden välityöskentely vertaisryhmissä. Erityisen tärkeää oli laadukkaiden johtamisperiaatteiden toteutus organisaatiomuutostilanteessa. Uusien päälliköiden johtamistyötä tuettiin valmennuksin ja yhteisin ohjeistuksin. Vuoden mittavimmat tehtävät johtamisen kehittämiseksi olivat uuden johtamisjärjestelmän periaatteiden valmistelutyöt sekä uusien

päälliköiden valinta (vuoden aikana valittiin noin 70 uutta päällikköä – tehtävistä 45 oli uusia tiimipäällikön tehtäviä, minkä lisäksi valittiin 5 henkilöä erilaisiin horisontaali-johtamisen tehtäviin.

Työhyvinvoinnin seuranta

Poikkeuksellisesta tilanteesta johtuen THL:ssä ei loppuvuonna toteutettu VMBaro-arviointia, sillä organisaatorakenteeseen oli tulossa huomattavasti muutoksia. Laitoksessa toteutettiin kuitenkin ns. MiniBaro eli lyhyt kysely, jolla kartoitettiin työhyvinvoinnin tilaa ja merkittävimpiä kehittämiskohteita asteikolla 1–5. Kyselyn pohjalta positiivisina asioina nähdään edellisvuosien Baro-tulosten tapaan työn mielekkyys ja hyvä tuki työtovereilta. Myös lähiesimiesten työ töiden organisoinnissa on kohtuullisen hyvällä tasolla (3,5). Kehittämistä on edelleen johdon toiminnassa töiden organisoimiseksi (3,1). Myös luottamus organisaatiomuutoksen tuomiin uusiin mahdollisuuksiin jakaa näkemyksiä (3,3). Huolestuttava asia on vahva kokemus työn määrän ja työkuormituksen liiallisuudesta. Tulos ei ole kuitenkaan ihme vuonna, jolloin ylityötä on tehty poikkeuksellisen paljon koronatehtävissä, sekä organisaatiomuutoksen valmistelu on tuottanut paljon työtä ja tekemistä eri puolilla organisaatiota, erityisesti hallinnossa ja päälliköiden työssä.

Ytimessä osaava henkilöstö ja hyvinvoiva työyhteisö

> Merkittävin kehittämistyö tehtiin henkilöstösuunnittelussa

Henkilöstön kehittämisen keskiössä teemana oli:
THL 2021 -muutosohjelman osallistava toteuttaminen.

Naisia

894

Yhteensä 73 %
henkilöstöstä

Miehiä

331

Yhteensä 27 %
henkilöstöstä

45,9

Henkilöstön
keski-ikä

6,2

Koulutustaso-
indeksi

Henkilöstön
määrä kasvoi

7 %

vuodesta 2019

Henkilöstön osallisuutta
tuettiin yhteisten
horisontaalisten
teemojen työpajoissa ja
teemakeskusteluissa.

Henkilöstömäärä ikäluokittain

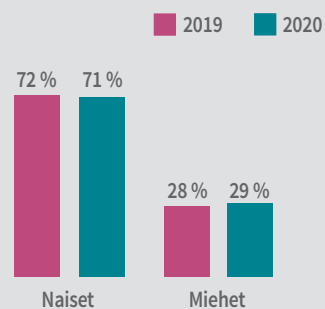
Henkilöstön
työterveyshuoltoon
käytetyt eurot/vuosi

471,6 €/htv

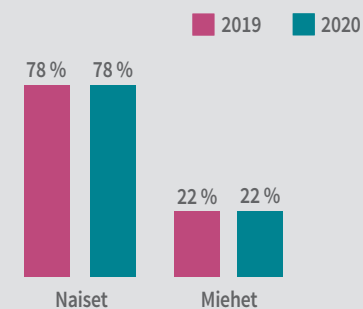
Henkilöstön
sairauspoissaoloihin
käytetyt työpäivät/vuosi

5,7 pv/htv

Vakinaisia työntekijöitä

Määräaikaisia työntekijöitä

Taulukko 15. THL:n henkilöstörakenne 2017–2020

	2017	%-osuus	2018	%-osuus	2019	%-osuus	Muutos-% 2018–2019	2020	%-osuus	Muutos-% 2019–2020
Henkilötyövuodet	934,8		970,8		1 000,1			1 071,8		7 %
Henkilöstömäärä	1 008		1 050		1 150		9,50 %	1 225		7 %
• naiset	736	73 %	760	72 %	845	73 %	11 %	894	73 %	6 %
• miehet	272	27 %	290	28 %	305	27 %	5 %	331	27 %	9 %
Keski-ikä	46,6		46,3		45,9			45,9		
• naiset	46,2		46,2		45,8			45,9		
• miehet	47,6		46,7		46,1			45,9		
Koulutustasoindeksi	6,1		6,2		5,9			6,2		
• naiset	6,1		6,2		5,9			6,1		
• miehet	6,3		6,4		6,1			6,4		
Henkilöstömäärä ikäluokittain										
• 15–24	7	1 %	14	1 %	18	2 %	29 %	16	1 %	-11 %
• 25–34	156	15 %	164	16 %	187	16 %	14 %	196	16 %	5 %
• 35–44	308	31 %	322	31 %	346	30 %	8 %	379	31 %	10 %
• 45–54	277	27 %	280	27 %	321	28 %	15 %	336	27 %	5 %
• 55–64	238	24 %	245	23 %	249	22 %	2 %	266	22 %	7 %
• 65–	22	2 %	25	2 %	29	3 %	16 %	32	3 %	10 %
Vakinaiset	779	77 %	828	79 %	855	74 %	3 %	880	72 %	3 %
• naiset	560	72 %	597	72 %	614	72 %	3 %	626	71 %	2 %
• miehet	219	28 %	231	28 %	241	28 %	4 %	254	29 %	5 %
Määräaikaiset	229	23 %	222	21 %	295	26 %	33 %	345	28 %	17 %
• naiset	176	77 %	163	73 %	231	78 %	42 %	268	78 %	16 %
• miehet	53	23 %	59	27 %	64	22 %	9 %	77	22 %	20 %
Kokoaikaiset	841	83 %	888	85 %	973	85 %	10 %	1 036	85 %	6 %
• naiset	616	73 %	645	73 %	717	74 %	11 %	760	73 %	6 %
• miehet	225	27 %	243	27 %	256	26 %	5 %	276	27 %	8 %
Osa-aikaiset	167	17 %	162	15 %	177	15 %	9 %	189	15 %	7 %
• naiset	120	72 %	115	71 %	128	72 %	11 %	134	71 %	5 %
• miehet	47	28 %	47	29 %	49	28 %	4 %	55	29 %	12 %
Vierailevat tutkijat	411		373		366		-2 %	336		-8 %

7. Tilinpäätösanalyysi

7.1 Rahoitusrakenne

THL:n toiminta rahoitetaan talousarviorahoituksella, yhteistoiminnan ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoilla, maksullisen palvelutoiminnan tuotoilla sekä muiden kirjanpitoyksiköiden (ministeriöiden ja virastojen) THL:n käyttöön osoittamalla määrärahoilla, joihin THL:llä on kirjausoikeus.

THL:n 176,9 miljoonan euron (156,6 M€ vuonna 2019) kokonaisrahoituksesta valtion talousarviorahoituksen osuus kaikki THL:n käyttämät momentit huomioiden (sis. toimintamomentin 33.04.04 siirtyneen erän 15,3 miljoonaa euroa sekä yhteisrahoitteiseen toimintaan liittyvät muiden momenttien käytön) oli 140,5 miljoonaa euroa (117,3 M€ vuonna 2019) eli 79 % (75 % vuonna 2019).

Ulkopuolisesta rahoituksesta yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan osuus oli 31,2 miljoonaa euroa (46,7 M€ vuonna 2019), ja maksullisen palvelutoiminnan tuotot 9,7 miljoonaa euroa (9,9 M€ vuonna 2019). Ulkopuolisen rahoituksen tuotot ovat vähentyneet edellisvuodesta 15,5 miljoonaa euroa (33 %). Maksullisen palvelutoiminnan tuotot olivat edellisvuoden tasolla.

Talousarviorahoituksen voimakkaan kasvun ja ulkopuolisen rahoituksen vähenemisen syitä on käsitelty jäljempänä.

Taulukko 16. Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitus (1 000 €)	2020	%	2019	%	2018	%
Talousarviorahoitus (THL:n toimintamomentti ja siirtynyt erä)	81 617	46	62 406	40	58 534	38
Talousarvion muiden momenttien käyttö (pl.arvonlisäveromomentit)*	54 099	31	37 070	24	41 684	27
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot**	25 053	14	39 547	25	34 418	23
Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset toisilta valtion virastoilta	6 215	4	7 180	5	7 029	5
Maksullisen palvelutoiminnan tuotot	9 673	5	9 866	6	9 869	6
Muut tuotot	285	0	550	0	666	0
Yhteensä***	176 942	100	156 619	100	152 200	100

* Sisältää rokotteiden hankintaan tarkoitettua momentin (45 219 tuhatta euroa)

** Sisältää momentin käytöt (v. 2020: 4 807 tuhatta euroa) ja tekniset oikaisut

*** Laskelma ei sisällä THL:n maksamia siirtomenoja (v. 2020: 38 706 tuhatta euroa)

7.2 Talousarvion toteutuminen

Talousarviorahoituksessa tapahtui merkittäviä muutoksia. Talousarviossa ja lisätalousarvioissa osoitettu toimintamääräraha vuonna 2020 oli yhteensä 74 098 000 euroa, jossa on lisäystä edellisvuoteen nähden 20 015 000 euroa. THL:n käyttöön 2-vuotiselle toimintamenomomentille myönnettiin kolmessa eri lisätalousarviossa COVID-19-pandemian edellyttämien toimenpiteiden kustannuksiin yhteensä 10 595 000 euroa, josta suurimpana yksittäisenä kustannuseränä oli laboratoriokapasiteetin lisääminen ja ylläpito. Lisäksi lisätalousarviossa myönnettiin 6 000 000 euroa laaja-alaiseen tutkimuskonsortioon liittyen koronaviruksen aiheuttaman epidemian tutkimukseen. THL:n lisäksi tutkimuskonsortioon kuuluu useita osapuolia. Lisäksi lisätalousarviossa myönnettiin muun muassa 2 000 000 euroa THL:n toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen ja 196 000 euroa väkivaltaisen radikalisaation ja ekstremismin ehkäisemiseen.

Varsinaisen talousarvion lisäyksestä 1 800 000 euroa osoitettiin tiedonohjaustehtävien (20 htv) siirtoon momentilta 33.01.25. Tiedonohjaustehtävien siirto merkitsi kirjanpidollisen käsittelyn vuoksi sitä, että aiemmin erillismomentilla rahoitetun toiminnan siirtyessä THL:n toimintamenoilla rahoitetuksi ulkopuolisen rahoituksen määrä väheni. Samanlaisesti tiedonohjaustehtäviin kuulunut, ja Kanta-palveluihin liittyvän KELA-yhteistyön, rahoitus siirtyi pois THL:stä. Edellä mainitut muutokset yhdessä vähensivät ulkopuolisen rahoituksen volyymin n. 13–14 miljoonaa euroa. Lisäksi talousarviossa osoitettiin muun muassa ihmiskaupan uhrien asumispalvelun valvonta- ja ohjaustehtäviin 300 000 euroa sekä SERI-keskusten satelliittikeskusten perustamisen arviointiin 300 000 euroa. Talousarviossa oli vähennyksenä huomioitu terveydenhuollon kansallisten laaturekistereiden pilottien jatkamiseen ja laajentamiseen myönnetty 1 200 000 euroa.

THL:n toimintamäärärahoista siirtyi seuraavalle vuodelle 15 298 400,56 euroa, jossa on lisäystä edellisvuodesta 7 779 201,44 euroa. Siirtyvän määrärahan vertailussa edellisvuoteen nähden on huomioitava, että se muodostuu lähes täysin COVID-19-pandemian toimenpiteisiin sekä laaja-alaiseen tutkimuskonsortioon liittyvään tutkimukseen tarkoi-

tetusta lisätalousarviorahoituksesta. Siirtyvästä määrärahasta em. tutkimukseen osoitetun rahoituksen osuus oli 3 393 712,45 euroa.

Alaisen hallinnon osalta valtion mielisairaaloiden maksullinen palvelutoiminta oli 286 000 ylijäämäinen. Mielisairaaloille on myönnetty määräraha tahdosta riippumattomaan hoitoon määrättyjen henkilöiden hoidon kustannuksiin silloin, kun henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa, eikä hoidon kustannuksia voi myöskään voida korvata terveydenhuoltolain 50 §:n perusteella. Vuonna 2020 edellä mainitut kustannukset olivat noin 140 500 euroa. Mielisairaaloiden määrärahasta jäi siirtymättä 10 620 euroa, vuodelle 2021 siirtyi 1 272 379 euroa. Lastensuojeluyksiköiden (valtion koulukodit sekä vankilan perheosasto) maksullinen palvelutoiminta oli 184 000 euroa ylijäämäinen. Määrärahaa, jota ei voinut enää siirtää seuraavalle vuodelle, jäi käyttämättä 454 691 euroa. Vuodelle 2021 määrärahaa siirtyi kokonaisuudessaan 991 000,00 euroa. Vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenoista siirtyi seuraavalle vuodelle 11 716 euroa.

THL:n yhteydessä toimivan ja varsinaisen toimintansa vaiheittain vuonna 2020 aloittaneen sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen Findatan vuoden 2020 talousarviossa myönnetty toimintamääräraha oli 5 200 000 euroa. Vuoden 2020 aikana toimintamäärärahan, joille tuloutettiin maksullisen palvelutoiminnan tuottoja 105 444,60 euroa, nettokäyttö oli 1 676 977,40 euroa.

Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menoihin tarkoitettun arviomäärärahan käyttö oli 5 472 610,09 euroa, joka on 1 100 006,41 euroa edellisvuotta enemmän.

Influenssapandemiarokotteen varausmaksut ovat jatkuneet vuonna 2020. Influenssapandemiarokotteen varausmaksu ja rokotteen kallistuminen tulevat jatkossakin pienentämään siirtyvää määrärahaa. Rokotteiden hankintaan käytettiin 31 451 411,88 euroa, ja siirtyvää määrärahaa jäi 13 665 505,26 euroa. Lisäksi COVID-19-rokotteen hankintaan

varautumista varten myönnettiin määrärahaa 213 100 000 euroa, josta vuoden aikana käytettiin 13 079 413,00 euroa.

Turvakotitoiminnan rahoitukseen (valtionavustuksia turvakoteja pitävälle toimijoille) myönnettiin vuoden 2020 talousarviossa 21 550 000 milj. euroa, joka on 2 000 000 euroa edellisvuotta enemmän. Lisäksi lisätalousarviossa myönnettiin 1 000 000 euroa turvakotitoiminnan kehittämiseen. Turvakotitoiminnan momentilta siirtyi määrärahaa 2 938 240,29 euroa käytettäväksi vuodelle 2021.

Rikosasioiden sovittelun järjestämisestä aiheutuneisiin kustannuksiin palveluntuottajille maksettavaksi oli määrärahaa varattu 6 950 000 euroa. Vuodelle 2021 määrärahaa siirtyi 353 537,63 euroa.

THL:ssä perustettavan Antidopinglaboratorion toimintaan saatiin Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää rahoitusta 700 000 euroa, joka käytettiin täysimääräisesti.

Talousarvion toteutumalaskelman muilta osin ei ole muuta erityistä esitettävää.

Vuonna 2020 käytettiin

31 451 411,88 €

Influenssapandemiarokotteiden hankintaan

Vuonna 2020 käytettiin

13 079 413,00 €

COVID-19-rokotteiden hankintaan

7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Tuotto- ja kululaskelma on laadittu liikekirjanpidon periaatteita noudattaen. Tuotto- ja kululaskelma kuvaa kirjanpitoyksikön tuotto- ja kulurakennetta. Tuotot olivat vuonna 2020 yhteensä 125,4 miljoonaa euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen oli 3,6 miljoonaa euroa (3 %). Kasvu johtui pääosin mielisairaaloiden ja koulukotien maksullisen toiminnan tuottojen sekä muiden toiminnan tuottojen kasvusta.

Toiminnan kulut olivat 271,0 miljoonaa euroa, missä oli kasvua edellisvuodesta 13,1 miljoonaa euroa (5 %). Henkilöstökulut kasvoivat 8,7 miljoonaa euroa (6 %). Henkilöstökulut ovat kasvaneet henkilöstömäärän lisäyksen vuoksi. Ostomenot kasvoivat 5,4 miljoonaa euroa (5,4 %), mihin ovat vaikuttaneet rokotusohjelman laajentuminen. Rokotusohjelman ostomenot ovat kasvaneet 3,2 miljoonaa euroa. Palvelujen ostot vähenivät 7,6 miljoonaa euroa (-14,4 %). Muut kulut kasvoivat 8,4 miljoonaa euroa (83 %). Muiden kulujen kasvun syynä on ollut COVID-19-rokotteen hankintaan varautuminen 13,1 miljoonalla eurolla.

7.4 Tase

THL:n kirjanpitoyksikön taseen loppusumma oli 43,1 miljoonaa euroa, jossa laskua edellisvuodesta oli 1,8 miljoonaa euroa. Suurimmat muutokset liittyivät kone- ja laitehankintojen kasvuun sekä erityisesti myyntisaamisten pienenemiseen.

8. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) johto vastaa THL-kirjanpitoyksikön sisäisen valvonnan järjestämisestä, asianmukaisuudesta ja riittävydestä talousarvioasetuksen 69 §:n mukaisesti. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on antaa kohtuullinen varmuus laitoksen toiminnan ja talouden lainmukaisuudesta, talousarvion noudattamisesta, toiminnan tuloksellisuudesta sekä taloutta ja tuloksellisuutta koskevien oikeiden ja riittävien tietojen tuottamisesta.

Laitoksen sisäisen valvonnan tilaa on arvioitu soveltaen COSO ERM -viitekehukseen perustuvaa Valtiovarain controller -toiminnon suosittamaa sisäisen valvonnan arviointikehikkoa. Arviointi perustuu mm. sisäisen tarkastuksen raportteihin ja riskienarviointien tuloksiin. Alaisen hallinnon arvioinnissa hyödynnettiin edellä mainitun arviointikehikon lisäksi mm. laadunhallinnan työkaluja, itsearviointeja ja riskinarviointeja.

Maaliskuussa 2020 käynnistettiin THL:n muutosohjelma ”THL2021”, jonka yksi tarkoituksista oli vuonna 2019 päivitetyn strategian toimeenpaneminen. THL:n johtoryhmässä oli todettu, että uudistuminen edellyttää organisaatorakenteen päivittämistä, henkilöstön osaamisen näkyväksi tekemistä sekä työn tukirakenteiden ja järjestelmien muokkamista palvelemaan tavoitteita. Työhön osallistettiin vahvasti koko laitoksen henkilöstö. Vuoden 2019 lausumassa todettujen muiden kehittämiskohteiden osalta on tehty seuraavia toimenpiteitä. Käynnistettiin ”Tietoturva ja -suoja kuntoon -ohjelma”, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietoturva ja -suojaosaamista laitoksessa sekä parantaa olemassa olevia toimintatapoja. Vuonna 2019 käyttöön otettuun taloussuunnittelun tietojärjestelmään lisättiin henkilöstösuunnittelun osio. Henkilöstösuunnittelua on viety strategisempaan suuntaan mm. käsittelemällä rekryointitarpeiden tilanteen laitoksen johtoryhmän kokouksissa.

Raportoinnin osalta vuonna 2020 otettiin käyttöön osavuosikatsaukset. Sisäisten palveluiden kartoitustyön tuloksia käytettiin laitoksen rakenteen uudistamisessa. Sisäisten palveluiden kehittäminen vaatii kuitenkin jatkotoimia. Projektitoiminnan rakenteisen tiedon koostaminen voidaan aloittaa vasta 2021. Riskienarvioinnin perusteella kehitettävää on mm. talouden tasapainottamisessa, henkilöstöresurssien hallinnassa, tietoturvaan ja -suojaan sekä tiedonhallintaan liittyvissä asioissa.

Niuvanniemen sairaala on päivittänyt riskienhallintasuunnitelman ja sisäisen valvonnan ohjeen vuonna 2020. Sairaalassa tehtiin vuosittainen SHQS-laaduntunnustusauditointi, jonka mukaan organisaation laatujärjestelmä täyttää edelleen SHQS -edellytykset. Vanhan Vaasan sairaalassa kehitettiin kuluneen vuoden aikana tietohallintaa vastaamaan tiedonhallintalain vaatimuksia. Riskejä sairaalassa arvioidaan nykyisin hyvin kattavasti. Valtion koulukodeissa on käytössä sähköinen laatujärjestelmä Kartta, jossa johdon toimesta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti mm. riskejä, poikkeamia, kriittisiä tilanteita, palautteita ja aloitteita. Koko Valtion koulukotien tasolle tavoitellaan ISO9001:2015 laatusertifikaattia sekä ISO45001:2018 turvallisuusjohtamisen sertifikaattia, vuoden 2020 aikana on edistetty laatu- ja riskienhallinnan johtamista, mutta sertifikaattia ei ole haettu. Limingan koulutuskeskuksella on em. sertifikaatit. Vuoden 2020 aikana eduskunnan oikeusasiamies on antanut lausumassaan moitteita kahdelle eri koulukotiyksikölle mm. siitä, että liikkumista on rajoitettu toimivaltuuksia ylittäen. Toimintakäytänteitä on käyty läpi ja niitä on tarkasteltu kriittisesti. Rajoittamistoimenpiteistä on hankittu laaja koulutus, jonka jokainen työntekijä tenttii. Näillä keinoilla on lisätty osaamista ja vähennetty riskejä väärin lain tulkintoihin. Turvallisuus ja työhyvinvointi ovat olleet vakavien vaaratilanteiden vuoksi vahvasti esillä kaikessa toiminnan suunnittelussa vuoden 2020 aikana.

Vankiterveydenhuollon toiminnan lainmukaisuutta ja laatua varmistetaan viranomaisvalvonnan lisäksi omavalvonnalla. Koronasta johtuen valvontakäynnit ja laadunhallintatyöhön kuuluvat itsearviointit (SHQS) jouduttiin siirtämään vuodelta 2020. Potilasturvallisuutta on tehostettu ottamalla käyttöön uusi vaaratahtumailmoitusten käsittelyohjelma (Laatuportti). Laatupoikkeamien ilmoittaminen aloitettiin vuoden 2020 loppupuolella. Kaikissa Vankiterveydenhuollon yksikön toimipisteissä tehtiin riskienarvioinnit vuonna 2020. Riskienarvioinneissa arvioitiin potilasturvallisuus, henkilöturvallisuus, palo- ja kemikaaliturvallisuus, rikos- ja toimitilaturvallisuus, työsuojelu, tietoturvallisuus, tuotanto- ja toimintaturvallisuus sekä ympäristöturvallisuus.

THL:ssä vuoden 2021 sisäisen valvonnan ensisijaiset kehittämiskohteet ovat seuraavat:

- Käynnistämme ICT-2025 -ohjelmakokonaisuuden (tiedonhallinnan ratkaisujen peruskorjaus) priorisoiden mm. THL:n toimintakulttuurin uudistumista ja jatkuvan parantamisen periaatetta.
- Teemme toiminnan ja talouden tasapainottamissuunnitelman, jota lähdemme toteuttamaan.
- Toimimme strategisen henkilöstösuunnittelun toimintamallin mukaisesti ja kehitämme sitä ja sen mukaista toimintaa.
- Johdamme toimintaamme uuden yhteisen johtamisjärjestelmämme mukaisesti ja jatkuvan parantamisen periaatteella (johtamisjärjestelmä päivittyä)
 - Uudistamme toiminnan suunnittelun, seurannan ja arvioinnin prosessin siten, että resurssit ja toiminta kytkeytyvät aiempaa paremmin toisiinsa ja mahdollistavat tiedolla johtamisen.
 - Vahvistamme yhtenäisemmän, arvojemme mukaisen toimintakulttuurin kehittymistä ja uudistumista THL2021-muutosohjelman pohjalta laaditun suunnitelman mukaisesti (esim. hallinnolliset käytänteet, osastojen ja joryn määrittelemät tavoitteet, VM-baro)
 - Muotoilemme ja kuvaamme laitoksen sisäiset palvelut yhtenäiseksi palvelukokonaisuudeksi.
- Keräämme kaiken laitoksen projektitoiminnan rakenteellisen tiedon yhdeksi kokonaisuudeksi.

Niuvanniemen sairaalassa vuonna 2020 tehdyssä laaduntunnustuksen uusinta-auditoinnissa (SHQS-kriteereihin perustuen) annettiin kehittämissuosituksia, joita arvioidaan laajennetussa johtoryhmässä vuoden 2021 aikana. Vanhan Vaasan sairaalassa kehittämiskohdeena on prosessien kuvaaminen nykyistä yksinkertaisemmalla tasolla tiedonkulun ja sisäisen viestinnän parantamiseksi. Valtion koulukodeissa tehdään vuoden 2021 aikana sisäiset auditoinnit jokaiseen yksikköön turvallisuusasioiden osalta. Vankiterveydenhuollossa on Lifecare-potilastietojärjestelmän käyttöönotto jouduttu siirtämään maaliskuun 2021 loppuun. Johtokunnan päätöksen mukaisesti Vankiterveydenhuolto valmistele vuoden 2021 aikana päivitetyn strategiansa.

THL-kirjanpitoyksikön johto on arvioinut, että sisäinen valvonta täyttää sille valtion talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet. Arvion perusteella sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt ovat pääosin osin riittäviä, eivätkä ne sisällä olennaisia puutteita ja täyttävät niille asetetut tavoitteet.

9. Arviointien tulokset

Vuonna 2020 Terveyden ja hyvinvoinnin laitokseen ei kohdistunut koko toiminnan kattavia arviointeja. FINAS (Finnish Accreditation Service) teki THL:n akkreditoitujen laboratorioiden toiminnan uudelleenarvioinnin, jonka perusteella laitoksen akkreditoitu toiminta täyttää uudistuneen standardin ISO/IEC 17025:2017 vaatimukset. THL:n oikeuslääkintäyksikön sertifiointi standardin ISO 9001:2015 mukaisesti laajentui ja kattaa nyt kaikkien toimipaikkojen (Helsinki, Tampere, Turku, Kuopio, Oulu) seuraavat toiminnot: oikeuslääketieteellinen kuolemansyyn selvittäminen ja oikeuslääketieteelliset ruumiinavaukset, kuolemansyyn selvittämisen ohjaus ja valvonta, oikeushammaslääketieteelliset ikäarviotutkimukset, oikeushammaslääketieteellinen vainajien tunnistaminen ja oikeuslääketieteellisten histologisten ruumiinavausnäytteiden valmistaminen. Kummassakaan ulkoisessa arvioinnissa ei todettu merkittäviä poikkeamia. THL:n akkreditoituissa ja sertifioiduissa laboratorioissa tehtiin THL:n laboratorioiden toimintakäsikirjan mukaisesti myös sisäisiä arviointeja, joiden pohjalta toimintaa kehitetään. Edellä kuvattujen arviointien lisäksi THL:n toimintaan kohdistui erillisiä ulkoisia tarkastuksia mm. Valtion talouden tarkastusviraston (VTV) toimesta.

10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot vuonna 2020

Vuonna 2020 THL:n sosiaalisen median näkyvyys on ollut hyvin laajaa, mikä on osittain johtanut henkilökohtaisiin uhkailutilanteisiin ja yhdestä tilanteesta tehtiin rikosilmoitus. Poliisin mukaan asiassa ei ollut syytä epäillä rikosta ja tutkinta päätettiin. Myös kohdistetuista Emotet-haittaohjelmahyökkäyksistä on tehty rikosilmoitus. Tutkinta on vielä kesken.

Tietosuoja-asetuksen mukaiset tietoturvaloukkaukset vuonna 2020

Vuonna 2020 THL:ssä tuli ilmi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia tietoturvaloukkauksia 5 kappaletta ja 1 loukkausepäily. Näistä loukkauksista tehtiin ilmoitus Tietosuojavaltuutetulle 3 tapauksessa. Rekisteröidyille ei tehty ilmoitusta yhdessäkään tapauksessa, koska THL:ssä arvioitiin ettei ilmoituskynnykset ilmoitusten tekemiseksi rekisteröidyille ylittyneet.

Tietoturvapoikkeamat vuonna 2020

THL:llä on käytössä kolmeportainen tietoturvapoikkeamaluokittelu. Lievillä poikkeamilla tarkoitetaan tilanteita, joista ei ole tullut THL:lle suoria haittoja. Vakavilla poikkeamilla tarkoitetaan tilanteita, joissa THL:n toiminnan jatkuvuus on ollut uhattuna rajatulla alueella tai THL:n yksittäisissä työasemissa on ollut haittaohjelmatarunta. Kriittisillä poikkeamilla tarkoitetaan tilanteita, joissa on ollut merkittävää ja laajaa haittaa yleistä etua kohtaan tai THL:n jatkuvuus ja lakisääteisten tehtävien hoitaminen on estynyt, esimerkiksi henkilötietoa on vuotanut laajasti oikeudettomille tai haittaohjelma on levinnyt uhaten THL:n toiminnan jatkuvuutta.

Taulukko 17. Raportoidun THL:n poikkeamat

Lievät	27	Lieviä poikkeamia on ollut esimerkiksi: vääriin sähköposteihin lähetettyjä sisäisiä viestejäauki jääneitä työasemiaturvasähköpostia ei ole käytetty.
Vakavat	6	Vakavia poikkeamia on ollut esimerkiksi: Emotet-haittaohjelmataruntojaYksi Microsoft-tukipuheluhuijaus, joka eteni, muttei edennyt vahinkoonsalasanoja Teams-keskusteluissa.
Kriittiset	0	

THL:ään kohdistuneiden roskapostien ja muiden huijausyritysten määrä on noussut merkittävästi vuodesta 2020. Pääsääntöisesti roskaposteista ei onneksi ole aiheutunut jatkuvuuteen liittyvää haittaa, vaikka riskit ovat nousseet. Edelliseen vuoteen verrattuna tietoturva-poikkeamien määrä on ollut samalla tasolla.

Vuonna 2020 THL käynnisti tietoturva ja -suojan kunto-ohjelman, jolla varmistetaan tietosuoja-asetuksen ja tiedonhallintalain vaatimuksia tietojen käsittelylle. Lisäksi THL toteutti vuonna 2020 pilottina Digitaalisen turvallisuuden koulutusmalliin liittyviä koulutuksia.

10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Vuonna 2019 toteutettujen valtionavustuspäätösten ja niihin sisältyvien ehtojen noudattamista koskevien tarkastusten perusteella vuonna 2020 tehtiin viisi takaisinperintäpäätöstä. Takaisinperittävä määrä oli yhteensä 2 914,13 euroa. Vuoden 2020 tarkastusten perusteella ei ole tehty takaisinperintää koskevia päätöksiä.

TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

Taulukko 18. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2020	Vertailu Tilinpäätös -Talousarvio	Toteuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	669 851,87	861 247	861 246,88	0,00	100
11.04.01. Arvonlisävero	669 851,87	861 247	861 246,88	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	1 150 187,53	838 338	738 337,89	-100 000,00	88
12.33.03. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulot		100 000	0,00	-100 000,00	0
12.33.98. Valtionapujen palautukset	4 618,00	2 855	2 854,98	0,00	100
12.33.98.5. Muut valtionavut ja valtion osuudet	4 618,00	2 855	2 854,98	0,00	100
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	748 770,08	450 947	450 947,08	0,00	100
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	396 799,45	284 536	284 535,83	0,00	100
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	10 203,45				
13.03.01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	10 203,45				
Tuloarviotilit yhteensä	1 830 242,85	1 699 585	1 599 584,77	-100 000,00	94

Taulukko 19. THL:n talousarvion toteutumalaskelma

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2020	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2020	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2020	Käyttö vuonna 2020 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
24. Ulkoministeriön hallinnonala	302 000,00	200 000		200 000,00	200 000,00	0,00	296 091,77	496 091,77	50 290,10	445 801,67
24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (S3)	302 000,00	200 000		200 000,00	200 000,00	0,00	296 091,77	496 091,77	50 290,10	445 801,67
25. Oikeusministeriön hallinnonala	676 429,15	751 000	694 163,27		694 163,27	56 836,73	0,00	0,00	0,00	0,00
Avustukset (K)	676 429,15	751 000	694 163,27		694 163,27	56 836,73				
25.01.50.2. Avustukset rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille (EK) (enintään)	676 429,15	725 000	694 163,27		694 163,27	30 836,73				
25.01.50.3. Muut avustukset (EK) (enintään)		26 000				26 000,00				
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	56 611,46	43 957	26 581,00		26 581,00	17 376,00	0,00	0,00	0,00	0,00
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	10 925,46									
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (A)	45 686,00	43 957	26 581,00		26 581,00	17 376,00				
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	667 738,14	859 608	859 608,49		859 608,49	0,00	0,00	500 000,00	500 000,00	0,00
29.01.29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	63 454,78	99 608	99 608,49		99 608,49	0,00				
Rahapeli-toiminnan tuotot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (A)	604 283,36	260 000	260 000,00		260 000,00	0,00				
29.90.50.04. Liikunnan ja urheilun eettiseen toimintaan (KPY)		200 000	200 000,00		200 000,00	0,00				
29.90.50.04.1. Antidoping-toimintaan ja SUEK:in toimintaan (KPY)		200 000	200 000,00		200 000,00	0,00				
29.90.50.05. Kansainväliseen yhteistyöhön (KPY)	205 000,00		0,00		0,00	0,00				
29.90.50.05.1. Jakamaton (KPY)	205 000,00		0,00		0,00	0,00				
29.90.50.10. Liikuntatieteeseen ja tutkimuksiin (KPY)	399 283,36	60 000	60 000,00		60 000,00	0,00				
29.90.50.10.1. Liikuntatieteellisiin tutkimusprojekteihin (KPY)	156 401,98									
29.90.50.10.3. Liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen (KPY)	242 881,38	60 000	60 000,00		60 000,00	0,00				
29.90.56. Liikunnan ja huippu-urheilun edistäminen (S3)		500 000	500 000,00		500 000,00	0,00		500 000,00	500 000,00	0,00
29.90.56.5. Antidopinglaboratoriotointa (EK) (enintään)		500 000	500 000,00		500 000,00	0,00		500 000,00	500 000,00	0,00

Taulukko 19. jatkuu seuraavalla sivulla >>

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2020	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2020	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2020	Käyttö vuonna 2020 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	42 127,51	27 570	27 570,47		27 570,47	0,00	0,00	27 570,47	27 570,47	0,00
32.01.29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	1 129,72									
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (S2)	40 997,79	27 570	27 570,47		27 570,47	0,00		27 570,47	27 570,47	0,00
32.30.51.07. Palkkatuettu työ, valtionhallinto (KPY)	40 997,79	27 570	27 570,47		27 570,47	0,00		27 570,47	27 570,47	0,00
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	166 085 208,65	412 758 912	163 816 656,09	246 473 038,90	410 289 694,99	2 469 217,23	34 548 925,82	421 759 925,82	172 981 576,47	247 872 710,49
33.01.04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (S2)	815 356,88	1 283 000	10 620,87	1 272 379,13	1 283 000,00	0,00	1 047 000,00	2 330 000,00	1 057 620,87	1 272 379,13
33.01.05. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (S2)	601 000,00	991 000	-454 691,78	991 000,00	536 308,22	454 691,78	601 000,00	1 592 000,00	146 308,22	991 000,00
33.01.06. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (S2)	19 105 000,00	20 291 000	20 279 283,46	11 716,54	20 291 000,00	0,00	433 794,65	20 724 794,65	20 713 078,11	11 716,54
33.01.25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiastietojärjestelmät (S3)	6 476 000,00	4 000 000	3 062 158,71	937 841,29	4 000 000,00	0,00	381 252,93	4 381 252,93	3 443 411,64	937 841,29
33.01.25.02. COVID-19 tartuntojen jäljityssovellus		4 000 000	3 062 158,71	937 841,29	4 000 000,00	0,00		4 000 000,00	3 062 158,71	937 841,29
33.01.29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	12 338 544,05	13 603 158	13 603 157,66		13 603 157,66	0,00				
33.02.08. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomaisen toimintamenot (S2)	2 500 000,00	5 200 000	0,00	5 200 000,00	5 200 000,00	0,00	1 994 412,06	7 194 412,06	1 676 977,40	5 200 000,00
33.02.20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (A)	4 372 603,68	5 400 000	5 472 610,09		5 472 610,09	-72 610,09				
33.02.20.01. Kuolemansyyn selvittämisen menot (KPY)	4 372 603,68	5 400 000	5 472 610,09		5 472 610,09	-72 610,09				
33.03.04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (S2)	54 083 000,00	74 098 000	58 799 599,44	15 298 400,56	74 098 000,00	0,00	7 519 199,12	81 617 199,12	66 318 798,56	15 298 400,56
33.03.04.01. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot		68 098 000	56 193 311,89	11 904 688,11	68 098 000,00	0,00		68 098 000,00	56 193 311,89	11 904 688,11
33.03.04.02. Koronaviruksen tutkimus (EK) (enintään)		6 000 000	2 606 287,55	3 393 712,45	6 000 000,00	0,00		6 000 000,00	2 606 287,55	3 393 712,45
33.03.63. Eräät erityishankkeet (S3)	3 000 000,00	4 700 000	1 379 288,78	3 320 711,22	4 700 000,00	0,00	900 600,99	5 600 600,99	2 279 889,77	3 320 711,22
33.20.50. Valtionosuus työttömyysetuuskien ansioturvasta javuorottelukorvauksesta (A)		1 747	1 746,56		1 746,56	0,00				
33.20.50.01. Palkkatuettu työ, valtionhallinto		1 747	1 746,56		1 746,56	0,00				

Taulukko 19. jatkuu seuraavalla sivulla >>

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2020	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö 2020	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2020	Käyttö vuonna 2020 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
33.20.52. Valtionosuus työttömyysetuuskien perusturvasta (A)	11 935,01	12 084	12 083,80		12 083,80	0,00					
33.20.52.01. Palkkatuettu työ, valtionhallinto	11 935,01	12 084	12 083,80		12 083,80	0,00					
33.50.30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (A)	681 623,31	1 050 000	683 298,20		683 298,20	366 701,80					
33.60.31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittäminen (S3)	230 000,00	480 000	328 878,21	151 121,79	480 000,00	0,00	146 743,65	626 743,65	328 878,21	297 865,44	
33.60.31.02. Lastenasiantalon koordinoitiin		480 000	328 878,21	151 121,79	480 000,00	0,00		480 000,00	328 878,21	151 121,79	
33.60.31.04. Lastenasiantalon koordinoitiin	230 000,00		0,00		0,00	0,00	146 743,65	146 743,65	0,00	146 743,65	
33.60.34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista, potilassiirroista ja lääketieteellisistä asiantuntijalausunnoista (A)	3 102 145,72	5 480 924	3 760 490,46		3 760 490,46	1 720 433,74					
33.60.34.01. Mielenterveyslain mukaiset korvaukset (KPY)	3 102 145,72	5 435 000	3 714 566,26		3 714 566,26	1 720 433,74					
33.60.34.04. Lääketieteellisten asiantuntijalausuntojen ja pitkäaikaisvankien riksiarvioiden antamisen menot		45 924	45 924,20		45 924,20	0,00					
33.60.52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (S2)	19 550 000,00	22 550 000	19 611 759,71	2 938 240,29	22 550 000,00	0,00	2 131 358,42	24 681 358,42	21 743 118,13	2 938 240,29	
33.60.64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (S3)	7 100 000,00	6 950 000	6 547 827,76	402 172,24	6 950 000,00	0,00	406 421,08	7 356 421,08	6 954 248,84	402 172,24	
33.60.64.01. Rikosasioiden sovittelu (KPY)	7 030 000,00	6 880 000	6 526 462,37	353 537,63	6 880 000,00	0,00	390 394,75	7 270 394,75	6 916 857,12	353 537,63	
33.60.64.02. Sovittelutoiminnan kehittämisen ja järjestämisen toimintamenot (EK) (enintään)	70 000,00	70 000	21 365,39	48 634,61	70 000,00	0,00	16 026,33	86 026,33	37 391,72	48 634,61	
33.70.20. Rokotteiden hankinta (S3)	28 990 000,00	243 740 000	29 677 659,73	214 062 340,27	243 740 000,00	0,00	15 541 492,17	259 281 492,17	45 219 151,90	214 062 340,27	
33.70.20.01. Rokotteiden hankinta	28 590 000,00	30 040 000	16 374 494,74	13 665 505,26	30 040 000,00	0,00	15 076 917,14	45 116 917,14	31 451 411,88	13 665 505,26	
33.70.20.02. Riskialueiden väestön TBE rokotukset (EK) (enintään)	400 000,00	600 000	223 751,99	376 248,01	600 000,00	0,00	464 575,03	1 064 575,03	688 327,02	376 248,01	
33.70.20.03. COVID-19 rokotteen hankintaan varautuminen		213 100 000	13 079 413,00	200 020 587,00	213 100 000,00	0,00		213 100 000,00	13 079 413,00	200 020 587,00	
33.70.50. Terveyden edistäminen (S3)	2 200 000,00	2 000 000	112 884,43	1 887 115,57	2 000 000,00	0,00	3 445 650,75	5 445 650,75	2 172 094,82	3 140 043,51	
33.70.52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (S2)	928 000,00	928 000	928 000,00		928 000,00	0,00		928 000,00	928 000,00	0,00	
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	220,32						0,00	0,00	0,00	0,00	
35.01.29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	220,32										
Määrärahatilitt yhteensä	167 830 335,23	414 641 048	165 424 579,32	246 673 038,90	412 097 618,22	2 543 429,96	34 845 017,59	422 783 588,06	173 559 437,04	248 318 512,16	

TUOTTO- JA KULULASKELMA

Taulukko 20. THL:n tuotto- ja kululaskelma

			1.1.2020-31.12.2020		1.1.2019-31.12.2019	
TOIMINNAN TUOTOT						
	Maksullisen toiminnan tuotot		94 534 884,74		92 147 555,33	
	Vuokrat ja käyttökorvaukset		450 771,61		567 297,77	
	Muut toiminnan tuotot		<u>30 375 394,23</u>	125 361 050,58	<u>28 999 214,17</u>	121 714 067,27
TOIMINNAN KULUT						
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
		Ostot tilikauden aikana	42 060 346,52		36 742 085,36	
		Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-230 382,20		1 373 809,19	
	Henkilöstökulut		149 879 027,32		141 147 286,99	
	Vuokrat		14 885 829,39		15 107 415,75	
	Palvelujen ostot		45 285 029,65		52 893 007,12	
	Muut kulut		18 520 809,80		10 088 952,54	
	Valmisteverastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		13 254,00		-7 398,40	
	Poistot		<u>613 201,13</u>	<u>-271 027 115,61</u>	<u>575 094,45</u>	<u>-257 920 253,00</u>
JÄÄMÄ I				-145 666 065,03		-136 206 185,73
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT						
	Rahoitustuotot		10 082,77		12 457,90	
	Rahoituskulut		<u>-6 195,48</u>	3 887,29	<u>-6 454,03</u>	6 003,87
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT						
	Satunnaiset tuotot		3 674,04		18 399,41	
	Satunnaiset kulut		<u>-13 339,68</u>	<u>-9 665,64</u>	<u>-1 965,42</u>	<u>16 433,99</u>
JÄÄMÄ II				-145 671 843,38		-136 183 747,87

Taulukko 20. jatkuu seuraavalla sivulla >>

		1.1.2020-31.12.2020		1.1.2019-31.12.2019		
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT						
	Tuotot	Siirtotalouden tuotot paikallishallinnolta	3 650,00		1 031 646,00	
		Siirtotalouden tuotot sosiaaliturvarahastoilta	7 426,32		9 707,76	
		Siirtotalouden tuotot elinkeinoelämältä	7 702,20		13 648,40	
		Siirtotalouden tuotot kotitalouksilta	93,80		0,00	
		Siirtotalouden tuotot valtionhallinnolta	0,00		3 400,00	
		Muut siirtotalouden tuotot	0,00	18 872,32	1 800,00	1 060 202,16
	Kulut	Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle	10 802 591,10		10 808 773,10	
		Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	1 098 029,25		1 427 108,08	
		Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille	25 973 439,57		25 436 731,05	
		Siirtotalouden kulut kotitalouksille	438 322,97		453 670,17	
		Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	12 851,28		0,00	
		Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle	189 419,00	-38 514 653,17	207 484,76	-38 333 767,16
JÄÄMÄ III			-184 167 624,23		-173 457 312,87	
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA						
	Verot ja veronluonteiset maksut		-655,78		0,00	
	Perityt arvonnäisäverot		861 246,88		669 851,87	
	Suoritetut arvonnäisäverot		-13 777 289,74	-12 916 698,64	-12 455 209,74	
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ			-197 084 322,87		-185 242 670,74	

TASE

Taulukko 21. Tase vastaavaa

		31.12.2020		31.12.2019		
VASTAAVAA	KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET					
	AINEETTOMAT HYÖDYKKEET					
		Aineettomat oikeudet	5 826,67		10 008,79	
		Liikearvo	<u>113 250,00</u>	119 076,67	<u>151 000,00</u>	161 008,79
	AINEELLISET HYÖDYKKEET					
		Rakennelmat	48 596,08		54 349,60	
		Koneet ja laitteet	4 253 493,10		2 875 713,30	
		Kalusteet	299 397,27		101 107,28	
		Muut aineelliset hyödykkeet	59 978,01		59 978,01	
		Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>0,00</u>	4 661 464,46	<u>54 560,00</u>	3 145 708,19
	KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET					
		Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>1 231,20</u>	<u>1 231,20</u>	<u>1 231,20</u>	<u>1 231,20</u>
	KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ			4 781 772,33		3 307 948,18
	VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS					
	VAIHTO-OMAISUUS					
		Aineet ja tarvikkeet	62 375,52		55 754,44	
		Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>17 966 280,74</u>	18 028 656,26	<u>17 755 773,62</u>	17 811 528,06
	LYHYTAIKAISET SAAMISET					
		Myyntisaamiset	14 107 478,31		17 835 609,50	
		Siirtosaamiset	156 276,69		54 101,64	
		Muut lyhytaikaiset saamiset	5 977 247,25		5 820 359,09	
		Ennakkomaksut	<u>9 891,70</u>	20 250 893,95	<u>56 081,73</u>	23 766 151,96

Taulukko 21. jatkuu seuraavalla sivulla >>

		31.12.2020		31.12.2019	
VASTAAVAA	RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT	Kassatilit	7 954,18		6 552,10
		Kirjanpitoyksikön tulotilit	0,00		50,00
		Kirjanpitoyksikön menotilit	-503,51		0,00
		Muut pankkitilit	334,95		1 572,90
		Muut rahat ja pankkisaamiset	3 333,27		3 333,27
		Sisäisen rahaliikkeen tilit	<u>10 271,00</u>	<u>21 389,89</u>	<u>0,00</u>
	VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS YHTEENSÄ			38 300 940,10	
VASTAAVAA YHTEENSÄ			<u>43 082 712,43</u>		<u>44 897 136,47</u>

Taulukko 22. Tase vastattavaa

		31.12.2020		31.12.2019		
VASTATTAVAA	OMA PÄÄOMA					
	VALTION PÄÄOMA					
		Valtion pääoma 1.1.1998	5 600 498,85		5 600 498,85	
		Edellisten tilikausien pääoman muutos	-9 240 648,84		-9 465 249,17	
		Pääoman siirrot	191 454 687,59		185 467 271,07	
		Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-197 084 322,87</u>	<u>-9 269 785,27</u>	<u>-185 242 670,74</u>	<u>-3 640 149,99</u>
		OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		-9 269 281,76		-3 640 149,99
	RAHASTOJEN PÄÄOMAT					
		Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	<u>3 333,27</u>	3 333,27	<u>3 333,27</u>	3 333,27
	VIERAS PÄÄOMA					
	LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA					
		Saadut ennakot	13 011 732,50		9 132 367,95	
		Ostovelat	10 805 817,06		8 349 703,12	
		Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	3 108 503,38		2 937 792,51	
		Edelleen tilitettävät erät	495 854,18		3 046 465,55	
	Siirtovelat	24 460 529,55		23 212 425,74		
	Muut lyhytaikaiset velat	<u>466 727,76</u>	<u>52 349 164,43</u>	<u>1 855 198,32</u>	<u>48 533 953,19</u>	
	VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		52 349 164,43		48 533 953,19	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ			<u>43 082 712,43</u>		<u>44 897 136,47</u>	

LIITETIEDOT

LIITE 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET JA VERTAILTAVUUS

Ulkomaanrahan määräiset velat samoin kuin ulkomaanrahan määräiset saamiset ja muut sitoumukset on niiden vähäisyyden perusteella muunnettu maksuperusteisesti Suomen rahaksi Euroopan keskuspankin kurssin mukaan.

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS KIRJANPITOYKSIKKÖNÄ

Yhteistoiminnan kustannusten korvausten ja yhteisrahoitteisen toiminnan rahoitusosuuksien tilien numerointi ja sijainti tilikarttahierarkiassa muuttuivat vuoden 2020 alussa. Tilien kertymät raportoidaan tuotto- ja kululaskelmassa tilikarttahierarkian mukaisesti laskelman rivillä *Palvelujen ostot*. Aiemmin nämä erät on esitetty omalla rivillään *Sisäiset kulut*. Tuotto- ja kululaskelmassa esitetyt vuoden 2019 tiedot on muutettu vastaamaan vuoden 2020 käytäntöä.

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Vuoden 2020 tiedot ovat pääosin vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna. Vuoden aikana eri lisätalousarvioissa myönnettiin THL:n toimintamomentille COVID-19-pandemiasta aiheutuvien toimenpiteiden kustannuksiin yhteensä 10 595 000 euroa sekä laaja-alaiseen tutkimuskonsortioon liittyen koronaviruksen aiheuttaman epidemian tutkimukseen 6 000 000 euroa.

VALTION MIELISAIRAALAT

Vuoden 2020 tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna.

VALTION KOULUKODIT (THL:N ALAISET LASTENSUOJELUYKSIKÖT)

Vuoden 2020 tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna.

VANKITERVEYDENHUOLTO (THL:N ALAINEN VANKITERVEYDENHUOLLON YKSIKKÖ)

Vuoden 2020 tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna.

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN TIETOLUPAVIRANOMAINEN (FINDATA)

THL:n yhteydessä toimii tietolupaviranomaisen tehtävien puolesta itsenäinen sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomainen Findata, jonka toiminta käynnistyi vaiheittain vuoden 2020 aikana. Findatan toiminta rahoitetaan tarkoitukseen myönnetyllä toimintamenomäärärahalla.

LIITE 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2020 määrärahojen		Tilinpäätös 2020	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2020	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2020	Käyttö vuonna 2020 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.01.04.	Bruttomenot	62 446 061,71	63 576 000	62 531 836,90		63 804 216,03				63 578 836,90	
Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	61 630 704,83	62 293 000	62 521 216,03		62 521 216,03				62 521 216,03	
	Nettomenot	815 356,88	1 283 000	10 620,87	1 272 379,13	1 283 000,00	0,00	1 047 000,00	2 330 000,00	1 057 620,87	1 272 379,13
33.01.05.	Bruttomenot	23 195 910,64	23 664 000	23 693 369,32		24 684 369,32				24 294 979,53	
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	22 594 910,64	22 673 000	24 148 061,10		24 148 061,10				24 148 671,31	
	Nettomenot	601 000,00	991 000	-454 691,78	991 000,00	536 308,22	454 691,78	601 000,00	1 592 000,00	146 308,22	991 000,00
33.01.06.	Bruttomenot	19 244 452,13	20 509 000	20 586 208,52		20 597 925,06				21 020 003,17	
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	139 452,13	218 000	306 925,06		306 925,06				306 925,06	
	Nettomenot	19 105 000,00	20 291 000	20 279 283,46	11 716,54	20 291 000,00	0,00	433 794,65	20 724 794,65	20 713 078,11	11 716,54
33.02.08.	Bruttomenot	2 500 000,00	5 250 000			5 200 000,00				1 782 422,00	
Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomaisen toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	0,00	50 000							105 444,60	
	Nettomenot	2 500 000,00	5 200 000	0,00	5 200 000,00	5 200 000,00	0,00	1 994 412,06	7 194 412,06	1 676 977,40	5 200 000,00
33.03.04.	Bruttomenot	90 761 090,40	105 496 000	95 567 171,59		110 865 572,15				103 097 582,03	
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	36 678 090,40	31 398 000	36 767 572,15		36 767 572,15				36 778 783,47	
	Nettomenot	54 083 000,00	74 098 000	58 799 599,44	15 298 400,56	74 098 000,00	0,00	7 519 199,12	81 617 199,12	66 318 798,56	15 298 400,56
33.20.52.	Bruttomenot	11 935,01	12 084	12 083,80		12 083,80					
Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (Arviomääräraha)	Bruttotulot	0,00	0								
	Nettomenot	11 935,01	12 084	12 083,80		12 083,80	0,00				

LIITE 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 3.

LIITE 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi			Peruutettu	
			Tilijaottelu	Yhteensä
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala				450 947,08
Vuosi 2018				133 512,42
	33.70.50.	Terveyden edistäminen	133 512,42	
Vuosi 2019				317 434,66
	33.02.08	Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomaisen toimintamenot	317 434,66	
Pääluokat yhteensä				450 947,08
Vuosi 2018				133 512,42
Vuosi 2019				317 434,66

LIITE 5: Henkilöstökulujen erittely

	2020	2019
Henkilöstökulut	126 011 915,08	118 702 457,52
Palkat ja palkkiot	124 349 449,24	116 217 139,36
Tulosperusteiset erät	168 556,07	180 574,74
Lomapalkkavelan muutos	1 493 909,77	2 304 743,42
Henkilösivukulut	23 867 112,24	22 444 829,47
Eläkekulut	21 299 859,27	20 344 085,30
Muut henkilösivukulut	2 567 252,97	2 100 744,17
Yhteensä	149 879 027,32	141 147 286,99
Johdon palkat ja palkkiot, josta	2 388 812,23	2 320 415,22
– tulosperusteiset erät	3 539,23	2 526,68
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	73 211,50	59 678,03
Johto	1 920,00	1 920,00
Muu henkilöstö	71 291,50	57 758,03

LIITE 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 6.

LIITE 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 7.

LIITE 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 8.

LIITE 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 9.

LIITE 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	12/31/2020						12/31/2019	
	Kappalemäärä	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo	Omistusosuus %	Myynti-oikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	56		1 231,20					1 231,20
Limingan jäähalli Oy	8		673,00					673,00
Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunta	48		558,20					558,20
Osakkeet ja osuudet yhteensä	56		1 231,20					1 231,20

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole muita oman pääoman ehtoisia sijoituksia.

LIITE 11: Taseen rahoituserät ja velat

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 11.

LIITE 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarviomenot 2020	Määrärahatarve 2021	Määrärahatarve 2022	Määrärahatarve 2023	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	13 243 342	15 891 227	6 868 011	5 354 123	19 442 238	47 555 599

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarviomenot 2020	Määrärahatarve 2021	Määrärahatarve 2022	Määrärahatarve 2023	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Muut sopimukset ja sitoumukset: *Tartuntatautilaki (583/1986)	32 186 364	167 870 923	23 687 808	13 159 993	7 807 910	212 526 634
Monivuotiset vastuut yhteensä	45 429 707	183 762 150	30 555 819	18 514 116	27 250 148	260 082 233

LIITE 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Varat	Varat	Käyttötarkoitus
	31.12.2020	31.12.2019	
Kyösti Kallion rahasto	3 333,27	3 333,27	Sodassa kaatuneiden vähävaraisten omaisten auttaminen
Yhteensä	3 333,27	3 333,27	

LIITE 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 14.

LIITE 15: Velan muutokset

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 15.

LIITE 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 16.

LIITE 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut tiedot

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole esitettävää liitteellä 17.

ALLEKIRJOITUKSET

Toimintakertomus ja tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28. helmikuuta 2021.

Markku Tervahauta, pääjohtaja, THL

Kaisa Lepola

Jussi Korkeamäki

Valtion mielisairaaloiden osalta

Kari Ojala

Pirjo Takala

Tietolupaviranomaisen osalta

Johanna Seppänen

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

TILINTARKASTAJAN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä _____ / _____ 2021

Ilona Leinonen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL

Postiosoite: PL 30, 00271 Helsinki

Käyntiosoite: Mannerheimintie 166, Helsinki

Puhelin (vaihe): 029 524 6000

Sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi • Tiedustelut: info@thl.fi

www.thl.fi • twitter.com/THLorg • facebook.com/thl.fi

